

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

**Významné osobnosti a regionální rozvoj hudební výchovy a kultury
(Brandýs nad Labem – Stará Boleslav)**

*The significant personalities and regional development of Music education
and culture (Brandýs nad Labem – Stará Boleslav)*

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.

Oponent diplomové práce: PaedDr. Alena Tichá, Ph.D.

Autor diplomové práce: Kristýna Vadassová

Studijní obor: učitelství pro 1. stupeň ZŠ (spec. AJ)

Forma studia: prezenční

Diplomová práce dokončena: březen, 2011

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o hudební výchově a kultuře a o významných osobnostech v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Mapuje kontinuitu mezi minulostí a současností prostřednictvím zkoumání bibliografických pramenů a rozhovorů s devíti významnými osobnostmi. Z výsledků praktické části diplomové práce vyplývají aktuální potřeby současné a budoucí hudební výchovy dětí a mládeže a také zaměření hudební kultury v místním regionu.

Klíčová slova

Významné osobnosti. Hudební výchova. Hudební kultura. Hudební soubory. Kulturní události. Brandýs nad Labem – Stará Boleslav.

Summary

The diploma thesis deals with Music education and culture and with the significant personalities in Brandýs nad Labem – Stará Boleslav. It maps the continuity between the past and the present through scanning bibliographic sources and interviews with nine significant personalities. Actual needs of Music education in the present and future such as the direction of music culture in the local region result from the findings in the practical part of the diploma thesis.

Key words

Significant personalities. Music education. Music culture. Music ensembles. Cultural events. Brandýs nad Labem – Stará Boleslav.

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma Významné osobnosti a regionální rozvoj hudební výchovy a kultury (Brandýs nad Labem – Stará Boleslav) jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze dne

podpis

Kristýna Vadassová

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucímu diplomové práce, Doc. PaedDr. Miloši Kodejškovi, CSc. za odborné konzultace, cenné rady, lidský přístup a motivaci. Dále děkuji všem osobnostem, které mi ochotně poskytly rozhovor: Jaroslavu Bayerovi, Vítu Gregorovi, Josefu Klazarovi, Václavu Kopejskovi, Čeňku Pavlíkovi, Bohumilu Šárovi, Aleně Tiché, Vojtěchu Vančurovi a Věře Vartové. V neposlední řadě děkuji pracovníci Knihovny Eduarda Petišky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, Věře Krajíčkové, a pracovníci Oblastního muzea Praha – východ, Evě Kryškové, za odbornou pomoc.

Obsah

Úvod.....	8
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 Stručný popis historie Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi	10
2 Hudební výchova a kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi v 19. století	11
2.1 Významní rodáci z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi.....	11
2.1.1 Antonín Paladius	11
2.1.2 Karel Richard Šebor	13
2.1.3 Další rodáci z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi.....	15
2.2 Hudební spolky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi	18
2.2.1 Staroboleslavský pěvecký spolek Václav.....	18
2.2.2 Brandýský pěvecký spolek Bojan.....	20
2.3 Hudební výchova v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.....	24
2.3.1 Krskova škola	24
2.3.2 Sychrova škola.....	27
2.4 Hudební kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.....	29
3 Hudební výchova a kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi ve 20. a 21. století. 31	31
3.1 Významní rodáci z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi.....	32
3.2 Hudební spolky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi	34
3.2.1 Sbory v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi	34
3.2.2 Orchestry v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi	39
3.3 Hudební výchova v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.....	42
3.3.1 Klazarova škola	43
3.3.2 Institucionální hudební výchova.....	47
3.4 Hudební kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.....	50
II. PRAKTICKÁ ČÁST.....	55
4 Analýza hudební výchovy a kultury v Brandýse nad Labem -Staré Boleslavi.....	55
4.1 Předmět výzkumu	55
4.2 Cíl výzkumu	56
4.3 Pracovní hypotéza	57
4.4 Metody výzkumu.....	57
4.5 Organizace výzkumu	57
5 Výpovědi vybraných osobností v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.....	57
5.1 Jaroslav Bayer	58

5.2 Vít Gregor.....	65
5.3 Josef Klazar	72
5.4 Václav Kopejsko	83
5.5 Čeněk Pavlík.....	89
5.6 Bohumil Šára.....	101
5.7 Alena Tichá	113
5.8 Vojtěch Vančura.....	124
5.9 Věra Vartová	139
6 Závěry z rozhovorů s vybranými osobnostmi.....	146
6.1 Vyhodnocení práce jednotlivců v oblasti hudební výchovy a kultury v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.....	146
6.2 Názor na výchovu a kulturu dětí	147
6.3 Názor na kvalitu hudební úrovně v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi	147
6.4 Celkový závěr výzkumu.....	148
7 Vyhodnocení pracovní hypotézy a reflexe do praxe.....	148
Závěr.....	149
LITERATURA	150

Úvod

Diplomovou práci na téma Významné osobnosti a regionální rozvoj hudební výchovy a kultury (Brandýs nad Labem – Stará Boleslav) jsem zvolila proto, neboť toto souměstí je po dobu čtrnácti let mým domovem a zároveň se zde aktivně věnuji hudbě. Vedle hry na klavír a housle jsem členkou pěveckého sboru Kantiléna a Komorního orchestru Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

Cílem této práce je zmapovat významné hudební události v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi a postihnout tak kontinuitu historických skutečností se současným životem na základě pramenů v muzeu i knihovnách a rovněž prostřednictvím výpovědí vybraných osobností.

Teoretická část se zabývá hudební výchovou a kulturou v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi od 19. století do současnosti, konkrétně významnými rodáky, významnými hudebními a hudebně kulturními událostmi a charakterizuje minulé a současné hudební soubory.

V praktické části analyzujeme hudební výchovu a kulturu prostřednictvím rozhovorů s významnými osobnostmi souměstí. Tyto osobnosti se staly nepostradatelnou součástí Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi. Jaroslav Bayer popíše své působení ve funkci ředitele Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, rovněž však přiblíží svou skladatelskou a pedagogickou činnost. Vít Gregor bude charakterizovat své pedagogické působení a také svou činnost sólového klavíristy. Josef Klazar přiblíží svou skladatelskou, ředitelskou i pedagogickou aktivitu. Václav Kopejsko pojedná nejen o své činnosti vedoucího souborů, nýbrž i o svém pedagogickém působení. Čeněk Pavlík reprezentuje proslulé výjimečné rodáky, kteří se však stále vracejí do svého domova, aby posluchače koncertů potěšili svým koncertním vystoupením. Role Bohumila Šáry je rovněž nezastupitelná – jako zakladatel komorního orchestru Far musica značně obohatil hudební život v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. V diplomové práci navíc přiblíží i svou pedagogickou činnost. Alena Tichá popíše široký rozsah svého působení – založení základní školy s rozšířenou hudební výchovou, činnost hlasové poradkyně a zkušenosti pedagogické i sbormistrovské. Vojtěch Vančura přiblíží své působení v Kruhu přátel hudby, ale i svou sbormistrovskou a pěveckou aktivitu. Věra Vartová bude

hodnotit činnost komorního orchestru Far musica po odchodu Bohumila Šáry a popíše své působení jakožto pedagožky, ale i sólistky.

Rozhovory s těmito osobnostmi by měly být hlavním přínosem diplomové práce. Výjimečné osobnosti, které zasvětily svůj život hudbě, by neměly být zapomenuty, nýbrž stát se inspirací pro budoucí generace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Stručný popis historie Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi

Souměstí Brandýs nad Labem – Stará Boleslav leží ve vzdálenosti 20 km od hlavního města Prahy. Spadá pod Středočeský kraj, okres Prahu – východ. Jedná se o město s nejdelším názvem v České republice. Ke sloučení původně dvou samostatných měst došlo v roce 1960.

Brandýs nad Labem (tehdy trhová ves Brandis) vznikl mezi lety 1290 a 1304. Ve 14. století zde Beneš z Michalovic zřídil tvrz, která byla v 15. století přestavěna na gotický hrad a v roce 1572 na zámek. Zde často pobýval císař Rudolf II., který roku 1581 povýšil Brandýs na královské komorní město. 17. století představovalo pro Brandýs dobu obrovského úpadku, neboť město bylo vypleněno Švédy. Relativně klidnou časovou etapu pro obyvatele představovalo období 1. republiky.

Stará Boleslav je starší než Brandýs nad Labem. Vznikla na přelomu 9. a 10. století a proslulá je zejména bratrovraždou Václava Boleslavem, k níž došlo v roce 929 či 935 u kostela svatého Kosmy a Damiána, na jehož místě dnes stojí kostel svatého Václava. V roce 1351 nahradil Karel IV. kamenný hrad i hradby postavené Boleslavem I. novým opevněním. Postavil také dvě brány, z nichž se jedna dochovala dodnes. Za třicetileté války bylo Boleslavi odcizeno paladium (měděný reliéf Madony s Ježíškem), které však nakonec česká šlechta získala zpět. Paladium je dnes ukryto v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Každoročně sem směřuje mnoho poutníků, aby jej mohli spatřit.

V Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi se nachází několik kostelů, které představovaly v 19. i 20. století důležitá místa pro provozování kulturních událostí, jimiž se zabývají následující kapitoly.

2 Hudební výchova a kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi v 19. století

Období po roce 1800 vystihuje termín vlastenectví. První polovina 19. století představovala dobu národního obrození. G. Černušák (3, s. 281) uvádí: „Politický ruch po r. 1848 poněkud sice přitlumený bachovým absolutismem, ale znovu roznícený říjnovým diplomem r. 1860 se slavnostními sliby ústavnosti, přál pěstování sborového zpěvu.“ Mezník tedy představoval rok 1860, kdy byl vydán císařský Říjnový diplom. Skončila etapa národního obrození a započala doba praktického uskutečňování plánů. Říjnový diplom česká společnost využila jako signál ke sdružovací činnosti, proto i v Brandýse nad Labem a Staré Boleslavi vzniklo několik pěveckých spolků. Měnilo se také postavení duchovní hudby – zatímco v první polovině 19. století byly kostely neodmyslitelným hudebním dějištěm, později docházelo k zesvětšování hudby. Pro provedení hudebních představení však lidé nenacházeli vhodná a důstojná místa, koncerty proto probíhaly například v městských salónech. Zřetelná byla snaha o organizaci sítě institucí schopných zabezpečit cyklické uvádění koncertů na profesionální úrovni.

2.1 Významní rodáci z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi

Z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi pochází mnoho výjimečných hudebníků, téměř každý z nich však svoje rodiště opustil. Nejznámějšími brandýskými rodáky byli Antonín Paladius a Karel Richard Šebor, jsou jim proto věnovány samostatné kapitoly.

2.1.1 Antonín Paladius

10. března 1798 se v Brandýse nad Labem narodilo zázračné dítě, Antonín Paladius. Když mu bylo osm let, navštívil jeho rodiče poštmistr a zároveň flétnista Pervolf. Antonín se v době, kdy si Pervolf povídal s jeho rodiči, zmocnil poštmistrovy pikoly a tak dlouho se na ni pokoušel hrát, až na ni byl schopen předvést krátkou píseň. Otec mu poté koupil flétnu a Antonín se hře na tento nástroj učil sám. Za čtvrt roku mladík

přednesl Pleyclův koncert, přestože několik hodin před koncertem měl ještě zimnici. Před kostelem na něj čekalo mnoho obdivovatelů, kteří mu chtěli věnovat dary, Antonín Paladius je však ze skromnosti odmítal. V roce 1807 se Paladiovi odstěhovali do Prahy, kde mladíka vyučoval Rakušan Jiří Bayer, flétnový virtuóz. Paladius od roku 1808 podnikl uměleckou pouť po Čechách a Kladsku. V roce 1809 pak cestoval přes Cheb do Němce.

J. Prášek (XI, s. 3) Paladiův talent vystihl následovně: „Ve Výmaru, kdež koncertu byli přítomni nejpřednější hudební znalci, vyzval ho vévoda Karel August, aby zahrál něco »z listu«. Sotva že skončil, ozvalo se hlasité volání: »Ať žije druhý Dulon«, jímž Paladius srovnáván byl se stejným nejpřednějším flétnistou doby.“

Na cestě do Drážďan ho postihl zánět hrdla a lékař mu doporučil alespoň dva měsíce klidu bez hry na flétnu. Paladius byl postižen i žaludečním katarem, přesto však v roce 1810 uspořádal v Praze koncert. Po čase se uzdravil a přijal nabídku koncertního vystoupení před francouzskou císařovnou Marií Louisou, Napoleonovou chotí. Kvůli císařově tažení v Rusku však Francouzi z Prahy odjeli. Jako náhrada byla Paladiovi nabídnuta možnost hrát ve vídeňském Schönbrunnu. Opět však onemocněl. Patnáctiletý nadějný virtuóz 13. listopadu 1813 zesnul. V. Mareš (IX, s. 74) Paladiovu životní pouť shrnul: „Jaká škoda, že tento slibný talent neuzrál, že tak prudce vzplanul plamen nadání, který předčasně strávil i svého nositele.“

Xerokopie obalu J. Heindlova (5) díla (Oblastní muzeum
Praha – východ, evidenční číslo 3910/80)

2.1.2 Karel Richard Šebor

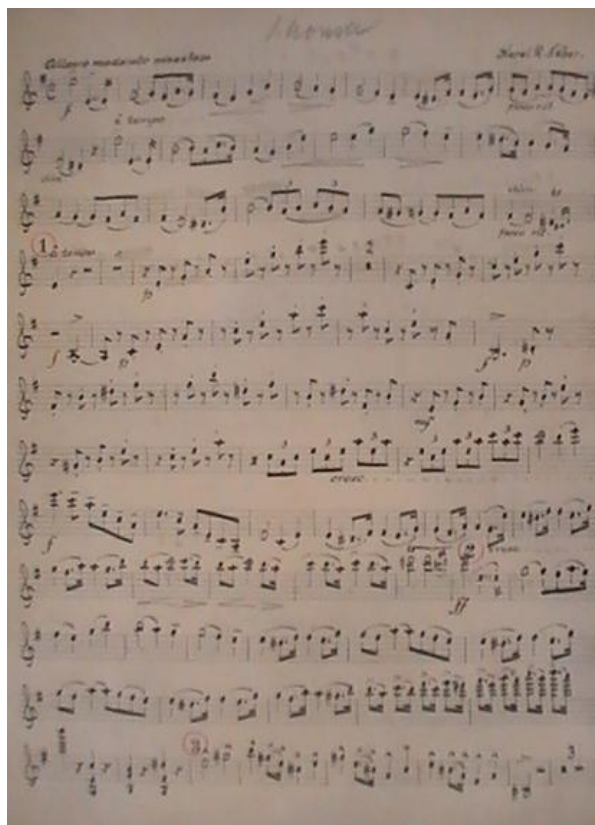
14. srpna 1843 v Brandýse nad Labem spatřil světlo světa Karel Richard Šebor. Jeho hudební talent byl zřetelný už po třech letech. Od svých devíti let komponoval. Díky svému dědovi začal v jedenácti letech studovat pražskou konzervatoř. Původně se učil hře na housle u Mořice Mildnera, ale když v roce 1858 poprvé uslyšel Beethovenovu Devátou symfonii, pod jejím silným vlivem se rozhodl, že se bude věnovat komponování. Studoval tedy u ředitele pražské konzervatoře, skladatele Jana Bedřicha Kittla. V roce 1859 byla jeho Symfonie Es dur provedena na koncertu konzervatoře. Skladba sklídila velký úspěch. Šebor absolvoval konzervatoř v roce 1861.

Z. Gutwirth (IV, s. 139) popisuje situaci české opery následovně: „Na sklonku 18. století v době probuzenské vznikla též snaha mítí českou operu (hru divadelní zpívanou za doprovodu orchestru). Prvními pokusy v tomto směru byly rozmanité hry se zpěvy. Teprve po r. 1820 začínají se cizojazyčné opery překládati do češtiny. Původní česká opera byla hrána až 2./II. 1826 – byla to opera »Dráteník«, napsaná básníkem Prav. Chmelenským a zhudebněná Fr. Škroupem. Dokonalou českou operu složil však teprve Bedřich Smetana.“ Zmiňuje se také o Karlu Šeborovi: „Leč české opery byly skládány i jinými hudeb. skladateli, mezi nimiž význačné místo zaujímá rodák z Brandýsa n. L. Karel Šebor.“

V roce 1864 se Karel Šebor vrátil do vlasti, kde složil svou první operu Templáři na Moravě. Jeho kompozice měla obrovský úspěch, od 19. října 1865 byla hrána celkem osmkrát. V téže době byl třetím kapelníkem v Prozatímním divadle v Praze, po tomto úspěchu se však stal kapelníkem druhým a zároveň sbormistrem. Působil zde až do roku 1870. Později složil svou druhou operu Drahomíra, která byla od 20. září 1866 provedena celkem dvaadvacetkrát. V roce 1868 byla uvedena Šeborova opera Husitská nevěsta, jež sklídila největší úspěch, ve své době byla dokonce úspěšnější než Smetanova opera Dalibor. Opera Husitská nevěsta byla od 27. září 1868 uvedena celkem dvačtyřicetkrát a získala své místo i v repertoáru Národního divadla.

S operou Blanka se 8. března 1870 dostavil první neúspěch. V roce 1871 proto Šebor přijal místo vojenského kapelníka ve Lvově. Působil také v Košicích, Komárně a Vídni. Po osmi letech se vrátil do vlasti i ke komponování. Opera Zmařená svatba však byla 25. října 1879 neúspěšná stejně jako dříve opera Blanka. Od té doby Šebor

komponoval pouze drobnější díla vokální a instrumentální. Mezitím však dosáhl cenného uznání ve Vídni za svůj Smyčcový kvartet e moll op. 42.

Šeborův rukopis – Smyčcový kvartet e moll (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 401/94)

Do vlasti se vrátil až po 24 letech a působil jako kapelník Hudebního sboru pražského Sokola. Toto pracovní místo mu bylo nabídnuto na základě úspěchu jeho skladby pro II. všesokolský slet „Ku cvičením prostným“.

L. Novák (X, s. 1) osobnost Karla Šebora přiblížil takto: „Jeho vrstevník, p. Josef Šíma, který hrával na kontrabas v orchestru pod jeho taktovkou a dobře ho znal, vylíčil mi Šebora jako člověka povahy pevné, přímé až hrdé a sebevědomé, ale jen skrovně výbojně, zejména, když se na něho zaútočilo, a výslovně poznamenal, že nedůvěřivý a nepřístupný Šebor otvíral srdce jen lidem, o kterých se přesvědčil, že ho správně chápou. Výraz jeho tváře byl vždy vážný a působil prý až démonicky.

Pamatuji se živě na tohoto zajímavého, velmi plodného skladatele a vidím ho v duchu ještě dnes před sebou, jak sedí za kapelnickým pultem v přestávkách koncertů

žofínských, jež řídil. S nikým nemluví, zamyšlen hledí do země, skoro zhroucen pod tíhou starostí vezdejších.“

Karel Šebor byl za svou činnost vyznamenán důstojnickým křížem španělského Řádu královny Isabelly a křížem Královského pruského řádu IV. třídy. Přestože skládal ve své době líbivé skladby, po chvíli bylo zřetelné, že pod povrchem kompozicí se nic dalšího nenachází. Tomuto skladateli však nelze upřít zásluhu v oblasti burcování národního sebevědomí. Karel Richard Šebor skonal 18. května 1903. Dodnes ho však připomíná ulice v Brandýse nad Labem, která je po něm pojmenována.

Olexova pérovka, fotokopie (Oblastní muzeum
Praha – východ, evidenční číslo AV 1406/93)

2.1.3 Další rodáci z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi

Nejznámější jména již zazněla, J. Králík (6) však uvádí, že Brandýs nad Labem – Stará Boleslav představovala rodiště i pro další hudebníky.

V roce 1840 se narodil Josef Mašner, který hrál znamenitě na lesní roh. Proslul v zahraničí, hrál v Rotterdamu, Berlíně či Tbilisi. 13. srpna 2010 se k 170. výročí jeho

narození konala v brandýské zámecké zahradě Koncertní slavnost lesních rohů. Účinkovali zde hornisté z celého světa.

Rok po narození Josefa Mašnera zde přišel na svět František Hauschwitz, který v letech 1858 až 1864 studoval na pražské konzervatoři hru na pozoun. Působil v orchestru pražského Prozatímního divadla, a to po celou dobu jeho trvání. Později se stal vojenským kapelníkem a odešel do Ruska. Komponoval pochody a písně, tiskem v Praze vyšlo například jeho dílo Mollinary Marsch.

V roce 1843 spatřil světlo světa Alois Karel, pozdější violoncellista a nadaný skladatel. Od roku 1861 byl koncertním mistrem skupiny violoncell v divadelním orchestru v Norimberku i Hamburku, vystupoval však i sólově.

Kromě již zmíněného Josefa Mašnera se Brandýs nad Labem – Stará Boleslav stala rodištěm dvou dalších významných hráčů na lesní roh. V roce 1846 se zde narodil Antonín Růžek, který se po absolutoriu konzervatoře stal kapelníkem kozáckého gardového pluku v Rusku. Vedle této činnosti také komponoval. Druhým hráčem na tento nástroj byl Karel Haak, jenž přišel na svět v roce 1853. Vedle hry na lesní roh studoval na pražské konzervatoři i dirigování. I tento hudebník odešel do zahraničí, působil v operních orchestrech v Záhřebu, Brně či Varšavě. Po svém působení ve službách cara Alexandra III. se však vrátil do vlasti a stal se sbormistrem České besedy a sboru Ještěd v Liberci.

I Emanuel Viktor Nejedlý narozený v roce 1854 proslul v zahraničí. Kromě studia hry na lesní roh na pražské konzervatoři v letech 1867–73 se vzdělával také na varhanické škole jakožto žák Josefa Förstra. Při zkoušce roku 1874 hrál svou Fantasií na staročeský chorál, neboť vedle zmíněných činností rovněž komponoval. Po krátké hudebně-pedagogické činnosti v Praze se stal ředitelem kůru a sbormistrem ve Vršaci a od roku 1877 zastával funkci varhaníka a katedrálního kapelníka v Karansebeši. Po roce 1879 byl vojenským kapelníkem v Terstu a poté v Salcburku. Z jeho kompozic vyšly v Praze tiskem jeho Klavírní tance a Škola zpěvu. Napsal však mnohá další instrumentální i vokální díla a rovněž upravoval české, rumunské, či srbské lidové písně.

V roce 1858 se narodil další hudebník, trumpetista Bohumil Frisek, který se vypracoval na post c. k. rakouského vojenského kapelníka a nakonec ředitele hudby v Opatii v Chorvatsku.

Roku 1865 přišel na svět pozdější znamenitý tenorista Josef Branžovský, jenž ovládal také hru na housle, klavír a fagot. Hru na poslední ze zmíněných nástrojů studoval na pražské konzervatoři v letech 1879 až 1885 a technice zpěvu ho vyučovali v Praze i v Miláně. Jako představitel wagnerovských postav proslul zejména v Porýní a ve Švýcarech. Od roku 1903 vyučoval v Plzni soukromě zpěv.

Houslista a hobojista Antonín Jandourek se narodil roku 1872. Po svém působení v symfonických orchestrech ve Finsku a Rusku se vrátil do vlasti, kde nastoupil do operního orchestru Národního divadla v Praze. Roku 1901 byl tento vynikající hráč na hoboj přijat Gustavem Mahlerem do orchestru Dvorní opery ve Vídni, s Vídeňskými filharmoniky se poté zúčastnil koncertních vystoupení v Americe či Anglii. Z této doby pochází přirovnání jeho hry na hoboj ke hře fenomenálního Jana Kubelíka na housle.

Roku 1880 se narodil další významný hudebník, Ludvík Schwab. Odmala ovládal hru na několik nástrojů, nejlépe však hrál na klavír. Výše zmíněný Jan Kubelík byl jeho spolužákem a poprosil ho o klavírní doprovod na koncertních vystoupeních. V letech 1899 až 1912 tito dva umělci podnikli kromě turné po Evropě také cestu do Austrálie a na Nový Zéland. Nahráli také několik gramofonových desek. Později Ludvík Schwab založil v New Yorku smyčcové kvarteto a poté ve své umělecké dráze pokračoval v Austrálii. Pro ušní chorobu však nemohl ve své hudební činnosti pokračovat.

V roce 1884 se narodil další hudebník, který navíc oplýval i pedagogickým nadáním. Karel Šmíd však rodiště také opustil a založil vlastní hudební ústav v Praze, kde se stal také sbormistrem, redaktorem Hudebního věstníku a čelným činovníkem Unie českých hudebníků. Jan Urban narozený v roce 1888 se stal rovněž učitelem hudby v Praze, předtím však studoval hru na violoncello u Julia Junka.

Smutný osud měl tenorista Rudolf Kraus, který se narodil v roce 1887. V roce 1912 se sice stal členem Dvorní opery ve Vídni a v roce 1915 Volksoper, pro svůj rasový původ však byl za 2. světové války umučen v Osvětimi.

Přestože téměř každý významnější rodák svůj domov opustil, nemusí to pro rodné město znamenat negativní signál. Tito hudebníci mu pomohli tím, že ho proslavili i za hranicemi naší země.

2.2 Hudební spolky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Přestože je tato perioda v dějinách nazývána jako doba národního obrození, roku 1848 bylo podle J. Práška (10) národní vědomí Čechů v Brandýse zanedbatelné. Příčina tkvěla i v silném poněmčování, které probíhalo programově již od druhé třídy obecné školy. Pouze několik málo lidí šířilo národní smýšlení, ale i ti byli považováni za pošetilce. V polovině století navíc Brandýs nad Labem sužovala cholera, byla to tedy doba obtížná. Prášek (10, s. 38) uvádí, že české vědomí bylo „zesilováno příchodem mužů vlastenecky uvědomělých do správy veřejné, z nichž dlužno především jmenovati soudního aktuára Karla Plischke a učitele Václava Hykeše, kteří s Tadeášem Procházkou r. 1862 založili pěvecký spolek »Bojan«.“

9. ledna 1864 c. k. místodržitelství v Praze povolilo městu Brandýs nad Labem, aby smělo založit také „Český ochotnický spolek.“ Pěvecký spolek Bojan s divadelníky úzce spolupracoval.

Stará Boleslav však byla inspirována Říjnovým diplomem ještě dříve než Brandýs nad Labem. Ve starší části dnešního souměstí vznikl pěvecký spolek Václav už v prosinci roku 1861. Činnost tohoto spolku je přiblížena v následující kapitole.

2.2.1 Staroboleslavský pěvecký spolek Václav

Pěvecký spolek Václav byl založen 1. prosince 1861 na podnět Emanuela Soukupa, který tento nápad sdělil řediteli kůru a učiteli Josefu Pražákovi. Prvním sbormistrem spolku Václav se stal Agathon Heller.

16. května 1868 byli členové pěveckého spolku Václav společně s členy spolku Bojan přítomni slavnostního pokládání základního kamene Národního divadla v Praze. Při této příležitosti byla přednesena slavnostní kantáta brandýského skladatele Karla Šebora, neboť právě jeho dílo obdrželo první cenu v soutěži vypsane pro tuto příležitost.

Ve Staré Boleslavi působil v době hojného zakládání spolků i ženský zpěvácký spolek Marie Cecilie, který ale brzy splynul se sborem Václav.

Josef Pražák se v roce 1870 vzdal vedení školy, ve které působil čtyřicet let, aby se mohl zcela věnovat sbormistrovské práci se spolkem Václav. V letech 1871-1878 ve

Staré Boleslavi působil varhaník, ředitel chrámové hudby a skladatel Karel Jindřich Bílý, synovec rodačky z Kostelce nad Labem, Terezy Stolzové (nejslavnější představitelky Aidy). Po určitou dobu byl i sbormistrem spolku Václav. Jeho nástupcem se od roku 1879 na dvacet let stal Josef Cyril Sychra, slavný skladatel církevní hudby známý i v zahraničí. Působil zde jako ředitel kůru. V tomto období byl po dobu padesáti let staroboleslavským varhaníkem i František Suchý narozený v roce 1858. Po jisté době se stal také vedoucím pěveckého spolku Václav. Často uváděl skladby Karla Bendla a národní písně. Z jeho žáků vynikl nejvíce varhaník Miroslav Kampelsheimer.

Ve prospěch vánočního stromku
chudé školní mládeže
pořádá
pěvecký spolek „VÁCLAV“
v neděli dne 21. prosince 1884
v hostinci „u modré hvězdy“ ve Staré Boleslavi

KONCERT,

k němuž tímto uctivě zve.

P R O G R A M.

1. Overtura.
2. Bendl K.: „Svoji k svěmu“, mužský sbor.
3. Dvořák: „Maličkosti“, pro 2 housle, cello a piano, č. 1. a 2.
4. Smetana: „Kdo v zlaté struny zahrát zná“, píseň; přednese sl. *Límanova*.
5. Rozkošný: „Hanička“, mužský sbor.
6. Dvořák: „Maličkosti“, čís. 3.
7. Bendl K.: „Opuštěná“, píseň; přednese sl. *Kolářných*.
8. Sychra: „Slza“, solový kvartet.
9. Dvořák: „Maličkosti“, čís. 5.
10. Dvořák: „Prsten“, dvojzpěv; přednesou sl. *Límanova* a sl. *Kolářných*.
11. Malát: „Zpěvy lidu Českého.“ I. Sbor pro mužské hlasy s průvodem píana.

Začátek v 7 hodin večer.

Vstupné 50 kr. za osobu bez omezení dobročinnosti.

TIŠK B. STÝBLA V PRAZE.

Program koncertu pěveckého spolku Václav pořádaného 21. prosince 1884, staženo z internetu (33)

Pěvecký spolek Václav pořádal mnoho koncertů, nejvíc z nich se konalo v hostinci „U Modré hvězdy“. Na koncertě uspořádaném 24. března 1895 zazněly i Griegovy a Schubertovy skladby. 20. listopadu 1898 se v sále „U Karla IV.“ spojila hudební zábava s tancem.

Rozhodující úlohou pěveckého spolku Václav bylo potěšit ducha i v náročnějších dobách a rovněž pěstovat národní vědomí.

2.2.2 Brandýský pěvecký spolek Bojan

Na jedné z prvních zkoušek, 5. ledna 1862, bylo v novém pěveckém spolku přítomno 42 mužů. Na jaře následujícího roku byl sbor pojmenován po mytologické postavě pěvce Bojana a zanedlouho byl sbor změněn na smíšený. Prvním sbormistrem brandýského pěveckého spolku byl Tadeáš Procházka, jenž ho vedl až do roku 1880. V tomto roce převzal vedení regenschori Josef Krsek. Nastudoval například Blodkovu operu V studni, která se hrála „U města Prahy“ třikrát.

V roce 1881 se Bojan připravoval na vlastenecký úkol – nastudování Smetanovy opery Prodaná nevěsta. Několik představitelů hlavních postav se vypravilo za Bedřichem Smetanou do Jabkenic. Smetana s nimi byl spokojen, nejvíce prý chválil Emu Roztočilovou. Kvůli jeho nemoci spolu však museli komunikovat písemně. Hudebníci tedy pod vedením Josefa Krska a Adolfa Mocka nacvičovali operu s velkým nadšením půl roku. 14. listopadu obdrželi Smetanův dopis, ve kterém psal, že pokud bude opera provedena s doprovodem klavíru, zříká se jakéhokoliv honoráře.

Velectný pane!

Váše písně, provozovali "Proč nevěstu,
nemá z mé strany žádných překážek.
Ještě se tu pouze o to, má-li se
opera číst při klavíru neb de arran-
gementu pro menší sbor smyčkových a
foubacích nástrojů: aneb v úplném
znění orchestrálním tak, jak je v par-
tituře psána? — Za provozování
podle prvních dvou způsobů, tedy při
klavíru aneb smyčkových a foubacích
nástrojů de arrangementu nějakého,
nezároveň doměny žádné, ani honoráru
ani tantiém. — V posledním případě
Dyž by ušla opera, jak v partituře stojí,
tubas by a jednotlivé čísla, ballety, kome-
diantské představy a t. d. vyrežkali, se pro-
vozovala, jak bych namohl jakýsi počet

První strana Smetanova dopisu (Oblastní muzeum Praha – východ,
evidenční číslo 3930/80)

na honoráru namítanou, proto že byt
mohl lehce ^{mít} konflikt s konjunkturou spo-
lečnosti divadelními, které vesměs jsou
kontraktně vázány na zaplacení bankám.
V posledním převažuje z ohledu na dobro
i když u něho bylo předtím požádáno než
poloviční z příjmu u bassy, brutto, do jest
z příjmu, mimo oplatek, 10 procent z brutto,
poloviční. Ku příkladu celý příjem bez
oplatek – by obnesl 200 zl; tedy 10% dala
20 zl, z těch ale žádám jen poloviční,
tedy 10 zl., a to z ohledu na krásný u něho
bylo předtím. — Z něho požádám 10 procent,
o jeho vyžaduje pouze poloviční, tu druhou
přeručím u něho předtím.

Mám tu čest se znanenati s večerem hebn
Vašnostem
odlany
Bedř. Smetana

Třebonice 14 listop. 1881

Druhá strana Smetanova dopisu (Oblastní muzeum Praha – východ,
evidenční číslo 3930/80)

J. Z. Stehlík (XII, s. 98) popisuje divadelní představení 8. ledna 1882 v brandýském hostinci „U města Prahy“ následovně: „Zpěvácký spolek Bojan hrál toho večera u Fettrů po druhé Smetanovu operu (zpěvohru) Prodanou nevěstu. Před vánoci o prvním jejím provedení byl takový zájem obecnstva, že byl Bojan nucen uspořádati ještě jedno představení.“ Prodaná nevěsta byla později uvedena ještě jednou, celkem tedy třikrát –

poprvé 18. prosince 1881, podruhé 8. ledna 1882 a potřetí 30. dubna 1882, pokaždé v sále u Fettrů „U města Prahy“. Operu dirigoval Adolf Mocek a na klavír doprovázel Josef Krsek. V roce 1884 byl Smetana jmenován čestným členem Bojanu.

Dalším sbormistrem Bojanu se po více než desetiletém vedení Josefa Krska stal jeho syn Jan Krsek. V té době však již ve Staré Boleslavi působil další významný hudebník, Josef Cyril Sychra, jenž sbor také krátce řídil, a to v letech 1885-1889.

14. října 1899 měl Bojan tu čest doprovázet v sále u Fettrů Jana Kubelíka.

Jan Kubelík z knihy R. Budiše (1, s. 19
obrazové přílohy)

Spolky tedy kromě své nacionální úlohy plnily i neméně důležitou funkci rozšíření kultury města a v neposlední řadě i poskytnutí jisté formy útěchy ducha v těžkých dobách, jež v 19. století někdy vyvstaly.

2.3 Hudební výchova v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Hudební výchova v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi v době 19. století byla na solidní úrovni, neboť učitelé už byli důsledně hudebně vzděláváni. Mnoho jejich žáků tak získávalo základy pro pozdější možnou profesionální činnost.

V této době bylo běžné, že si někteří muzikální pedagogové založili hudební školu. Mezi zdejšími učiteli významně vynikli Josef Krsek a později snad ještě silněji Josef Cyril Sychra. Oba měli vlastní školu, každé osobnosti z nich tedy bude věnována samostatná kapitola.

2.3.1 Krskova škola

Učitel Josef Krsek se narodil roku 1837, do Brandýsa však z Kutné Hory přesídlil až kolem roku 1880. Za své desetileté působení zde však vykonal mnoho. Stal se ředitelem kůru kostela Obrácení svatého Pavla v Brandýse nad Labem, založil vlastní hudební školu a byl také sbormistrem pěveckého spolku Bojan. Právě pod jeho vedením byla 8. a 26. prosince 1880 provedena Blodkova opera V studni a v letech 1881 a 1882 také Prodaná nevěsta, o níž pojednávala předchozí kapitola. Dalším nastudovaným dílem se stala podle doporučení Smetany opera „Alessandro Stradella“ od Friedricha Flotowa. Tato kompozice byla v Brandýse nad Labem provedena 3. a 13. ledna 1884.

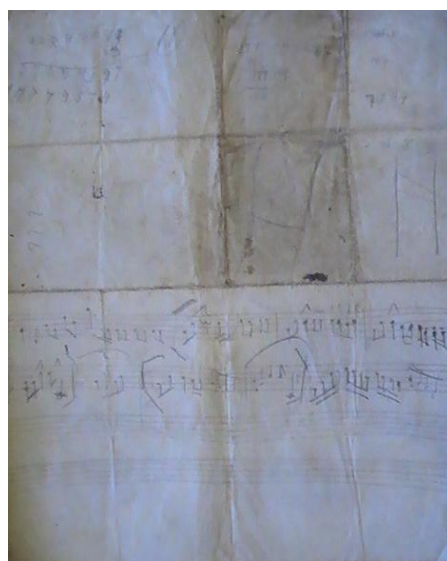
V Oblastním muzeu Praha – východ se nachází mnoho osobních věcí Josefa Krška. Mezi nejzajímavější patří jeho vysvědčení. V muzeu je jich evidováno několik desítek, na každém byl počet zameškaných hodin roven nule, což svědčí o svědomitosti a pílí Josefa Krška. Na vysvědčení z 10. března 1853 (evidenční číslo AV 185/98) z první třídy na nižší c. k. české reál. škole v Praze bylo uvedeno: „v náboženství výborný; zvláště bedliv výkladů nedělních, smysl zbožná“.

Na vysvědčení z Dvourokého ústavu ku vzdělání učitelů při hlavní škole v Praze v letech 1862 až 1863 (evidenční číslo AV 197/98) 6. července 1863 stojí: „Mravné chování tohoto čekatele učitelství bylo zákonům školním dokonale přiměřeno; pročež zasluhuje, aby ustanoven byl za učitele na českou obecnou školu.“

Poněkud kuriózní je vysvědčení z polytechnického institutu v Praze z 18. listopadu 1858/1859 (evidenční číslo AV 201/98), na jehož zadní straně se nacházejí notové zápisy. Svědčí to nejen o nadhledu, lásce k hudbě, ale i o jistém smyslu pro humor.

Vysvědčení z polytechnického institutu v Praze z 18. listopadu 1858/1859 (evidenční číslo AV 201/98)

Zadní strana vysvědčení z polytechnického institutu v Praze z 18. listopadu 1858/1859 (evidenční číslo AV 201/98)

Další klenot představuje děkovný dopis členů zpěvohry Prodaná nevěsta adresovaný Josefu Krskovi. Děkují za vyučení a řízení zpěvohry a také za trpělivost a vytrvalost.

Děkovný dopis členů zpěvohry Prodaná nevěsta Josefu Krskovi za vyučení a řízení zpěvohry a také za trpělivost a vytrvalost, 8. ledna 1882 (evidenční číslo AV45/98)

Z Krskovy hudební školy vyšlo mnoho úspěšných hudebníků, z nichž jsou nejznámější brandýští violoncellisté Julius Junek a Alexandr Lukenič. Julius Junek, narozený v roce 1873, se u Josefa Krška připravil na pražskou konzervatoř, kde ho poté vyučoval Hanuš Wihan. V letech 1900 až 1906 byl Junek koncertním mistrem skupiny violoncell v Novém německém divadle v Praze. Právě zde hrál jednou pod taktovkou Gustava Mahlera, který mu nabídl možnost působení ve vídeňském orchestru Dvorní opery. Junek se později stal profesorem Nové hudební konzervatoře. Po roce 1918 se však vrátil do Prahy a vstoupil do Ondříčkova kvarteta. Rovněž se stal profesorem

pražské konzervatoře. Nezapomínal však ani na své rodiště, jezdíval sem za svým přítelem Janem, synem svého učitele Josefa Krška. S Janem Krškem pořádali častá koncertní vystoupení, například v lázních v Houštce. Po Juliu Junkovi je dnes v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi pojmenována ulice.

O dva roky mladší Alexandr Lukenič také studoval u Josefa Krška a posléze u Hanuše Wihana. Dále pokračoval v Petrohradě u Nikolaje Rimského-Korsakova. Do vlasti se nevrátil, působil v Rusku jako kapelník.

Potomci Josefa Krška byli rovněž hudebně nadáni. Dcera Marie Kršková narozená v roce 1876 studovala v Praze u Olgy Paršové-Zikešové zpěv. Měla neobyčejný hlas, byla v okolí známa jako brandýský slavík. Obdržela čestné členství Bojanu a určitou dobu dokonce stála v jeho čele. Později odešla do Plzně, kde vyučovala zpěv a také komponovala.

Syn Jan Krsek narozený v roce 1872 absolvoval varhanickou školu a konzervatoř v Praze ve třídě Josefa Kličky. V roce 1887 po svém otci převzal místo ředitele kůru v kostele Obrácení svatého Pavla a vedl rovněž sbor Bojan (do roku 1923). 26. května 1923 mu jménem předsednictva Pěvecké Obce Československé starosta Luboš Jeřábek udělil záslužnou stříbrnou medaili za 34letou činnost v zpěváckém spolku Bojan v Brandýse nad Labem (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 46/98).

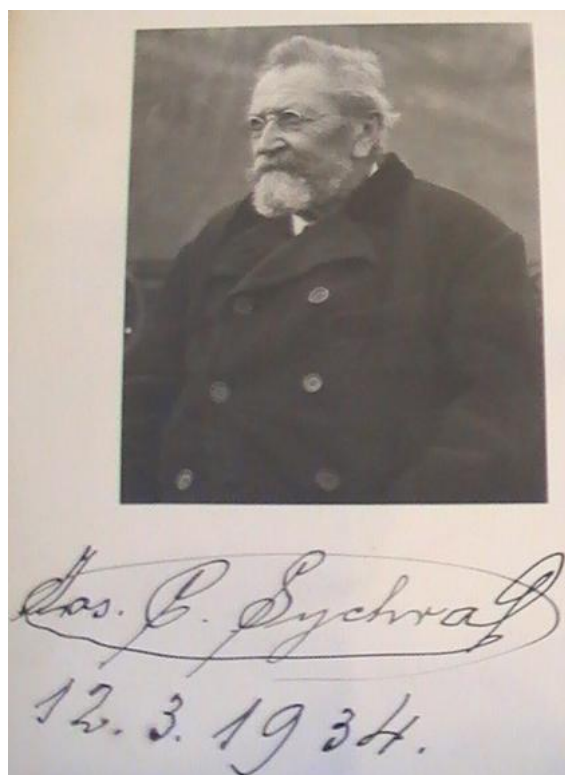
Jan Krsek rovněž komponoval, složil například slavnostní sbor k uvítání arcivévodského páru Karla a Zity v Brandýse nad Labem roku 1911. Na žádost města roku 1916 složil další část k uvítání tentokrát už císařských manželů.

Zřejmě nejúspěšnějším žákem Jana Krška byl tenorista Jan Berlík narozený v roce 1892. Působil v hamburské opeře a po návratu do vlasti byl sólistou Národního divadla v Praze. Pro Brandýs nad Labem – Starou Boleslav však byla významnější jeho dcera Marie Hanschelová (Kršková), o které pojednává část 3.2.1.1.

2.3.2 Sychrova škola

V roce 1879 přišla do Staré Boleslavi neobyčejná osobnost – Josef Cyril Sychra, narozený v roce 1859. Od roku 1875 studoval varhanickou školu v Praze u ředitele Skuherského a stal se jeho nejlepším žákem. František Zdeněk Skuherský uměl

provozovat církevní hudbu, jako jeden z mála, na vysoké úrovni. Sychra se u něj mnohému naučil. Ve druhém roce studia se stal archivářem varhanické školy, kterou později absolvoval s výborným prospěchem. Zkušenosti sbíral rovněž jako basista v emauzském kostele, kde byla nejlepší pověst správné církevní hudby a zpěvu. Sychra se zde stal také varhaníkem.

Fotografie Josefa Cyrila Sychry (Oblastní muzeum
Praha – východ, evidenční číslo F 12/98)

Tři roky po svém příchodu do Staré Boleslavi se Sychra stal ředitelem kůru. Právě ve Staré Boleslavi složil svoje první mešní skladby: mši k sv. Josefu, mši ku počtě sv. Kosmy a Damiána a k sv. Václavu atd. V novinách Česká hudba (23, s. 77) je o Josefu Cyrilu Sychrovi uvedeno: „Již ve Staré Boleslavi povznesl hudbu chrámovou na vysoký stupeň dokonalosti, ač bylo mu spokojiti se sborem jen nepatrným, tak že vzorné produkce jeho navštěvovány byly znalci a milovníky i z dalekého okolí.“ V jeho provedení byl prý gregoriánský chorál vždy dokonalý. Dále se v uvedeném zdroji píše: „On byl opravdovou duší života hudebního obou těchto měst...“

Po Karlu Jindřichu Bílém se Sychra stal ředitelem kůru a sbormistrem Václava a po skonu Josefa Krska na krátkou dobu i sbormistrem Bojanu, který roku 1895 dovedl k hostování na Národopisné výstavě v Praze a později i do Smetanovy síně. Jako ředitel chrámové hudby kladl důraz na kvalitu nastudování a duchovní hloubku. Roku 1899 přesídlil do Mladé Boleslavi, ale roku 1923 se vrátil zpět do Staré Boleslavi, aby se zde dál věnoval kompozici. Byl to jeden z nejlepších českých skladatelů duchovní hudby.

Ovlivnění působením Josefa Cyrila Sychry vyšli ze Staré Boleslavi bratři Pasovští. Jaroslav Pasovský, narozený roku 1882, studoval v letech 1896-1902 na pražské konzervatoři hru na trubku a prosadil se v zahraničí jako vojenský kapelník. V zahraničí (například Budapešti či Zadaru) často zařazoval do repertoáru českou hudbu. Po první světové válce se vrátil do vlasti a působil zde jako kapelník v Písku i v Českých Budějovicích. V obou z těchto měst byl organizátorem kulturního života.

O dva roky mladší Bohumil Pasovský studoval v letech 1898-1903 na pražské konzervatoři hru na lesní roh. I Bohumil Pasovský odešel do zahraničí, konkrétně do Bělehradu, kde se stal členem orchestru Národního divadla. O rok později působil v Krakově a v roce 1909 se stal hornistou Varšavské filharmonie. I on šířil českou hudbu. Krátce působil také jako hráč na lesní roh v orchestru České filharmonie.

2.4 Hudební kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Z výše uvedených řádků je zřejmé, že kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi byla v 19. století na solidní úrovni. České spolky v čele s pěveckými sbory překlenuly násilnou germanizaci. Dnešní souměstí mělo v 19. století to štěstí, že se v něm vždy vyskytli lidé s hlubokým hudebním cítěním ochotni obětovat svůj volný čas pro dobro celé společnosti.

Mezi hlavní kulturní dějiště patřil v 19. století kostelní kůr, který byl podle P. Lista (VI, s. 69): „té doby střediskem hudebního nadšení brandýské mládeže.“ V roce 1812 byl ve Staré Boleslavi učitelem a zároveň po dobu 32 let ředitelem kůru Vincenc Paul. V téže době zde působil od roku 1830 jako varhaník učitel Josef Hadrbolec, a to po 23 let.

P. List (VI, s. 83) srovnává působení Tadeáše Procházky a Josefa Krska: „Pan učitel Procházka musil se vzdáti funkce ředitele kůru a »regens chorim« po něm stal se J.

Krsek, rovněž zdatný hudebník, ale bez Procházkova vzletu a nadšení. Ale byl srdečný a dovedl připoutati ke kůru řadu nových ochotníků, kteří rádi pomohli, aby pověst brandýského kůru obstála i po odchodu ředitele Procházky. Pokračovalo se v jeho duchu.“ P. List (VI, s. 83) dále uvádí: „Zatím v sousední Staré Boleslavi za působnosti ředitele J. C. Sychry prováděly se modernější mše vokální a gregoriánský zpěv převládal.“ Proto Pavel List přilnul spíše k Sychrovi, a ochotničil tak na kůrech staroboleslavských. Své vyprávění P. List (VI, s. 83) uzavírá následující větou: „Sychra byl té doby sbormistrem brandýského »Bojana«, v němž jednak kouzlem své osobnosti, jednak dirigentskou virtuositou seskupil kolem sebe mohutný soubor pěvců a pěvkůň svěžích, zdravých hlasů.“

Obrovskou událostí pro malé město bylo provedení Prodané nevěsty, které bylo pro velký úspěch dvakrát zopakováno. O tomto úspěchu podrobněji pojednává kapitola 2.2.2.

V době zdejšího působení Jana Krška mělo město to štěstí, že Krsek rozvinul významné společenské kontakty, na jejichž základě do malého města pozval přední české umělce. V Brandýse nad Labem díky tomu vystoupili sólista Národního divadla Emil Pollert či proslulé České kvarteto. 14. října 1899 zde dokonce koncertoval Jan Kubelík a 4. prosince 1911 Jaroslav Kocian.

Jaroslav Kocian v knize R. Budiše
(1, s. 20 obrazové přílohy)

Kulturní úroveň Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi byla v 19. století na překvapivě slušné úrovni. Lidem se dostával dostatek duchovní potravy. Nezbyvá, než věřit, že v důsledku zušlechťování ducha hudbou byli lidé šlechtění a laskaví, a život v Brandýse tak byl příjemný.

3 Hudební výchova a kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi ve 20. a 21. století

Na začátku 20. století spadalo naše území pod státní útvar Rakousko-Uherska, a to až do konce 1. světové války v roce 1918, kdy vznikla Československá republika. V období první republiky se podle J. Černého (4) už organizace hudební kultury dostala do rukou profesionálů a repertoár koncertních vystoupení byl velmi široký. Místo opery se do popředí dostával balet, ve kterém už nebylo přítomno slovní libreto, a také komorní hudba a skladby pro sólové nástroje.

Po dvaceti letech bylo území republiky okleštěno nuceným rozhodnutím Mnichovské dohody a v roce 1939 byl zřízen tzv. Protektorát Čechy a Morava. Za 2. světové války zasahovala protektorátní cenzura i do hudebního života, koncerty byly nacisty tolerovány, ale i zneužívány, aby vytvořily zdání normálního života. V tomto období došlo k uzavření českých vysokých škol. V roce 1945 válka skončila, její následky však ještě dlouho přetrvávaly, značná část inteligence se do Brandýsa už nikdy nevrátila. 48 brandýských Židů (z nichž byli někteří hudebníky) bylo zavražděno.

Poté následovalo čtyřicetileté období socialismu. V roce 1950 vznikla městská Hudební škola (dnešní Základní umělecká škola), ve kterém se vyučovala hra na klavír a na housle. Pedagogický institut v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi vznikl v roce 1959 a v roce 1964 se transformoval do Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.

17. listopadu 1989 skončila éra socialismu, mnozí brandýští občané jeli demonstrovat na Václavské náměstí v Praze. Od roku 1989 až dodnes žijí lidé v období názorové svobody.

Koncerty se ve 20. a 21. století konaly nejčastěji v budově kina či v letním kině, v kulturním domě Labín, v sokolovně, na zámku či v kostelech. Důležitou skutečností pro

kulturní život bylo založení Kruhu přátel hudby. Vojtěch Vančura v čele této organizace pravidelně zve do Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi profesionální hudebníky.

3.1 Významní rodáci z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi

Brandýs nad Labem – Stará Boleslav se stala rodištěm hudebníků, z nichž se někteří tomuto umění věnovali či dodnes věnují profesionálně a jiní pouze ve svém volném čase. Všechny však spojuje láska k hudbě.

V roce 1901 se ve Staré Boleslavi narodil hudebně nadaný Antonín Bečvář, jeden z prvních absolventů brandýského gymnasia. Hrál na housle, ale hlavně na klavír, stal se však astronomem a klimatologem a v slovenských Tatrách později vybudoval hvězdárnu. Podrobněji o něm pojednává subkapitola 5.8.

Antonín Bečvář, staženo z internetu (35)

V roce 1902 zde přišel na svět pozdější houslista Pepa Bartoň (vlastním jménem Josef Bartoň). Bylo to zázračné dítě, které už ve věku 10 let koncertovalo v Berlíně a ve Vídni. Později se stal známým i ve Skandinávii. V roce 1946 se stal koncertním mistrem Filmového symfonického orchestru v Praze.

V roce 1942 se narodila dvojčata Helena a Marta Cihelníkovy. Po maturitě na brandýské Jedenáctileté střední škole studovaly na pražské konzervatoři zpěv u Běly Chalabalové a klavír u Marie Knotkové. Marta Cihelníková působila jakožto operní pěvkyně v Brně, Plzni i Banské Bystrici, v roce 1973 se stala sólistkou Národního divadla v Praze a od roku 1992 působí na pražské konzervatoři. Helena Cihelníková zpívala operně v Brně, Opavě a Banské Bystrici a od roku 1975 působila v Hudebním divadle v Karlíně. Dnes je vedoucí oddělení zpěvu v Základní umělecké škole v Praze.

Fotografie Heleny a Marty Cihelníkových
a prof. H. Knotkové – absolutorium konzervatoře
1966 (Oblastní muzeum Praha – východ,
evidenční číslo AV 2417/94)

V roce 1946 se v Brandýse nad Labem narodil pozdější jazzový kytarista Sammy Vomáčka, který koncertoval v Německu i USA.

Roku 1954 přišla na svět Nina Nováková, nyní zástupkyně ředitelky na gymnáziu v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Nina Nováková několik let působila jako country zpěvačka, vystupovala ve Švýcarsku, Německu i Řecku. Dnes se podílí na organizaci koncertů v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi v rámci festivalu Musica Angelica.

Nejznámějším rodákem je houslista Čeněk Pavlík. Brzy po jeho narození v roce 1955 byl zřetelný jeho hudební talent. V Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi ho vyučovali Jakub Kazda a Josef Muzika (žák Otakara Ševčíka). Přestože je Čeněk Pavlík celosvětově proslulým houslistou, často koncertuje také v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Podrobně o něm pojednává subkapitola 5.5.

3.2 Hudební spolky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Bohatá činnost hudebních spolků vzniklých v 19. století pokračovala i ve století následujícím. Jejich řady se dokonce rozrostly, vedle několika nových sborů vznikly i orchestry. Část 3.2.1 se zabývá sbory a oddíl 3.2.2 pojednává o orchestrech.

3.2.1 Sbory v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Protože aktivita pěveckého sboru Bojan je značná, je mu věnována i v tomto oddíle samostatná kapitola.

3.2.1.1 Pěvecký spolek Bojan

Na prahu 20. století byl sbormistrem pěveckého sboru Bojan Jan Krsek. V roce 1920 se mu podařilo spolek dovést na slavnostní shromáždění pěveckých sborů v Národním divadle v Praze. 21. května 1922 pěvecký sbor oslavil své 60. narozeniny koncertem v Brandýse nad Labem. Na programu zazněly např. Bendlovy, Smetanovy či Foersterovy skladby.

Roku 1923 však do sboru vstoupilo několik nových členů, s jejichž zásahy sbormistr ani mnoho dalších nebylo spokojeno, a tak Jan Krsek po 38 letech svého působení v Bojanu s mnoha dalšími sbor opustil a společně s Hugem Schwabem založil nový pěvecký sbor. Mezitím se do Staré Boleslavi vrátil Josef Cyril Sychra, který zde již dříve působil, a o vedení nově vzniklého sboru byl požádán právě on. Tzv. Sychrův sbor se záhy stal velmi kvalitním chórem. Po smrti Jana Krška roku 1930 se sbor rozpadl.

Fotografie „Sychrova sboru“. Vystoupení u hrobu Fr. Palackého v Lobkovicích.
(Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo 69/72/3)

Roku 1929 se vedení sboru ujal Vilém Černík. Kromě přestávky, kdy sbor předal Marii Krskové (dceři Jana Krška), vedl sbor celých 59 let. V období jeho působení (v roce 1932) se stala čestným členem Bojanu neobyčejná osobnost, skladatel Josef Bohuslav Foerster, který po roce 1949 často pobýval v blízkém Novém Vestci. Kromě znělky pro místní rozhlas zde složil svou poslední skladbu, Vestecký smyčcový kvartet číslo 5, G dur. Zde 29. května 1951 skončil. Smyčcový kvartet byl na jeho památku v Novém Vestci uveden 15. září téhož roku.

Pod Černíkovým vedením sbor Bojan v únoru 1939 vystoupil v Rudolfinu se spoluúčinkující Marií Podvalovou. Vilém Černík nepůsobil pouze v Bojanu, ale i v dalších hudebních tělesech, řídil například orchestr Lípa. Byl to nadšený hudebník, navíc i komponoval (v tomto oboru byl soukromým žákem Vladimíra Polívky).

Za druhé světové války vedla sbor krátce Marie Hanschelová (Krsková), která rovněž působila jako pěvecká sólistka a v nedalekých Dřevčicích jako varhanice. Vyučovala na několika školách v Brandýse nad Labem i jinde. Protože byli ve sboru dovední zpěváci, rozhodla se k opětovnému nastudování Blodkovy opery V studni. Sbornistyně zpívala roli Veruny, jejíž úvodní slova byla: „Aj, zlý to čas, nynější čas...“ Tato věta ovšem neprošla tehdejší cenzurou. Marie Hanschelová byla nucena slova

změnit, a tak je přebásnila do podoby: „Je stáří zlé, když mládí přejde čas...“ Při koncertu na to však zapoměla a zazpívala původní verzi. Naštěstí se poté nestalo nic zlého. M. Hanschelová (15, s. 6) vzpomínala i na provedení Dvořákova díla „Hymna českého rolnictva“, před jehož provedením byla varována, přesto však skladbu nastudovala a všichni zpěváci do provedení vložili celou svou bytost: „Tehdy jsem si uvědomila, co znamená, když zpěvák nezpívá jen hlasem, ale i srdcem, věří a ztotožňuje se s tím, co zpívá, a vyznává tím své přesvědčení.“ Po koncertě byla zavolána k oberlandratovi, který „řekl, že ještě nikdy neviděl dirigovat ženu a že se mu koncert líbil. Zvláště ten Dvořák byl nádherný. (Užil slova *prachtvoll*.) Děkovala jsem a v duchu si myslela: *Kdybys tak věděl, co jsme to zpívali...!*“ Marie Krsková byla odvážná žena, Bojan měl opět štěstí na silnou osobnost.

Po krátké přestávce se do čela Bojanu opět postavil Vilém Černík. Obyvatele města potěšil mnohými koncerty, například v roce 1951 se konal koncert na nádvoří zámku v Brandýse nad Labem, kde vystoupil pěvecký sbor Bojan společně se symfonickým orchestrem.

Fotografie Bojanu a symfonického orchestru na nádvoří zámku v roce 1951 – z knihy Bojan ve fotografii (16)

V roce 1962 pak Bojan slavil své 100. narozeniny. V této době se zkoušky konaly vždy v pondělí od osmi do devíti hodin odděleně (ženy, muži) a od devíti do deseti hodin společně. Z jubilejního roku pochází následující fotografie.

Bojan v jubilejním roce 1962 – z knihy Bojan ve fotografii (16)

9. dubna 1973 pěvecký sbor vystoupil společně s dalšími sbory ve Smetanově síni v pražském Obecním domě.

Ve Smetanově síni v Praze 9. dubna 1973 spolupůtkoval i Bojan. Vilém Černík řídí svou „Májovou zemi“ s průvodem symfonického orchestru – z knihy Bojan ve fotografii (16)

Vilém Černík se sboru Bojan věnoval celou svou bytostí. Po devětapadesátileté sbormistrovské činnosti v roce 1988 skonal. Členové sboru si po této události kladli

otázku, kdo by byl jeho vhodným nástupcem. Protože ve sboru dlouhá léta působil vynikající hudebník Vojtěch Vančura, pověřili tímto úkolem jeho.

Vojtěch Vančura je nejen bývalým členem orchestru Labín, pěvcem v několika sborech, sólovým zpěvákem, ale i vynikajícím znalcem hudby. Pro pěvecký sbor se proto snažil vybírat kvalitní repertoár. Nastudovali například Mozartovu Korunovačnickou mši či mnoho děl skladatele Josefa Klazara, rovněž místního rodáka. Vojtěch Vančura (15, s. 2) uvádí: „Osobně se domnívám, že cíl ani účel této činnosti není ve veřejných vystoupeních, ale právě v pravidelné účasti při zkouškách.“ V. Vančura (15, s. 2) vnímá úlohu sbormistra rovněž jako vlastenecký úkol a je podle něj důležité, že každý člen sboru je jednou týdně „aktivně účasten malého zázraku, jak se z jednotlivých notových značek, zapsaných rukou skladatele před dvaceti, padesáti, třemi sty lety či právě před týdnem, po chvíli práce vynoří přesně (nebo téměř přesně) ta píseň či hudební věta, kterou měl skladatel na mysli. A přestože není nijak zvlášť hudebně vzdělán – vždyť stačí znát jen nejnütnější základy, může se aktivně setkat se skladbami patřícími k nejlepším výtvorům lidského ducha.“ Osobnost Vojtěcha Vančury je podrobněji přiblížena v subkapitole 5.8.

3.2.1.2 Ostatní pěvecké spolky

Pěvecký spolek Václav, o kterém pojednává část 2.2.1, se ve 20. století postupně rozpadl. 28. září 2007 však svou činnost obnovil. Do čela sboru se postavila Marie Nohynková. V následujícím roce už účinkovali při bohoslužbě v katedrále sv. Víta, Vojtěcha a Václava na Pražském hradě. V období od 10. do 17. září 2010 sbor koncertoval na italském poloostrově Gargano. V současné době tvoří sbor 28 zpěváků a doprovázeni jsou varhaníkem či komorním kvartetem.

V roce 1972 byl v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi Václavem Kopejskem založen dětský pěvecký sbor Kantiléna. Nejdříve spadal pod 3. Základní školu, později pod město a poté pod Základní uměleckou školu. Václav Kopejsko se sborem koncertoval v mnoha zemích – v Itálii, Německu, Rakousku, Rusku, Bělorusku, Chorvatsku, Dánsku a Holandsku. Další informace o tomto sboru jsou uvedeny v subkapitole 5.4.

Sbor vznikl i na druhé brandýské škole, a to zásluhou Aleny Tiché v roce 1992. Vedla ho po dobu 18 let a později ho předala své nástupkyni Ludmile Vackové, která vede sbor dodnes. O tomto sboru vypráví Alena Tichá v subkapitole 5.7.

V roce 1996 byl založen Pěvecký sbor Gymnázia Josefa Svatopluka Machara, který vede Hana Bláhová. Chór pravidelně vystupuje na koncertech nejen v Brandýse nad Labem, ale i v Čelákovících či Toušeni.

V roce 2009 bylo souměstí Brandýs nad Labem – Stará Boleslav poctěno návštěvou papeže Benedikta XVI. Při příležitosti jeho přivítání v poutním městě mu zazpíval sbor složený z vybraných členů zdejších sborů. Dirigentem byl zvolen Jaroslav Bayer.

V roce 2010 vznikl na 3. Základní škole neobvyklý sbor učitelů, ředitele a kuchařek. Přestože existuje krátce, vystoupil už na několika koncertech (koncert na konci školního roku 2010 a Vánoční koncert 2010). Sbormistrem tohoto chóru je Václav Kopejsko.

Jak vyplývá z výše uvedeného, mládež, ale i dospělí v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi mají mnoho možností, jak se věnovat hudbě. Sborový zpěv je zřejmě nejpřístupnější hudební činností. Relativně velký počet sborů vypovídá o zálibě v hudbě jak dětí a mladistvých, tak dospělých.

3.2.2 Orchestry v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

V období 20. století vznikly v souměstí Brandýs nad Labem – Stará Boleslav nejen vokální, ale i instrumentální soubory. Smyčcovým orchestrům je věnována následující kapitola.

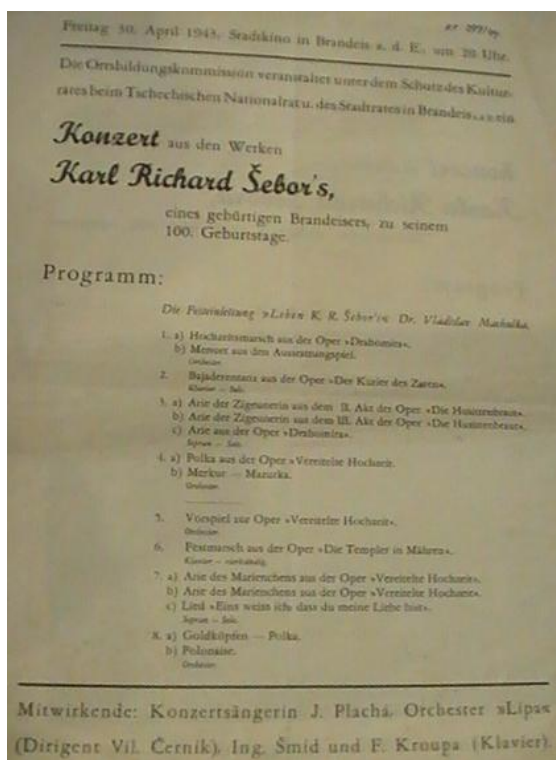
3.2.2.1 Smyčcové orchestry v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

V období první republiky založil pan Vokoun orchestrální sdružení Lípa, který po něm v roce 1937 převzal Vilém Černík (sbormistr Bojanu) a vedl do roku 1967. 30. dubna 1943 provedl na výročí 100. narozenin brandýského rodáka Karla Richarda Šebora jubilejní koncert, který se uskutečnil v sále městského biografu.

Slavnostní koncert na počest 100. narozenin hudebního skladatele Karla Šebora, brandýské kino, výzdoba s originálním portrétem Šebora od akademického malíře Josefa Olexy (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo F102102)

Na koncertě kromě slavnostního proslovu o Šeborově životě zazněly části oper Drahomíra, Templáři na Moravě i Zmařená svatba, ale i menší díla – polky, polonézy a mazurky.

Program koncertu na počest 100. narozenin hudebního skladatele Karla Šebora (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV377/94)

V roce 1967 byl Josefem Klazarem mladším založen orchestr Labín, který se v oblasti repertoáru orientoval na starou českou hudbu. Hráli zde například Vojtěch Vančura (violoncello), Václav Kopejsko (housle) či Jakub Kazda (housle). Podrobněji o tomto souboru vypráví samotný Josef Klazar v subkapitole 5.3.

V roce 1976 založil Bohumil Šára komorní orchestr Far musica, který existuje dodnes. Od roku 1999 je dirigentem souboru Zdeněk Klauda. V roce 2003 nahrál orchestr kompaktní disk a vystoupil také ve Dvořákově síni pražského Rudolfinu. Podrobněji o orchestru Far musica pojednávají subkapitoly 5.6 (období mezi roky 1976 a 1996) a 5.9 (období po roce 1996).

Komorní orchestr Základní umělecké školy vede Václav Kopejsko. Orchestr existoval už před jeho příchodem na školu, avšak nedosahoval vysoké úrovně. Václav Kopejsko roku 2003 soubor dovedl do národního kola soutěže orchestrů v Olomouci, kde získali 3. místo. Koncertovali také v Itálii a v Chorvatsku. Podrobněji o orchestru vypráví jeho zakladatel v subkapitole 5.4.

3.2.2.2 Ostatní orchestry v Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi

Na začátku 60. let vznikl v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi velký dechový orchestr, který řídil kapelník Emil Lokaj. Od 70. let existoval rovněž dechový orchestr Labín, který vedl nejdříve trumpetista a učitel Jiří Bayer a poté jeho synovec, pozdější ředitel Základní umělecké školy, Jaroslav Bayer. S orchestrem spolupracovali Jaromír Vejvoda (autor světoznámé skladby Škoda lásky), Karel Vacek (skladatel a kapelník) a také pražská sopranistka Renée Nachtigallová.

V roce 1990 vzniklo Šporkovo trio, v němž hraje houslistka Věra Vartová, kytarista Karel Novotný a violoncellista Jiří Krupička. V roce 2000 natočili členové kompaktní disk a několikrát vystoupili v Itálii a Německu. Další informace o Šporkově triu jsou v subkapitole 5.9.

V roce 2000 byla založena moderní kapela Jazztett. Soubor založil Jaroslav Bayer a dalšími členy jsou Lenka Kuncová, Markéta Režová a Lada Loudilová, která nahradila původní hráčku Lindu Šantavou.

V roce 2008 vznikl na Základní umělecké škole další orchestr, ne však komorní, nýbrž dechový. Jeho zakladatel a dirigent František Fejgl ho pojmenoval FF Band, což

odkazuje na jeho iniciály. Za své krátkodobé existence získal soubor stříbrné pásmo na ústředním kole soutěže tanečních, jazzových a estrádních orchestrů v červnu 2010. Od 9. do 12. září 2010 se uskutečnil zájezd do Maďarska, kde FF Band vystoupil na několika koncertech. Společně s již zmíněným komorním orchestrem vedeným Václavem Kopejskem si tato kapela zahrála s Felixem Slováčkem na koncertě v brandýském kině 4. listopadu 2010.

FF Band s dirigentem Františkem Fejglem a ředitelem Jaroslavem Bayerem na budapeštském Vítězném náměstí (archiv autorky diplomové práce)

Výše uvedená fakta jasně ukazují, že Brandýs nad Labem – Stará Boleslav je domovem mnoha milovníků hudby, kteří ji aktivně vyhledávají, a zkrášlují tak život ve městě.

3.3 Hudební výchova v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Ve 20. století pokračovala existence hudebních škol jednotlivých osob. Nejvýznamnější postavou na tomto poli byl Josef Čeněk Klazar, o němž pojednává následující kapitola. Základní umělecká škola v Brandýse nad Labem vznikla v roce 1950, tehdy se však jednalo o městskou Hudební školu, kde se vyučovala pouze hra na

klavír a housle. O institucionálním způsobu hudebního vzdělávání se píše v kapitole 3.3.2.

3.3.1 Klazarova škola

Jednou z nejvýznamnějších osobností hudební výchovy ve Staré Boleslavi se stal Josef Čeněk Klazar (narozen roku 1890 v Hořicích). Jeho zeť V. Mareš (VIII) uvádí, že Josef Čeněk Klazar začal hrát na violoncello v chlapeckém věku a později absolvoval na pražské konzervatoři varhanní třídu prof. Josefa Kličky a v roce 1911 i mistrovskou školu violoncellovou u Jana Buriana a brandýského rodáka Julia Junka. Josef Čeněk Klazar hrál dokonce ve Vídni v orchestru Dvorní opery pod taktovkou Gustava Mahlera. V téže době tam působil významný brandýský rodák, hobojsista Antonín Jandourek (viz kapitola 2.1.3). Protože Josef Čeněk Klazar pociťoval stesk po domově, vrátil se ještě před první světovou válkou do vlasti, konkrétně do Staré Boleslavi, odkud poté dojížděl do pražského orchestru České filharmonie. V. Mareš (VIII) dále uvádí, že Josef Čeněk Klazar v roce 1912 přijal ve svém bydlišti místo regenschoriho obou chrámů a studoval díla Říhovského, Sychry, Dvořáka, především však osmihlasou Lisztovu Missu solemnis, ale „hlavně se zapsal do místního povědomí svou vynikající hudební školou.“ V. Mareš (VIII) na závěr dodává, že Josef Čeněk Klazar byl vynikajícím interpretem, který „udivoval čistotou své hry, krásným kulatým tónem i technickou jistotou, která mu i v pokročilém věku umožňovala zdolávat mnohá úskalí náročných partů.“

Podle J. Králíka (6, s. 58) Josef Čeněk Klazar kromě veřejného vystupování v klavírním kvartetu Oldřicha Kredby řídil do roku 1931 staroboleslavský sbor Václav, který současně s Dělnickým pěveckým spolkem provedl „Smetanovy *České písně*, jíž v Brandýse nad Labem vyvrcholily 30. března 1924 oslavy 100. výročí narození Bedřicha Smetany. V jejich rámci vystoupilo orchestrální sdružení *Lípa* za řízení Jana Vokouna a Josef Čeněk Klazar společně s houslistou Františkem Vohankou a klavíristou Oldřichem Kredbou provedli Smetanovo *Trio g moll*. Při oslavách 300. výročí přenesení paladia v září 1938 řídil Josef Čeněk Klazar hudební část pontifikální mše, vysílané rozhlasem až do Francie. Spolupracoval ale také na scénických produkcích operet *Mamselle Nitouche*, *Zvonky cornevillské*, *Princezna z Trebizundu* a *Dcerušky fy Jackson*. Jeho velkou

zásluhou bylo v roce 1941 odvážné první místní nastudování a provedení opery Jaroslava Křičky *Ogaři*. Šlo o čin významný jak dobou provedení – za válečné okupace – tak zvládnutím interpretačních nároků.“ J. Králík (6, s. 58) dále uvádí, že Josef Čeněk Klazar rovněž komponoval, byl však skromný a „svou *Missu in G* nikdy sám neprovedl. Dílo zaznělo až v září 1969 v nastudování skladatelova syna Josefa Klazara ml. s Janem Frýdou u varhan. V paměti proto utkvěl Josef Čeněk Klazar téměř výhradně jako učitel.“

Mezi jeho žáky patřili například skladatel Václav Trojan, houslista František Vohanka, violoncellista Rudolf Kirs, varhaník Miroslav Kampelsheimer, dirigent Jan Frýda, violista Josef Čurda, ale i výše zmínění Vojtěch Vančura či Václav Kopejsko.

Houslista František Vohanka, který byl na mistrovské škole pražské konzervatoře žákem Jaroslava Kociana, dva roky studoval také v Paříži. Byl členem Československého kvarteta, s nímž se podle údajů v Československém hudebním slovníku osob a institucí (18, s. 892) „účastnil všech jeho zahraničních cest. Též činnost pedag., zprvu na některých hud. školách, později příležitostná soukromá.“

Violoncellista České filharmonie Rudolf Kirs, brandýský rodák, se podle údajů v Československém hudebním slovníku osob a institucí (17, s.665) vypracoval až na post koncertního mistra „orchestru FOK (1950/53) a symf. orchestru pražského rozhlasu (1953/59).“

O Miroslavu Kampelsheimerovi je v Malé encyklopedii hudby (20, s.314) uvedeno: „studoval na konz. v Praze, jejímž byl od 1947 prof. Na koncertech a v rozhlase prováděl varh. skladby všech slohových epoch od baroka do současnosti.“

Ze školy Josefa Čenka Klazara vyšel neuvěřitelný počet vynikajících hudebníků. Bezesporu nejslavnějším je Václav Trojan. J. Králík (6, s. 59) uvádí, že Václav Trojan (narozen v Plzni roku 1907) se „přistěhoval do Staré Boleslavi s rodiči roku 1919 z Poděbrad do domu na náměstí, kde byl hostinec U Otů. Otec měl fotoateliér Na Dolíku. Třináctiletý žák se dobře uvedl jako vokalista na kůru mariánského chrámu, kde v Josefu Čenku Klazarovi našel ideálního učitele.“ Václav Trojan u Josefa Klazara získal teoretické znalosti, ale naučil se rovněž hře na housle, violu a varhany. Z brandýského gymnasia Trojan pokračoval studiem hry na varhany, dirigování a skladby u Jaroslava Křičky na pražské konzervatoři. Studoval rovněž na mistrovské škole u Vítězslava Nováka. Skladatel Václav Trojan napsal mnoho děl, například dětskou operu *Kolotoč*, ve které se odráží inspirace staroboleslavskými poutěmi, hudbu k loutkovým filmům Jiřího

Trnky (při této spolupráci jeho tvorba vrcholila, společně dosáhli světových úspěchů) či jevištní báseň Zlatá brána a celovečerní balet Sen noci svatojánské.

V. Šolín (XIII) o Václavu Trojanovi napsal, že byl zaměstnán také v Československém rozhlase v Praze a pedagogicky působil na Akademii múzických umění v Praze.

V. Trojan (XIV) o svém mládí uvádí, že byl v Poděbradech angažován do kláštera U Křižovníků, kde se vyučovala zejména hudba, pak se ale přestěhoval do Staré Boleslavi: „To bylo dobrodružství. Vůbec jsem to tam neznal. Po dlouhém trápení mne doma přesvědčili, že U Křižovníků musím školní rok dochodit, tak jsem se vrátil. To bylo pohlavků a trestů – ale ostatní kluci byli solidární. Když jsem týden nesměl ven, zůstali doma také.“ O jeho veselé povaze vypovídají i následující řádky: „A pak opět Stará Boleslav. Těch klukovských her! Zase Labe.“ V článku popisuje, jak u Labe spadl do kopřiv, a s nadhledem dodává, že zřejmě právě díky této události nikdy neměl revma.

V Oblastním muzeu Praha – východ (evidenční číslo AV1614/93) se nacházela rovněž veselá klavírní skladba Václava Trojana, na níž bylo napsáno: „Věnováno mému učiteli Josefu Klazarovi.“

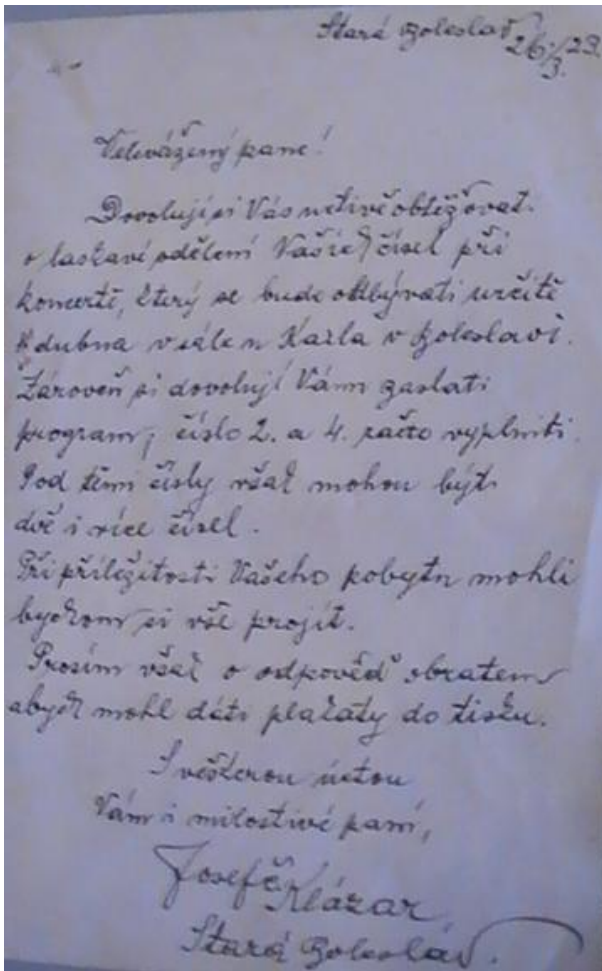
V. Mareš (VII) uvádí: „Václav Trojan, ač rodem Plzeňák, byl celým svým srdcem nejvíc připoután k Polabí, ke středním Čechám.“ Byl dvojnásobný laureát státní ceny, zasloužilý a posléze národní umělec, nositel nejvyšších světových cen za filmovou hudbu, ale také velký chlapec s věčně mladým srdcem, stále zvědavý a ochotný se smát.

Fotografie Václava Trojana (Oblastní muzeum
Praha – východ, evidenční číslo AV 1810/93)

Josef Čeněk Klazar vyučoval i své dvě děti, obě muzikálně nadané. Dcera Anna Marešová (narozena v roce 1926) studovala na konzervatoři hru na klavír i hru na varhany. Později se stala učitelkou v brandýské Lidové škole umění. Syn Josefa Čeňka Klazara, Josef Klazar mladší, nemohl svá studia na Akademii múzických umění z politických důvodů dokončit, absolvoval tedy alespoň konzervatoř. O životě Josefa Klazara mladšího podrobně pojednává celá subkapitola 5.3.

V Brandýském muzeu se dochoval dopis Josefa Čeňka Klazara, ve kterém organizuje uskutečnění brandýského koncertu.

Stará Boleslav 26/3/23

Milostivý pane!

Dovolují si Vás metivě obližovat
a hostami podělati Vašich žáků při
koncertě, který se bude obližovat určité
k dubna v sále m. Karla v Boleslavě.
Zarovně si dovoluji Vám zaslati
program, číslo 2. a 4. práce vyplniti.
Pod těmi čísly však mohou být
dět i více žáků.
Při příležitosti Vašeho pobytu mohli
bydrom si vše projít.
Prosím však o odpověď sbratem
abyť mohlo děti placaty do tisku.
S vědeckou úctou
Vám i milostivé paní,
Josef Čeněk Klazar
Stará Boleslav.

Dopis Josefa Čeňka Klazara, 26. března 1923 (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 311/94)

Kromě Josefa Čeňka Klazara šířily hudbu i další místní osobnosti. Patřil mezi ně Karel Vedral, který na brandýské gymnázium přišel roku 1926 a až do roku 1938 zde udržoval tradici zpěvu. Později rovněž vyučoval hře na klavír na Lidové škole umění.

Zásluhy v oblasti šíření hudby má i hudební spisovatel Vladislav Mareš ze Staré Boleslavi. Od roku 1974 byl po dobu dvanácti let ředitelem gymnasia v Brandýse nad Labem (byl také třídním profesorem Vojtěcha Vančury, který se díky němu začal učit zpěvu u Anny Marešové, rozené Klazarové).

Díky Josefu Čeňku Klazarovi se hudbě mohl profesionálně věnovat těžko nevyčísitelný počet lidí. V lidech probudil lásku k umění nejen perfektním zvládnutím svého oboru, ale i svou dobrosrdečnou povahou.

3.3.2 Institucionální hudební výchova

Největší vliv v oblasti hudební výchovy měly v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi dva instituty – Základní umělecká škola a Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Základní umělecká škola vznikla v roce 1950 jako městská Hudební škola. První ředitelkou se stala klavíristka Stanislava Štursová, která už dříve doprovázela na klavír sbor Bojan a založila i řídila dívčí orchestr. Na počátku existence Hudební školy zde byly vyučovány pouze dva obory, a to hra na klavír a hra na housle.

Dalším ředitelem se roku 1972 stal Josef Klazar mladší, který výuku ve škole rozšířil o další oblasti – výtvarný, taneční i dramatický. V tehdejší Lidové škole umění byli nadaní žáci, např. v roce 1972 jedenáct z nich postoupilo do okresního kola soutěže ve hře na klavír a dalších pět ve hře na smyčcové nástroje. Z okresního kola do kola krajského pak postoupili čtyři klavíristé a jeden violista. Klazarova ředitelská činnost je podrobněji popsána v kapitole 5.3.

V roce 1993 se stal ředitelem Jaroslav Bayer, který zde působí dodnes. Pod jeho vedením se proměnil učitelský sbor, kolektiv byl omlazen a profesionalizován. R. G. Bayer (24) uvádí, že „každoročně pořádá ZUŠ průměrně 65 akcí. Kromě interních koncertů, které se konají každé 3 týdny v koncertním sále školy, je to několik koncertů v kapli brandýského zámku, výstavy výtvarného oboru, vystoupení tanečního oboru a samostatné večery literárně – dramatického oboru.“ O studium v místní Základní umělecké škole je trvale velký zájem, škola má v současnosti více než 700 žáků.

Základní umělecká škola pod vedením Jaroslava Bayera pořádá mnoho koncertů, z posledních je to např. koncert Felixe Slováčka s FF Bandem a Komorním orchestrem Základní umělecké školy, či několik koncertů vynikajícího klavírního virtuóza Tomáše Víška. J. Bayer (II, s. 2) uvádí, že 26. ledna 2010 se v sále brandýské Základní umělecké školy uskutečnil koncert „Výtvarné inspirace v klavírní hudbě“. Tomáš Víšek interpretoval skladby, které vznikly na základě výtvarných děl. Zazněly např. Musorgského „Obrázky z výstavy“ či díla Franze Liszta i Zdeňka Fibicha. Další informace o průběhu ředitelské činnosti Jaroslava Bayera jsou uvedeny v subkapitole 5.1.

Významný čin vykonala Alena Tichá v roce 1992. Založila základní školu s rozšířenou hudební výchovou. Podrobněji o její činnosti pojednává subkapitola 5.7.

Ve Sborníku Pedagogického institutu v Brandýse nad Labem (21, s. 5) je uvedeno, že „v roce 1959 byly zřízeny ve všech krajích ČSSR pedagogické instituty jako nové vysoké školy pro přípravu učitelů na školách poskytujících základní všeobecné vzdělání i pro přípravu vychovatelů pro výchovná zařízení na těchto školách.“ V Brandýse nad Labem tedy vznikl pedagogický institut také. O pět let později se transformoval na Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy. Mezi zdejšími vyučujícími vynikl zejména František Sedlák, zakladatel vědního oboru hudební psychologie a hudební pedagogika v Československu. Do roku 1982 byl rovněž vedoucím katedry hudební výchovy. Z jeho vědecké školy vyšli mnozí pedagogové – Jaroslav Herden, Milan Holas, Miloš Kodejška, Sedláková dcera Hana Váňová a mnohé další osobnosti v České republice a na Slovensku, které pak řídily katedry hudební výchovy a ovlivňovaly či dosud ovlivňují hudební vzdělávání.

Miloš Kodejška navázal na činnost svého učitele Františka Sedláka. Na webových stránkách Evropské společnosti pro školní hudební výchovu (31) je uvedeno, že od roku 1978 působí na katedře hudební výchovy na Univerzitě Karlově v Praze, kde se zabývá hudební psychologií a pedagogikou pro děti v předškolním a mladším školním věku. Významná je jeho hudebně publikační, osvětová a projektová činnost. 18 let vykonával funkci tajemníka katedry hudební výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde je od roku 2007 také vedoucím oddělení pro předškolní hudební vzdělávání. V období od roku 1995 do současnosti byl hlavním řešitelem 35 odborných a rozvojových projektů několika grantových agentur a „za odbornou a hudebně výchovnou práci obdržel několik vyznamenání, např. Čestnou medaili MZV ČR, udělenou v Prešově

v roce 2002.“ V roce 1997 se stal rovněž spoluzakladatelem Mezinárodních klavírních mistrovských kurzů v Praze. Od roku 2002 spolupracuje s vybranými univerzitami Visegrádské čtyřky na rozvoji hudebnosti dětí a mládeže ve vokálních a instrumentálních souborech.

P. Bělohávková (27) o Haně Váňové uvádí, že na katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se specializuje na „výuku didaktiky hudební výchovy, hudební psychologie a metodologie výzkumu v hudební pedagogice. Celoživotně se věnuje otázkám rozvoje dětské hudební kreativity, jejího propojení s rozvojem intonačních dovedností (tzv. tvořivé intonace), diagnostice hudebnosti apod.“ Hana Váňová je „předsedkyní rigorózní komise, vedoucí oddělení 1. st. ZŠ na katedře Hv a vedoucí pedagogické praxe z Hv na 1. st. ZŠ, předsedou komise pro SZZ z Hv na 1. st. ZŠ apod.“ Od roku 2006 je rovněž vedoucí redaktorkou časopisu Hudební výchova.

O hudebním pedagogovi Jaroslavu Herdenovi J. Králík (6, s. 68) uvádí, že byl po řadu let vedoucím katedry hudební výchovy a od roku 1997 vysokoškolským profesorem svého oboru, dále „autorem skript, popularizačních knih a knížek *Hudba pro děti, Rozhlas – učitel – žák, My pozor dáme a posloucháme, Hudba jako řeč, Hudební hodinky pro táty a maminky* a dalších. Významně se zasloužil i o rozvoj místního hudebního života jak jeho organizováním, tak odborně fundovaným průvodním slovem k desítkám koncertů. Ačkoli se jeho hlavním oborem stala hudební pedagogika, sám také komponoval skladby různých žánrů, zejména vokální a instrumentální hudbu pro školní soubory. Spolupracoval rovněž se zahraničními universitami v Salcburku, Innsbrucku, Mnichově a Amsterdamu.“ I. Poledňák (28) výše uvedené skutečnosti doplňuje: „Herden představuje jednu z nejvýraznějších osobností v české hudební pedagogice z konce 20. století resp. přelomu 20. a 21. století. Důsledně usiluje o přenos progresivních teoretických koncepcí do široké hudebně výchovné praxe: jde mu především o činnostní pojetí hudební výchovy, o poslech hudby jako specifické hudební aktivity, o uplatnění sémiotického přístupu v chápání a rozborech hudby, o zvýraznění podílu nástrojové hry v hudební výchově na všeobecně vzdělávacích školách, o začlenění populární hudby do výuky, atp.“

Jaroslav Herden zesnul po delší nemoci 1. února 2010. Na jeho pohřbu byly přečteny i dojemné reakce studentů na jeho náhlé úmrtí. Jeho činnost v oblasti hudební výchovy mnoho z nich zásadně ovlivnila.

3.4 Hudební kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Hudební kultura se tedy v průběhu 20. století skutečně profesionalizovala. Přestože je Brandýs nad Labem – Stará Boleslav relativně malé město, žilo v něm poměrně vysoké procento solidních hudebních pedagogů i interpretů.

V průběhu 20. a 21. století se ve městě uskutečnilo mnoho koncertů. 18. února 1909 byl kupříkladu uspořádán koncert Českým červeným křížem na dvoraně brandýské sokolovny. Konaly se rovněž různé Cyrillo-Methodějské oslavy v sále „U Fettrů“. 3. září 1910 se uskutečnil sjezd rodáků, školáků a přátel. Při této příležitosti se večer v sále „U Koruny“ konal koncert, kde zazněla Dvořákova, Šeborova a Smetanova díla, ale i kompozice Strausse či Rachmaninova. Vystoupil zde i pěvecký sbor Bojan.

Slavnostní večer při příležitosti sjezdu rodáků, školáků a přátel královského komorního města Brandýs nad Labem, 3. září 1910 (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 39/98)

8. dubna 1923 uspořádala tělocvičná jednota Sokol Stará Boleslav koncert „Mozartův večer“, který se uskutečnil v sále U Karla IV. Na koncertě účinkovali žáci Josefa Čeňka Klazara (František Vohanka i Miloš Říha) a tenorista Rudolf Kraus (viz kapitola 2.1.3) i jeho choť.

Program koncertu „Mozartův večer“ (Oblastní muzeum
 Praha – východ, evidenční číslo AV 361/94)

15. března 1925 se v sokolovně uskutečnil koncert Československého červeného kříže. Zazněla zde Sychrova, Smetanova, Dvořákova i Bendlova díla. Účinkoval na něm i klavírní kvartet Oldřicha Kredby (Oldřich Kredba, Josef Klazar, František Vohanka, Miloš Říha).

Program koncertu pořádaného Československým červeným křížem,
15. března 1925 (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 38/98)

V roce 1935 v Brandýse nad Labem koncertoval celosvětově proslulý Váša Příhoda. R. Budiš (2, s. 149) uvádí, že Arturo Toscanini o Vášovi Příhodovi v Itálii v roce 1919 pronesl: „Paganini nemohl hrát lépe než tento mladík!“

V Brandýse nad Labem působila i baletka Národního divadla v Praze, Anka Maternová (vlastním jménem Anna Maternová), teta Heleny a Marty Cihelníkových. V roce 1936 zde založila baletní školu. V Brandýse nad Labem vystupovala také balerína Ludmila Ledecká ze Staré Boleslavi.

Vilém Černík, dirigent sboru Bojan a rovněž orchestru Lípa, po 2. světové válce na brandýské koncerty pozval několik významných osobností. Byli mezi nimi sólisté opery Národního divadla v Praze Eduard Haken, Milada Šubrtová a pozdější sólista Národního divadla i Státní opery a rovněž profesor pražské konzervatoře Jaroslav Horáček. V Brandýse nad Labem několikrát účinkovala i národní umělkyně Marie Podvalová.

30. listopadu 1965 se v sále kina v brandýské části souměstí uskutečnil „Koncert u nás doma“, na kterém vystoupili Josef Klazar, Jan Frýda (dirigent Československého rozhlasu), Vilém Černík a rovněž sestry Cihelníkovy a Čeněk Pavlík. Průvodní slovo měl Jaroslav Herden.

Plakát „Koncertu u nás doma“ (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 2419/94)

V roce 1993 se uskutečnil významný čin – byl založen Mezinárodní festival dětských pěveckých sborů. Původně se konal jak v kostelech, tak na nádvoří zámku, po deseti letech se však jeho organizace ujala Nina Nováková se svým manželem Milanem Novákem a přejmenovali jej na festival Musica angelica, který je zaměřen na duchovní hudbu. Každoročně tak Stará Boleslav v kostele Nanebevzetí Panny Marie a kostele svatého Václava hostí mnoho pěveckých sborů nejen z naší země, ale i ze zahraničí.

Od roku 1998 se v Brandýse konají také mezinárodní letní hudební kurzy komorní hry Ameropa, na nichž vyučoval i pedagog brandýské Základní umělecké školy Václav Slivanský. Účastníci v závěru kurzů koncertují na brandýském zámku. Na tomtéž místě se v červnu 2001 konala proslulá Smetanovská klavírní soutěž.

V roce 2000 založil Vojtěch Vančura brandýský Kruh přátel hudby, který cyklicky uvádí mnoho koncertů, na nichž vystupují vynikající hudebníci. O jeho činnosti pojednává subkapitola 5.8.

Hudební život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi obohacuje také Petr Hlucháň, který např. v červenci 2010 uspořádal v Houštce koncert jednoho z nejlepších českých houslistů Pavla Šporcla a bratislavské kapely Romano Stilo.

Je tedy zřetelné, že hudební výchova i kultura v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi jsou na relativně vysoké úrovni, což dokládá výčet zvučných jmen hudebníků pocházejících ze školy Josefa Čenka Klazara, dále vynikající pedagogové působící na institucionální úrovni hudebního vzdělávání a rovněž četnost a kvalita zdejších koncertů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 Analýza hudební výchovy a kultury v Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi

V praktické části jsme se rozhodli zmapovat hudební události a činnost hudebních souborů prostřednictvím rozhovorů s devíti vybranými osobnostmi. Některé z nich vytvořily či vedou hudební soubory, jiné se podílejí na organizaci kulturního života v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Každá z těchto osobností dosahuje vysokých kvalit, a to jak uměleckých, tak lidských.

4.1 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu je hodnocení hudební výchovy a kultury v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi ve druhé polovině 20. století prostřednictvím rozhovorů s vybranými osobnostmi.

Jaroslav Bayer byl vybrán, protože je ředitelem Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, skladatelem, flétnistou a pedagogem. V minulosti vedl několik souborů. Vít Gregor je vynikajícím klavíristou a jedním z nejvíce uznávaných vyučujících hry na klavír v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Josef Klazar pochází ze známého boleslavského hudebního rodu, je skladatelem a po dobu 21 let byl ředitelem Lidové školy umění v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde v současné době stále vyučuje hru na varhany. Vedl rovněž místní hudební soubor. Václav Kopejsko je jednou z nejznámějších osobností v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde vyučuje hru na housle, ale i hudební výchovu na místní 3. Základní škole. Dodnes také vede několik hudebních souborů. Čeněk Pavlík je jedním z nejlepších českých houslistů, který pravidelně koncertuje v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Bohumil Šára založil komorní orchestr Far musica. Její založení znamenalo rozkvět hudební kultury v souměstí. Vyučoval rovněž hru na housle, violu i kytaru na Základní

umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Alena Tichá je jednou z nejvyhledávanějších hlasových poradkyň v České republice. Do oblasti jejího působení spadá také sbormistrovská a pedagogická činnost, zejména však založení základní školy s rozšířenou hudební výchovou. Kromě toho také sólově zpívá. Vojtěch Vančura v roce 2000 založil Kruh přátel hudby v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Tento čin významně přispěl k rozvinutí hudební kultury v souměstí. Vedle toho je také sbormistrem i sólovým zpěvákem. Věra Vartová je místní houslistkou a členkou komorního orchestru Far musica. Rovněž vyučuje hru na housle v místní Základní umělecké škole.

4.2 Cíl výzkumu

Na základě výsledků výzkumu jsme stanovili cíl postihnout kontinuitu mezi historickou tradicí a současností na základě podrobnějšího studia materiálů v muzeu i na základě osobních vzpomínek pamětníků. Tuto kontinuitu jsme hledali v oblastech umělecké produkce minulých a současných hudebních souborů a výsledků umělecké práce vynikajících občanů Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi.

Na utváření hudební kultury se podílel například flétnový virtuóz Antonín Paladius, který proslavil Brandýs nad Labem jako svoje rodiště. Hudební kulturu ovlivnil i brandýský rodák, skladatel Karel Richard Šebor, který byl v 19. století uznáván více než Bedřich Smetana. Stopy zde však zanechal i Smetana, jehož dílo Prodaná nevěsta uvedl hudební spolek v Brandýse nad Labem. Pozornost zasluhují i místní hudební spolky, například brandýský Bojan, který existuje dodnes. V oblasti hudební výchovy se proslavili zejména Josef Krsek, Josef Cyril Sychra a Josef Čeněk Klazar, ale i instituce, jako jsou Základní umělecká škola v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, základní škola Na Výsluní s rozšířenou hudební výchovou a v neposlední řadě Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

V současnosti pokračuje utváření hudební výchovy a kultury významnými osobnostmi, které zakládají a vedou hudební soubory, organizují koncerty či na nich přímo vystupují.

4.3 Pracovní hypotéza

Na začátku práce jsme si položili následující hypotézu: obyvatelé města ležícího v blízkosti metropole budou touto skutečností natolik ovlivněni, že budeme konstatovat průměrnou nebo podprůměrnou úroveň v oblasti hudební kultury a výchovy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

4.4 Metody výzkumu

Základní metodou výzkumu je rozhovor. Interview s vybranými osobnostmi má připravené otázky a poskytuje jim možnost vyjádřit se ke každé otázce značně široce. Proto tuto metodu charakterizujeme jako interview s polootevřenými otázkami. Výsledky rozhovoru jsme písemně zaznamenávali do dotazníkového archu, který byl identický s otázkami položenými v rozhovoru.

4.5 Organizace výzkumu

Výzkum jsme provedli v období od dubna 2010 do února 2011 dílem na pracovištích a dílem v soukromí vybraných osobností. Doba trvání rozhovorů se pohybovala mezi dvěma až čtyřmi hodinami.

Studium odborných materiálů za účelem zjištění kontinuity mezi hudební výchovou a kulturou v minulosti a současnosti jsme uskutečnili na dvou pracovištích v Brandýse nad Labem – v knihovně Eduarda Petišky a v Oblastním muzeu Praha – východ.

5 Výpovědi vybraných osobností v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

V následujících subkapitolách jsou zachyceny výpovědi devíti osobností. Otázky se týkaly deseti témat: dětství a první kontakt s hudbou, vzor na hudební cestě, studium,

působení v oblasti hudby, vrchol činnosti, profesní cesta, úspěchy, významné osobnosti a žáci, názor na výchovu a kulturu dětí a názor na kulturní život v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

5.1 Jaroslav Bayer

Jaroslav Bayer se narodil 10. ledna 1953 v Praze, žil však od dětských let ve Staré Boleslavi. Vystudoval Státní konzervatoř v Praze. Posléze chtěl pokračovat ve studiu na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze, avšak studium mu bylo z politických důvodů odepřeno. V roce 1980 emigroval do Německé spolkové republiky, odkud se na přelomu let 1993 a 1994 vrátil a stal se ředitelem Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Kromě své pedagogické činnosti hraje na flétnu a věnuje se také komponování.

Rozhovor se uskutečnil 15. dubna 2010 v ředitelně Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

1. Mohl byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat?

Otec Jaroslava Bayera byl amatérským hudebníkem, hrál na housle, ale i na kontrabas či bicí nástroje. Strýc Jiří Bayer byl hudebníkem profesionálním. U Jaroslava Bayera se hudební nadání objevilo velmi brzy. Dvě ze tří sestřenic, se kterými byl od útlého dětství v úzkém kontaktu, hrály na klavír a Jaroslav Bayer pro ně komponoval menší skladby už ve věku devíti let, kdy rovněž začal hrát na klavír. Jednu ze svých prvních skladeb mi předvedl, jednalo se o velice veselé dílo v C dur.

Od svých dvanácti let hrál ve staroboleslavském jazzovém orchestru, věnoval se v něm zejména aranžování skladeb. Jaroslav Bayer byl nejmladším členem dixielandu. Od svých čtrnácti let hrál ve velkém Tanečním orchestru Antonína Krejčárka. I v tomto souboru se věnoval aranžování skladeb a navíc zde hrál na klavír. Na housle pak začal hrát v patnácti letech, neboť se přidal do country kapely svého bratra. Jaroslav Bayer hrál

i na baskytaru, jeho otec však multiinstrumentalismus nepodporoval, chtěl, aby se jeho syn věnoval řádně jednomu oboru vážné hudby.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Největším vzorem a ideálem je pro Jaroslava Bayera Dmitrij Šostakovič, který podle jeho názoru komponoval nenapodobitelnou hudbu. Jeho skladby působí zpočátku jako obrovská legrace, v pozadí je však mnoho smutku a vážnosti. To je důvodem, proč považuje Jaroslav Bayer tohoto skladatele za geniálního.

3. Mohl byste popsat svá studia?

Na flétnu začal Jaroslav Bayer hrát ve svých čtrnácti letech na doporučení svého strýce Jiřího Bayera. Jeho učitelem se stal první flétnista Karlínského divadla Jindřich Vošický. Po roce se přihlásil na Vojenskou hudební školu Víta Nejedlého v Roudnici nad Labem, kde studoval pouze po dobu dvou měsíců. Po okupaci v roce 1968 ze zdravotních důvodů odešel do civilu a nastoupil na Státní konzervatoř v Praze, kde studoval v letech 1969 až 1975.

Po dobu studií hrál Jaroslav Bayer big beat v pražských souborech, byl kapelníkem ansámblu Františka Janečka Kroky, ve které po jeho odchodu působil Michal David. Na elektrický klavír hrál Jaroslav Bayer také ve skupině Kardinálové, kde působila rovněž Petra Černocká. Věnoval se však i vážné hudbě, ve čtvrtém až šestém ročníku konzervatoře působil téměř dvě sezóny v Symfonickém orchestru hlavního města Prahy FOK coby flétnista.

Jaroslav Bayer v roce 2000 vystudoval obor psychologie a speciální pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Získal titul PhDr. O čtyři roky později vystudoval školní management na témže místě a získal titul Bc.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého působení v souborech.**

Po absolvování konzervatoře dostal Jaroslav Bayer angažmá na dva roky ve vokální skupině Jiřího Linhy, Linha singers, ve které hrál na flétnu. Během této doby působil rovněž v divadle Ateliér. Zde hrál na klavír, byl však také autorem scénické hudby a vystupoval rovněž v menších hereckých rolích. V letech 1977 – 1979 působil v divadle na Vinohradech.

Jaroslav Bayer také aranžoval skladby pro úspěšné taneční orchestry Zdeňka Bartáka i Gustava Bromy, ale i pro orchestr Československého rozhlasu, Budapešťský rozhlasový orchestr či pro prestižní Orchester Pragokonzertu.

Po návratu z emigrace založil v roce 2000 soubor Jazztett. V této kapele dnes hrají Jaroslav Bayer, Lenka Kuncová, Markéta Režová a Lada Loudilová, která nahradila Lindu Šantavou.

V září roku 2009 dirigoval Jaroslav Bayer při návštěvě papeže Benedikta XVI. v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi sbor, jehož členové byli vybráni ze zpěváků místních sborů.

- **Popište, prosím, průběh své činnosti v emigraci.**

Jaroslav Bayer emigroval v roce 1980 do Německé spolkové republiky, kde v září začal pracovat jako učitel hry na flétnu. Jako pedagog zde měl velice dobrou pověst, žáky vyučoval i soukromě, dojížděli k němu i z větších vzdáleností. Působil v Jugendmusikschule v Karlsruhe. Tento ústav spadal pod Badenskou konzervatoř (Badisches Konservatorium), která však není konzervatoř v pravém slova smyslu. Jedná se spíše o běžnou hudební školu, vyučují zde však také dospělé studenty. Ekvivalent české konzervatoře představuje německá Musikhochschule (Vysoká škola hudební). Soukromé studium u Jaroslava Bayera bylo neformálně uznáváno jako absolvování Musikhochschule.

Jaroslav Bayer po čase odpověděl na inzerát, kde stálo, že v dechovém orchestru v předměstí Strasbourgu na německé straně (Kehl am Rhein) hledají dirigenta.

Zjedenadvaceti uchazečů byl vybrán právě Jaroslav Bayer. Podařilo se mu vytvořit z provinčního orchestru výborný ansámbl. V roce 1983 kromě kehlského dechového orchestru Jaroslav Bayer vedl i dechový orchestr v Eggensteinu.

Jaroslav Bayer během svého působení v Německu také komponoval. Zpočátku tvořil rocková díla pro flétnu: „Seasons of love“, „Sunstroke“, „The rubberhorse“ či „Woodpecker“. Některé z nich byly uvedeny dokonce ve stockholmském rádiu.

Skládal také dechovou hudbu, kterou mu vydali tiskem. Dodnes se tyto skladby (pochodová píseň Durch die Weinberge, hasičská polka Löschezugpolka, kvapík B-36, boleslavský valčík Bunzlauer, Slavia polka, polka pro tři flétny a orchestr Drei aus Silber a valčík Bella Bohemia) hrají v Německé spolkové republice, ale hlavně v Rakousku.

Z oblasti komorní hudby byly natočeny skladby „Divertimento pro flétnu, klarinet, fagot a cello“, „Quintett No. 6“, „Quintett No. 7“, „Quartettino“ a dílo pro dvě trumpety, hornu, dva pozouny a tubu „Prager Sextet“, které bylo navíc i vytištěno. Tuto kompozici skladatel napsal při příležitosti konce socialismu v jeho rodné zemi.

Jaroslav Bayer zdůraznil, že z domova odešel kvůli nesnesitelnosti politické situace. Po převratu se vrátil, ani chvíli neuvažoval o tom, že by setrval v Spolkové republice Německo, přestože tam byl velice váženým hudebníkem.

- **Popište, prosím, průběh své ředitelské činnosti.**

První ředitelkou městské Hudební školy v Brandýse nad Labem byla Stanislava Štursová, po níž v roce 1973 nastoupil Josef Klazar. V roce 1993 se konal konkurz na místo nového ředitele. Do finále konkurzu se dostal Karel Untermüller a Jaroslav Bayer, který nakonec zvítězil. Od svého nástupu do této funkce vyučoval také hru na flétnu.

Jaroslav Bayer se snažil školu vylepšit a postupem let se mu to podle jeho vyprávění podařilo. Přijal mnoho nadaných mladých pedagogů, čímž rozšířil také nabídku nástrojů, na něž je možné hrát.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byla Základní umělecká škola a Váš soubor Jazztett na vrcholu své aktivity, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Jaroslav Bayer se opět zmínil o tom, že se snaží školu neustále zlepšovat, a to zejména kvalitu pedagogických pracovníků.

Se souborem Jazztett nahrával Jaroslav Bayer v letech 2007 – 2008 v rozhlasovém studiu, byli hosty Big Bandu Českého rozhlasu při veřejných nahrávkách legendárního Studia A.

- ## 6. Profesní cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Jaroslav Bayer uvedl, že emigroval na základě potíží s režimem. Vyprávěl, že dříve existovaly takzvané rekvalifikace, které se skládaly ze zkoušky na nástroj a také z politického pohovoru. Jaroslav Bayer u zkoušky v Obecním domě měl pohovořit o otázce „Zahraniční politika Sovětského svazu“, na kterou odpověděl jedinou větou: „Tak zahraniční politika Sovětského svazu je silně expanzivní.“ Z místnosti byl ihned vyhozen, i když za ním přišla úřednice a domlouvala mu, aby se šel omluvit. Její radu však Jaroslav Bayer neposlechl. Tato událost byla jedním z impulzů pro rozhodnutí emigrovat. Dalším podnětem byl fakt, že z politických příčin nebyl přijat na AMU.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy svojí skladatelské činnosti.**

Jaroslav Bayer uvedl, že dva po sobě následující roky v Německu získal ocenění za skladbu roku. Jedno z těchto vyznamenání získal za valčík Bella Bohemia.

8. Osobnosti a žáci

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Mezi žáky v Německu vynikali zejména dva, jedna z nich diriguje v symfonickém orchestru v Rotterdamu, druhý se stal vynikajícím flétnistou.

Z českých žáků uvedl jméno Evy Kuklové, ze které se stala profesionální flétnistka. Vystudovala Akademii múzických umění v Praze a v současné době vyučuje v hlavním městě i v Čelákovících. Další žákyní, o které se Jaroslav Bayer zmínil, je Markéta Režová, která v současné době studuje na Akademii múzických umění v Praze. Vynikajícím způsobem hrála na flétnu rovněž Lenka Kuncová. Obě uvedené žačky Jaroslava Bayera dnes působí v téměř profesionálním big bandu a rovněž v souboru Jazztett.

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkal, Vás nejvíce ovlivnily?**

Jaroslav Bayer se v tomto bodě zmínil o své zálibě studování partitur slavných skladatelů. Tato činnost ho skladatelsky velmi obohacuje. Snad nejvíce času strávil s průzračnými partiturami Wolfganga Amadea Mozarta. Považuje je za velmi čisté, logické a nenásilné. Zjistil, že nejvíce jeho nápadů se zakládá na tónickém kvintakordu. Uvedl také, že Ludwig van Beethoven psal zcela jiným způsobem, neustále škrtal, vyhazoval a přidával stránky. Nejvíce z tohoto okruhu osobností byl Jaroslav Bayer ovlivněn Dmitrijem Šostakovičem.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč?

Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?

Jaroslav Bayer není zastáncem přísného vedení, protože je názoru, že každý člověk se narodí s danými genetickými předpoklady. Důležité je něco ve vývoji dítěte nepokazit.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni? Proč ano / proč ne?

Jaroslav Bayer uvedl, že se snaží o zajištění kvalitního hudebního vzdělání dětí. Doufá také, že koncerty, které pořádá Základní umělecká škola v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, poskytují dostatečné kulturní bohatství pro zdejší občany, například na každoročně pořádaných Koncertech učitelů jsou dle jeho názoru výkony pedagogů na profesionální úrovni.

V závěr rozhovoru PhDr. Jaroslav Bayer konstatoval, že za dobu svého působení zjistil, že mezi nejdůležitější vlastnosti pedagogů kromě perfektního ovládní vyučovaného oboru patří také umění naslouchat, což je klíč ke všem zákoutím studentovy duše. Učitel by měl citlivě vnímat, zda žák hraje určitou skladbu rád, či nikoliv. Je nezbytné snažit se o to, aby se žák v co nejkratší době co nejefektivněji dopracoval k co nejlepšímu výsledku. Žáci podle názoru ředitele Bayera nesmějí zbytečně cvičit. Velmi důležitá je motivace, neboť děti mají dnes na výběr z velkého množství odpoledních aktivit.

Jaroslav Bayer, staženo z internetu (25)

5.2 Vít Gregor

Vít Gregor se narodil 20. června 1957 v Praze, poté však žil ve Slezsku a od svých devatenácti do čtyřiaadvaceti let na Moravě. Do Prahy se vrátil až před studiem Akademie múzických umění. Věnuje se učitelské činnosti na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy a v Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde je všeobecně považován za jednoho z nejlepších učitelů hry na klavír. Působí zde rovněž jako korepetitor pěveckého sboru Kantiléna. Pedagogicky působí také na mezinárodních klavírních kurzech v Praze.

Vít Gregor je však vedle své pedagogické činnosti také koncertním klavíristou. Kromě účinkování v České republice vystoupil rovněž v zahraničí, například v Japonsku, Itálii, Německu či Rusku. V roce 1978 zvítězil společně s Vlastimilem Lejskem mladším v mezinárodní Schubertově soutěži pro klavírní dua. V Českém rozhlasu nahrál mnoho skladeb pro sólový klavír, dva klavíry, ale i pro klavír s orchestrem. Těžiště jeho repertoáru tvoří zejména díla W. A. Mozarta, F. Chopina, L. van Beethovena či Čestmíra Gregora (otec Víta Gregora).

Rozhovor se uskutečnil 19. listopadu 2010 v Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

1. Mohl byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat?

Vít Gregor uvedl, že ve slovnících lze dohledat několik jeho hudebních předků. Praděd Josef Gregor (otec otcova otce) ovládal hru na několik nástrojů a s vojenskými kapelami navštívil mnoho evropských zemí. Nakonec zůstal v Litenčicích na Hané, kde byl později zvolen starostou a kde rovněž vytvořil z místních hudebníků kapelu. Dědeček Josef Gregor (otcův otec) vystudoval skladbu u Vítězslava Nováka na Mistrovské škole v Praze. Věnoval se učitelství, řízení sborů a hudebním rozhlasovým pořadům zejména pro děti. Byl jedním z prvních pracovníků rozhlasu. Otec Víta Gregora, Čestmír Gregor, se od svých 15 let věnuje komponování. Původně hrál na klavír, po úrazu ruky v tom však nemohl pokračovat. Vystudoval konzervatoř a poté skladbu na Janáčkově akademii

múzických umění v Brně. Kuriózní je, že tentýž obor na tytéž škole, pouze u jiného učitele, vystudoval za 20 let znova, protože měl dojem, že by měl své znalosti rozšířit.

Otcova sestra zpívala sólově v Ostravě i v Brně, nakonec však zůstala v Košicích. Vyučovala zpěv do svých 88 let. Matka Víta Gregora se amatérsky věnovala zpěvu, měla krásný hlas.

V tomto hudebním prostředí měl Vít Gregor už v dětství o hudbě relativně široké povědomí, rád poslouchal symfonie a jiná klasická díla. V předškolním věku velice dobře zpíval a v sedmi letech začal hrát na klavír.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Snad největším vzorem je pro Víta Gregora polský klavírista Krystian Zimerman, a to tím, že dělá pravý opak toho, co dělá většina lidí – skladby nepřehrává, nýbrž interpretuje. Vít Gregora inspiroval také již zesnulý ruský klavírista a učitel Genrich Nejgauz.

3. Mohl byste popsat svá studia?

Ze slov Víta Gregora vyplynulo, že si v dětství nemyslel, že by se hře na klavír věnoval profesionálně. Ve věku 15 let však slyšel Prokofjevův koncert číslo 3 pro klavír a orchestr, který ho natolik zaujal, že se rozhodl, že tuto skladbu nastuduje. Při poslechu tohoto díla zjistil, že na klavír lze realizovat velmi zajímavé hudební nápady, a hra na klavír ho začala vážně zajímat. Tento obor po maturitě na ostravském gymnáziu vystudoval na brněnské konzervatoři (u Inessy Janíčkové) a poté absolvoval Akademii múzických umění v Praze (u Zdeňka Jílka). V roce 2007 na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy absolvoval rovněž doktorské studium a získal titul Ph.D. a rovněž doktorát filozofie PhDr.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého působení jako sólového klavíristy.**

Vít Gregor se zmínil o několika koncertech, které se uskutečnily v Brandýse nad Labem: 20. října 1994 vystoupil s Vojtěchem Vančurou ve zdejším muzeu, kde předvedli Schubertovu *Spanilou mlynářku*, v roce 2001 posluchače potěšil na samostatném koncertě, kde interpretoval Beethovenova a Chopinova díla, a 26. ledna 2006 uspořádal s Ivou Volavou koncert k výročí Mozartova narození. V Brandýse nad Labem vystoupil také na několika celovečerních koncertech s houslistou Václavem Kopejskem.

- **Popište, prosím, průběh svého pedagogického působení.**

Vít Gregor se pedagogické činnosti věnuje od roku 1984, kdy začal vyučovat v Lidové škole umění v Praze hru na klavír. Doprovázel zde rovněž pěvecký sbor *Mládí*. Od roku 1985 působí dodnes na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde vyučuje hru na klavír a s ní spojené předměty, například improvizaci doprovodu či hru sborových partitur. Je zde rovněž vedoucím oddělení *Hra na nástroj*.

Vít Gregor vyučuje také v Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Je toho názoru, že úroveň školy se kontinuálně zvedá, neboť jsou přijímáni noví vzdělaní učitelé. Na druhou stranu klesla úroveň žáků, neboť se věnují příliš mnoha dalším zájmům, hudební škola je tedy vnímána jako jedna z mnoha činností, navíc je obtížné dětem i rodičům vysvětlit, že při hře na hudební instrument je těžiště práce doma. Dříve byly děti zvyklé na domácí přípravu, nebylo tolik pasivní zábavy. Výuka hry na hudební nástroje je obtížná i proto, neboť v dnešní době každý touží po okamžitém výsledku. Oproti tomu hudební koníček je během na dlouhou trať. Proto mnoho dětí hru na nástroj brzy opustí.

Ve všeobecné rovině se však hudební vzdělání zlepšuje, protože hudebních škol je u nás velké množství, což s výjimkou Ruska není v žádné zemi běžné.

Talent dětí je podle názoru Víta Gregora neměnný. Několik dětí je nadáno nadprůměrně, několik podprůměrně, většina je však talentovaná průměrně. Tato konstantní statistika víceméně odpovídá skutečnosti.

Vít Gregor se zmínil i o svém pedagogickém působení na mezinárodních klavírních kurzech v Praze.

- **Popište, prosím, průběh svého korepitorského působení.**

Vít Gregor od roku 1995 dodnes působí v brandýském sboru Základní umělecké školy Kantiléna. V roce 2001 participoval na natáčení profilového CD tohoto sboru. S Kantilénou navštívil mnoho zemí, roku 1998 Sardinii, v roce 1999 Holandsko a v dubnu 2001 Dánsko. V září roku 2004 jel se sborem do Itálie a v červnu 2007 do Chorvatska.

Vít Gregor uvedl, že před určitou dobou existovalo velké množství pěveckých sborů, protože to byla jedna z příležitostí, jak vycestovat za hranice. Po převratu některé soubory zcela zanikly, jiné se sloučily a v některých ansámblech zůstali jen horší členové, čímž úroveň klesla.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy jste byl na vrcholu své kariéry jako sólista a kdy byly na vrcholu aktivity pěvecké sbory, které doprovázíte, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Vít Gregor doslova uvedl: „Vrcholů bylo několik, život probíhá v takových vlnách. V dobré formě jsem byl mezi dvaceti a dvaadvaceti lety, potom mezi šestadvaceti a dvaatřiceti lety, potom kolem čtyřiceti a poté kolem pětáctičiceti let věku. Je to u mne ale spíš otázka soustředění na práci, to jest, i když třeba dost dlouho hraji či cvičím málo, dovednosti neklesnou nějak fatálně, takže do koncertní formy se mohu dostat zhruba během dvou měsíců.“

O učitelském působení prozradil: „Pedagogickou činnost provozuji 30 let, z toho 26 let ve značném objemu, mám odučeno více než 30 tisíc hodin a zkušenosti jsem získával také na různých mezinárodních kurzech, kde jsem vyučoval, nejvíce na letních kurzech v Praze od roku 1996 dosud. Pokud jde o nějakou pedagogickou zásadu, snažím se dělat maximum pro to, aby mě žák nepotřeboval a poradil si alespoň s podstatnými věcmi sám.“

O vrcholu sboru Kantiléna Vít Gregor řekl, že dle jeho názoru byl tento pěvecký sbor v nejlepší formě ve druhé polovině 80. let. Ještě do konce století děti sbor navštěvovaly pravidelně, poté však začala úroveň upadat, stejně jako upadá úroveň sborů obecně, neboť motivace prostřednictvím zájezdů po převratu zmizela.

6. Profesionální cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Vít Gregor doslova sdělil: „O období socialismu panují zejména mezi mladými někdy velmi zkreslené představy. Především je třeba říci, že umění tehdy bylo považováno za důležité, umělci měli přece jen jakous takous společenskou vážnost, i když finančně se to neprojevovalo. Osobně jsem měl problémy s přijetím na školu po maturitě, což vyplývalo z kádrového profilu rodičů. Nakonec to dopadlo dobře i proto, že v 70. letech už začínaly být represe mírnější, prostě vládcové se už pouze snažili co nejdéle zůstat u moci bez toho, že by něčemu ještě věřili, takže obecně ztráceli ostražitost i chuť něco násilně potlačovat. V 50. letech to bylo nesrovnatelně horší. Samozřejmě to vše mělo i motivační vliv v podobě vzdoru, i když na druhé straně v muzice samotné nikdy žádný socialismus nebyl, vždycky to bylo v podstatě zahraješ, nebo nezahraješ. Při vyučování jsem se jednak sám mnohému naučil, jednak postupně přišel na to, že každý člověk je jiný. Přestože existují obecně platné zásady, je vždy otázkou, jakým způsobem s nimi pracovat, aby proces k něčemu vedl. Každý žák potřebuje jiný přístup. Kromě toho jsem pochopil, že opravdu platí, že talent je všechno. Na tomto základě je možno odhadnout, co je možno po daném člověku požadovat, kde je jeho strop a co přesahuje jeho možnosti, a může ho tedy poškodit.“

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy svojí sólové klavírní dráhy.**

Vít Gregor v tomto bodě uvedl: „Otázkou je, co to vlastně jsou úspěchy. Při koncertech je pro mne úspěchem, když cítím, že jsem sdělil to, co jsem sdělit chtěl, i když nikdy to není beze zbytku. Tam někde je smysl hudby, jakákoli jiná motivace je

pochybná. Přitom ani nezáleží na tom, jak významný koncert to je. Úspěchem je pro mne skutečnost, že jsem mohl nastudovat mnohá díla světových mistrů, což je bezpochyby čas strávený v dobré společnosti. Víím, že mnoho dalších nádherných skladeb nestihnu nastudovat, ale to je také vzrušující, člověk si musí vybrat. Za úspěchy se obecně považují např. umístění v různých soutěžích. Osobně soutěže v umění nemám rád (i když jsem si vyzkoušel, jaké to je takovou soutěž vyhrát), ale asi nějaký význam měly i dodnes mají, minimálně v tom, že člověka přinutí, aby v přípravě udělal maximum a získá tak přesnější představu o tom, čeho je vlastně schopen a také, jak se chová pod tlakem. V pedagogické činnosti je vždy úspěchem, když žák zahraje skladbu smysluplně a umělecky pravdivě. K tomu ovšem vede dosti dlouhá cesta, koneckonců na klavír se člověk opravdu učí hrát celý život, což je úžasná věc.“

8. Osobnosti a žáci

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkal, Vás nejvíce ovlivnily?**

Vít Gregor řekl, že lidé od mládí shromažďují zkušenosti, je však důležité, aby se s vhodnými podněty či poučeními setkali ve správné chvíli, jinak je nebezpečí, že i zcela zásadní věci proběhnou kolem nepovšimnuty. Proto je důležité opakování. Vlivů bylo podle jeho slov mnoho a nepamatuje si vždy přesně, čím ho kdo obohatil. Někteří lidé ho ovlivnili přímo, tedy v osobním kontaktu, jiní prostřednictvím svých koncertů nebo nahrávek. Doslova sdělil: „Z těch přímých mne ovlivnila významně moje profesorka na konzervatoři Inessa Janíčková, u níž jsem především pochopil, že hudba a hra na klavír je naprosto normální a přirozená činnost. Čeští pedagogové měli často sklon jednoduché věci zbytečně komplikovat a zahalovat do mlhy. Dále to byl americký pianista Malcolm Frager, který mne během deseti minut přesvědčil o důležitosti rytmu v hudbě. A aspoň do třetice ještě zázračné dítě, klavírista Igor Ardašev, na jehož příkladu jsem pochopil, kam až může sahát hudební talent.“ Nepřímo byl Vít Gregor ovlivněn interprety, skladateli, spisovateli, ale i lidmi, kteří hudbu neprovozovali profesionálně, měli však někdy velmi zajímavé postřehy.

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Mnoho z žáků Víta Gregora dnes působí na Základních uměleckých školách, největší dojem na něj však zřejmě udělali Vratislav Jambor a Marie Lexová. V. Jambor je mimořádně nadaný jedinec, který v jisté době dokonce působil ve Státní opeře. M. Lexová je naprosto výjimečná korepetitorka.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč? Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?

Vít Gregor se zde zmínil o důležitosti hudby, která je jednou z možností, jak děti alespoň trochu zcivilizovat, je to totiž emocionální záležitost, která se v přetechizovaném světě pomíjí. Ve skutečnosti má však velký význam.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni? Proč ano / proč ne?

Kulturní život v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi prošel podle slov Víta Gregora během posledních 15 let obrovským rozvojem a hudba se dostala a dostává do povědomí obyvatel. Velký podíl na tom nese jak Kruh přátel hudby, tak orchestr Far musica. Vít Gregor poté dodal: „V Brandýse působím od roku 1985, takže o tomto období mám ucelenou představu. Hodnocení dobré – nedobré nepovažuji za zcela správné, důležité je podle mne fakt, že kultura se rozvíjí k větší bohatosti. Podobně jako v hudbě, ani zde neexistuje status quo, buď se něco zlepšuje, nebo zhoršuje. Cesta k vyšší úrovni je sama o sobě zároveň i určitým cílem. V tomto smyslu hodnotím situaci v kulturním životě města jako potěšitelnou.“

V závěru rozhovoru Vít Gregor uvedl, že každý pedagog by se měl snažit své povolání vykonávat, jak nejlépe dovede, pokud se ovšem objeví nezdar, neměl by propadat myšlenkám o své neschopnosti, protože chyba nemusí být na jeho straně. Měl by usilovat o nalezení bodu, o který se u žáka lze opřít, někdo například dobře zpívá, jiný má šikovné ruce. Učitel by se měl snažit předat dětem také obecně lidské hodnoty, aby

žily kontinuálně a uvědomily si, že to, co začnou, musejí dokončit. Děti by měly postupem času získat pocit odpovědnosti.

Vít Gregor, staženo z internetu (38)

5.3 Josef Klazar

Skladatel a hudební pedagog Josef Klazar se narodil 31. března 1929 ve Staré Boleslavi. Po maturitě na gymnáziu v Praze nastoupil na Hudební fakultu Akademie múzických umění v Praze. Z politických příčin však nemohl studia dokončit, musel nastoupit k Pomocným technickým praporům, které mnohdy připomínaly tábory nucených prací pro lidi nepohodlné tehdejšímu režimu. Poté se mu podařilo vystudovat Státní konzervatoř v Praze. V letech 1960 – 1971 vyučoval v Hudební škole v Čelákovících a poté v Brandýse nad Labem, kde byl od roku 1972 do roku 1993 ředitelem.

Josef Klazar byl při příležitosti návštěvy papeže Benedikta XVI. oceněn za zásluhy v pedagogické a hudební oblasti.

Rozhovor se uskutečnil 8. ledna 2011 v domě Josefa Klazara, kde dříve vyučoval jeho otec, Josef Čeněk Klazar.

1. Mohl byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat?

Josef Klazar prozradil, že i když se od dětství věnoval klavíru i houslím, nejraději měl fotbal. Podle vzpomínek hrál kopanou například na školním hřišti v Hluchově. Když se v domě, kde žili, uvolnil klavír, jeho otec na něj zapískal, aby se vrátil domů. Josef Klazar musel ihned jít, třebaže „měl zrovna namířeno na gól.“ Avšak po chvíli hry na klavír byl pohlcen kouzlem hudby.

Josef Klazar si neuvědomuje, na který nástroj začal hrát jako první, neboť v rodině ředitele Chrámové hudby byla hra na nástroje samozřejmostí. Od svých třinácti let hrál na svatbách, a to jak na housle, tak na varhany.

Jeho otec, Josef Čeněk Klazar, byl pedagogem, jehož výukou prošlo velké množství slavných hudebníků. Protože Václav Trojan byl jedním z nejvýznamnějších žáků Josefa Čeněka Klazara, Josef Klazar přečetl ukázkou z díla „Václav Trojan“, které napsal Jan Vičar: „Třináctiletý Slávek se s ředitelem kůru Josefem Klazarem seznámil někdy na sklonku léta dvacet dosti neobvyklým způsobem. Jednou ho jeho matka poslala během mše na kůr kostela Panny Marie s tím, že tam dělají hezkou muziku. Na kůru se Slávek spontánně postavil k altovému partu jedné sboristky a začal zpívat. Dirigující Klazar se nejdříve lekl, ale když viděl, že neznámý chlapec zpívá výborně, uklidnil se. Po mši se s ním blíže seznámil a nabídl mu, že ho bude učit hudbě. To ještě nemohl tušit, že právě potkal svého nejvýznamnějšího žáka.“ Josef Klazar mi ukázal v knize také fotografii svého otce, pod kterou bylo napsáno: „skladatelův nejmilejší učitel“.

Josef Klazar o pedagogické činnosti svého otce řekl, že mnozí žáci k němu chodili i o letních prázdninách skoro každý den a vyučování trvalo celé odpoledne formou různého muzicírování. Josef Čeněk Klazar měl mnoho velice nadaných žáků, mezi které patřil například pozdější profesor Miroslav Kampelsheimer či dirigent rozhlasového

orchestru Jan Frýda. Dalšími žáky byli koncertní mistr Československého rozhlasu, violoncellista Rudolf Kirs a houslista František Vohanka, člen Československého kvarteta. Josef Čeněk Klazar vyučoval také Rudolfa Pellara, který nedávno zemřel, byl to hudební pedagog, vynikající překladatel a šansoniér. Josef Klazar vzpomínal na jeho krásný měkký hlas. Studoval prý v Tibetu, Číně i Indii, věnoval se akupunkturu. Z vyprávění Josefa Klazara vyplynulo, že jeho otec se přátelil také se slavným generálem Liškou. Jeho syn k němu ve čtyřicátých letech chodil na housle, poté byl odsouzen a vsazen do vězení. Na konci války zahynul v Transportu smrti.

V domě rodiny Klazarů mívali soustředění také akademičtí malíři, například Josef Olexa, jehož téměř stoletý obraz dodnes visí na zdi v tomto domě.

Josef Čeněk Klazar měl podle vyprávění svého syna otevřené zlaté srdce. Nikdy nikomu neublížil a v životě o nikom neřekl křivé slovo.

Hudebnicí byla i matka Josefa Klazara. Krásně zpívala, měla nádherný čistý soprán. Ve svých sedmdesáti letech zpívala na kůru a lidé prý dole čekali, aby viděli, jaké tam zpívá mladé děvče.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Josef Klazar uvedl, že měl vzorů několik, neboť často potkával otcovy vynikající žáky. Patřil mezi ně například Pepa Bartoň, který koncertoval od svých sedmi let a věděl o něm celý svět, nebo Jaroslav Kocian, houslista, skladatel a pedagog.

3. Mohl byste popsat svá studia?

Josef Klazar uvedl, že po maturitě na gymnáziu v Praze složil přijímací zkoušky na Hudební fakultu Akademii múzických umění, kde chodil do třídy s Liborem Peškem, který je dnes světovým dirigentem, Miroslavem Košlerem či Vadimem Petrovem, který je dnes proslulým skladatelem filmové hudby. AMU však Josef Klazar nemohl dokončit, neboť byl „třídním nepřítelem“, byl to syn ředitele chrámové hudby ve Staré Boleslavi. Musel nastoupit k Pomocným technickým praporům, kde strávil dva a čtvrt roku. Josef Klazar mi ukázal odznak PTP, medaili a také diplom, na kterém bylo napsáno: „1948-54. Ústřední rada svazu PTP-VTNP ČR uděluje Pamětní medaili bratru Josefu Klazarovi při

příležitosti připomínky 50. výročí zřízení pomocných technických praporů – vojenských táborů nucených prací, za věrnost svému přesvědčení i v dobách nesvobody a za dlouhodobou spolupráci. V Praze dne 1. září 2000.“ U PTP pracoval Josef Klazar v kamenolomu či nakládal cihly, z této práce má dodnes zdravotní následky. Snad jediným pozitivem bylo, že se mu u PTP podařilo založit kapelu.

Později se Josefu Klazarovi podařilo vystudovat Státní konzervatoř v Praze, kam byl díky Ladislavu Vachulkovi vzhledem k faktu, že již dříve studoval na AMU, přijat tajně bez přijímacích zkoušek. V jednatřiceti letech tedy na konzervatoři vystudoval obor skladbu. Josef Klazar mi ukázal rovněž program svého absolventského koncertu, na kterém hrál i klavírista Emil Leichner, pozdější profesor na konzervatoři a AMU v Praze. Na programu stálo: „Školní rok 1959/60. Velký sál Domu umělců v pondělí 6. června 1960 o 19.30 hod. Absolventský večer. Pořad: 1. Julius Kalaš: Koncert pro violu s průvodem orchestru, jednovětý, d-moll, op. 69. Josef Hotový. 2. Josef Klazar: Romance helgolandská, symfonický obraz podle básně Jana Nerudy. 3. A. Aruťuňan: Koncert pro trubku s průvodem orchestru, jednovětý. Josef Svejkovský. 4. R. Schumann: Koncert a-moll op. 54 pro klavír s průvodem orchestru. Allegro affetuoso – Intermezzo. Andantino grazioso – Allegro vivace. Emil Leichner. Pražský rozhlasový orchestr řídí Josef Hrnčíř. Absolventi ze tříd: V. Zahradníka (č. 1), J. Z. Bartoše (č. 2, skladba), V. Paříka (č.3), A. Reslera (č. 4).“

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého působení v orchestru Labín.**

Josef Klazar uvedl, že zde existoval orchestr Lípa i sbor Bojan, obě tělesa vedl ředitel Černík. Orchestr poté převzal Josef Klazar, pod jehož vedením hráli členové zejména díla starých českých skladatelů, například Stamice, Richtera, Míči, Bendů či Tomáška. Hráli však i modernější skladby od J. B. Foerstera či od Josefa Klazara (například mše Missa pro Patre). Josef Klazar mi ukázal několik fotografií orchestru Labín, hráli tam Vojtěch Vančura na violoncello, Václav Kopejsko a Jakub Kazda (učitel Čenka Pavlíka) na housle a František Babický na tympány (šéf Armádního uměleckého

souboru). Fotografie znázorňovala provedení opery Ogaři. Orchester Labín koncertoval v průměru dva- až čtyřikrát za rok.

- **Popište, prosím, průběh své skladatelské činnosti.**

Josef Klazar složil svou první skladbu ve věku osmi let. Pozval mě do vedlejší místnosti, kde se nacházel nový počítač, který je využíván pouze pro skladatelské účely. Dokázal již napsané skladby přehrát, proto jsem si některá díla mohla poslechnout. Obdivovala jsem dílo Ave Maria, které bylo složeno pro sbor. Poté jsme s Josefem Klazarem poslouchali rytmickou jazzovou skladbu, při níž si skladatel klepal nohou do rytmu a prohlásil o ní, že je jistým způsobem legrační. Poslechli jsme si i zasněné dílo s názvem Andantino, které připomínalo období impresionismu. Další skladbou bylo rondo. Pak následovalo velmi energické dílo napsané pro trumpetu s doprovodem klavíru. Nejvíce mne zaujala fuga pro varhany. Poté mě Josef Klazar seznámil se svou bluesovou kompozicí. V rámci příprav na návštěvu papeže Benedikta XVI. v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi (září roku 2009) byl Josef Klazar požádán vedením města o složení díla pro tuto příležitost. Tak vznikla slavnostní předehra Fax et Tuba / Pochodeň a polnice, která však byla poprvé provedena až v roce 2010. V současné době Josef Klazar pracuje na suitě pro komorní orchestr.

Josef Klazar mi věnoval program koncertu, který byl uspořádán k jeho 80. narozeninám. Zazněly zde jeho skladby v podání orchestru Far musica pod vedením Jaroslava Bayera, s jehož dirigentskými schopnostmi (potažmo provedením jeho skladby) byl Josef Klazar nadmíru spokojen. Koncert pro klavír a orchestr interpretovala klavíristka Viktoria Kraf, nynější ředitelka Základní umělecké školy Jana Zacha v Čelákovících. Josef Klazar prozradil, že kadenci rozšířil kvůli výjimečným schopnostem této klavíristky. Dalšími účinkujícími byli učitelé i žáci brandýské Základní umělecké školy a pěvecký sbor Bojan pod vedením Vojtěcha Vančury. Na tomto hudebním vystoupení jsem byla také přítomna, panovala na něm úcta ke skladateli a veselá nálada.

Město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav
Základní umělecká škola Brandýs n. L. - Stará Boleslav

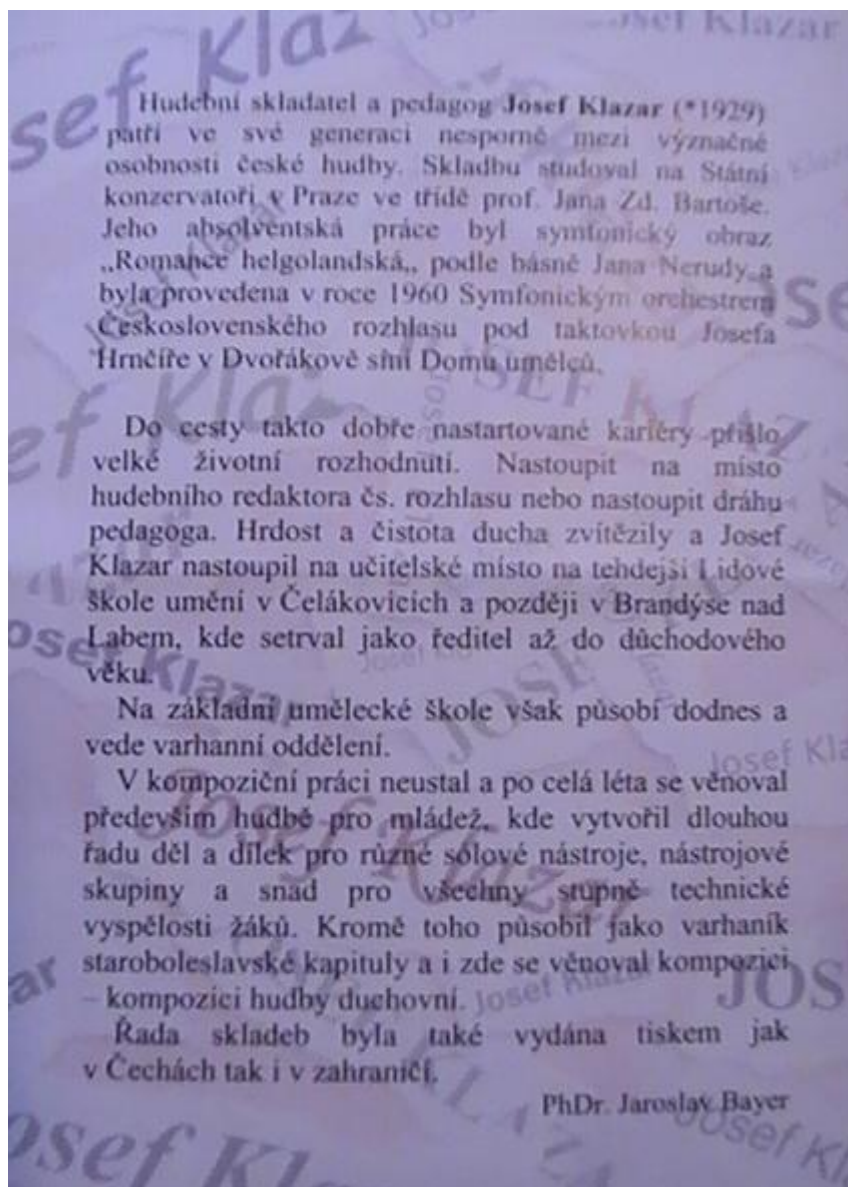
Slavnostní autorský koncert
k 80. narozeninám hudebního skladatele a pedagoga

Josefa Klazara

31. března 2009 v 19.00 hodin

sál brandýského zámku

Program:	
1. Dvojhlasá invence č. 2 Kvartové scherzino Sirová Budinská - klavír	7. Koncertino pro housle a klavír Anežka Šestáková - housle Květoslava Vydrová - klavír
Preludium a fughetta (premiéra) orchestr Far Musica řídí Jaroslav Bayer	8. Preludium, passacaglia a fuga Pavel Braha - varhany
2. Studie pro levou ruku Studie pro pravou ruku Vyprávěj mi Daniel Váček - klavír	9. Piccola festa musicale Jaroslav Bayer - flétna orchestr Far Musica
4. Dumka pro housle a klavír Bábořka Brtnová - housle Květoslava Vydrová - klavír	10. Koncert pro klavír a orchestr Viktorie Kráň - klavír orchestr Far Musica řídí Jaroslav Bayer
Ave Maria Miroslava Casarová - zpívá orchestr Far Musica řídí Jaroslav Bayer	11. Benediktus pěvecký sbor Bojan Karolina Tučková - varhany orchestr Far Musica řídí Vojtěch Vanečura
6. Koncertní věta pro trubku a klavír Yasuko Tanaka - trubka Kryštof Suchý - klavír	

- **Popište, prosím, průběh svého vedení Lidové školy umění.**

Josef Klazar vyučoval po absolutoriu v Čelákovících, neboť do Brandýsa nebyl kvůli své politické nespolehlivosti přijat, přestože ředitelka Stanislava Štursová, rovněž bývalá žákyně Josefa Čenka Klazara, se mu snažila pomoci. V Čelákovících vyučoval po dobu jedenácti let a poté byl do Brandýsa nad Labem přijat jako učitel. Stanislava Štursová v roce 1972 nakonec prosadila, aby se následujícím ředitelem školy stal Josef Klazar. Lidová škola umění se tehdy nacházela na dnešní Pražské ulici, na místě

mateřské školy. V té době spadal pod školu pouze obor hudební, Josef Klazar však po přijetí baletky Hrdinové (manželka Emanuela Hrdiny, prvního hornisty české filharmonie) obor hudební rozšířil o obor taneční. Přijal také akademického sochaře Svatopluka Machara, jehož díla má Josef Klazar dodnes ve svém domě. Pamětní deska s jeho jménem se v současnosti nachází nad vchodem do Základní umělecké školy. Na škole tedy existoval i obor výtvarný a příchodem Vlasty Krautmanové byl otevřen i obor dramatický.

Josef Klazar vzpomínal na inspektorku Burdovou, která mu za dobu, kdy byl ředitelem, mnohokrát pomohla, aby nemusel přijmout „komunistické kreatury“, jak řekl Josef Klazar.

V roce 1989 se zdálo, že Josef Klazar bude ve funkci ředitele nahrazen soudruhem Drábkem. Vedoucí odboru školství Šmíd Josefa Klazara 17. listopadu 1989 v osm hodin ráno zavolal do kanceláře, neboť chtěl projednat jeho odvolání z funkce ředitele. Josef Klazar se k němu dostavil, nebyl však přijat. Několik hodin tedy čekal. Vedoucí odboru školství Šmíd byl prý značně nervózní. Nakonec přišel a prohlásil: „Soudruhu řediteli, přijďte jindy, já Vám dám vědět, máme nějaké řízení.“ Josef Klazar tedy šel domů, kde si poté zapnul televizi a teprve tam viděl, že se v Praze odehrává revoluce.

Josef Klazar byl ve vedení Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi do roku 1993, kdy se novým ředitelem stal Jaroslav Bayer.

O svém pedagogickém působení Josef Klazar prozradil jen tolik, že v době, kdy byl ředitelem, vyučoval housle, klavír i hudební nauky a později i varhany, neboť jejich pořízení stálo nemalé finanční prostředky. Dodnes dvakrát týdně vyučuje hru na varhany.

- **Máte kromě hudby i jiné záliby?**

Josef Klazar byl vynikajícím sprinterem, závody vyhrával bez rozběhání. Vyprávěl o příhodě, kdy dirigoval v kostele v době, kdy byly závody. Po mši jel Josef Klazar na kole do Houštky, kde mu bylo sděleno, že má zaběhnout trať na 400 m, i když to pro něj bylo neobvykle dlouhé vzhledem ke specializaci na 100 a 200 m. V Houštkce se tehdy měl konat pokus o Československý rekord, Josef Klazar tedy v rámci příprav na tuto událost souhlasil. Nakonec závod vyhrál.

Josef Klazar hrál také fotbal a tenis a k jeho dalším zálibám patří šachy, které hrál závodně. Zajímá se také o známky, jejichž sbírku mi rovněž ukázal. Nacházely se tam známky i z ostatních kontinentů.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byla Základní umělecká škola a Vaše pedagogická činnost na vrcholu své aktivity, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Josef Klazar na tuto otázku nedokázal odpovědět, řekl pouze, že několik žáků dělalo hudbu profesionálně a že tehdejší děti byly rozhodně schopnější než děti dnešní.

- **Kdy byl orchestr Labín na vrcholu své činnosti? Proč tomu tak je?**

Z orchestru Labín vznikl podle vyprávění Josefa Klazara orchestr Far musica. Soubor je tedy na vrcholu své činnosti až nyní, neboť když ansámbl vedl on, přijal každého, kdo měl zájem hrát, což považuje za chybu, protože mnozí hudebníci neměli schopnosti pro hru v orchestru.

- ## **6. Profesionální cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?**

Josef Klazar uvedl, že doba od roku 1948 byla obtížná a navíc trvala čtyřicet let. Vyprávěl, že ke konci vojny pracoval na stavbě a dostal úkol uklidit ve světnici velitele. Někdo prý schválně nechal jeho materiály na stole, v nichž stála jedna věta: „Rodina nesouhlasí s režimem, jmenovaný jako člen ČSM není zapojen, brigád se nezúčastňuje.“ Pod touto větou byly tři podpisy. Josef Klazar v ČSM nikdy nebyl a formulaci považoval za nepochopitelnou. Dodnes mu tato věta zní v uších. Podpisy ho rovněž udivily. Jednalo se o lidi, o nichž se domníval, že jsou jeho přáteli. Byl mezi nimi i jeden umělec. Josef Klazar s politováním konstatoval, že tento čin byl tím nejhorším, co mohl umělec umělci udělat.

Josef Klazar se opět zmínil o faktu, že byl u PTP, kde mimo jiné nakládal cihly, což mu zničilo záda, dodnes má bolesti. Když potom přijel domů ke svému otci a ukázal mu svoje ruce, otec se dal do breku. Na konci této sekce rozhovoru Josef Klazar optimisticky prohlásil, že dobré na špatných vzpomínkách je to, že po letech se na ně člověk dívá jako na neuvěřitelnou legraci.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, svoje pedagogické úspěchy, úspěchy orchestru Labín a také zdary skladatelské a ředitelské.**

Josef Klazar se v tomto bodě nechtěl zmínit o ničem, neboť je velice skromný. O jeho úspěšné skladatelské činnosti však vypovídá fakt, že jeho díla jsou vydávána jak doma, tak v zahraničí. Na koncertě uspořádaném k jeho 80. narozeninám byla na lidech v publiku znatelná úcta k Josefu Klazarovi.

Úspěchem je také rozšíření Základní umělecké školy na dnešní čtyři obory, tedy na všechny umělecké oblasti.

8. Osobnosti a žáci

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Josef Klazar vzpomíná na všechny své žáky rád, podle svého vyprávění nikdy neměl žáka, na kterého by vzpomínal nerad. Zvláštní místo v jeho srdci zaujala Karolína Tučková, kterou považuje za svoji nejtalentovanější žačku a uvedl, že byla jeho nejmilejší žákyní. Karolína Tučková dnes studuje obor Andragogika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

V současné době vyučuje dvě žákyně – Táňu Krejzovou a Lucii Přenosilovou. Obě dívky jsou velice nadané.

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkal, Vás nejvíce ovlivnily?**

Josef Klazar potkal na své životní cestě neuvěřitelné množství osobností, jednalo se o žáky jeho otce. Jmenoval Václava Trojana, Pepu Bartoně, Jaroslava Kociana, Miroslava Kampelsheimera, Jana Frýdu, Rudolfa Kirse, Františka Vohanku a Rudolfa Pellara.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč? Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?

Josef Klazar uvedl, že dnešní děti jsou vedeny pragmatickým způsobem. Některé dokonce nejsou vedeny vůbec. Velkou vinu na tomto faktu nesou podle Josefa Klazara sdělovací prostředky, neboť v televizi vidí děti morální katastrofu.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni? Proč ano / proč ne?

Kulturní život Brandýsa nad Labem je dle názoru Josefa Klazara na vynikající úrovni i díky vedoucímu Kruhu přátel hudby, Vojtěchu Vančurovi, který je zde pro tuto činnost nejerudovanějším člověkem.

V závěru rozhovoru Josef Klazar vstal, přistoupil k fotografii své pravnučky a řekl: „Na nohách mě drží Barunka.“ A já dodávám, že doufám, že ještě dlouho bude.

Josef Klazar, staženo z internetu (30)

5.4 Václav Kopejsko

Václav Kopejsko se narodil 21. července 1938 v Praze, pochází však z Křenku nedaleko Brandýsa nad Labem. Na Pedagogickém institutu vystudoval obor zeměpis – hudební výchova a svou učitelskou činnost zahájil již v roce 1960 v Liběchově. Poté učil v Mělníce i v blízkém Mšeně. Roku 1968 začal působit v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde nastoupil na 3. Základní školu. V roce 1976 se stal jedním ze zakladatelů orchestru Far musica a od roku 1993 vyučuje hru na housle na zdejší Základní umělecké škole.

V roce 1972 založil sbor Kantiléna, který patří mezi nejvýznamnější sbory v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi a je známý i v zahraničí. Od roku 1993 vede také Komorní orchestr Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Tento orchestr se v roce 2003 dopracoval až do celostátního kola soutěže orchestrů v Olomouci.

V roce 1993 byl Václav Kopejsko jedním z iniciátorů vzniku Festivalu dětských pěveckých sborů (dnes Musica Angelica), který se zpočátku konal každoročně jak v místních kostelech, tak na zámeckém nádvoří. Později se zaměřil pouze na duchovní hudbu. Díky tomuto festivalu mají brandýští posluchači možnost poznat mnoho vynikajících sborů nejen z ostatních měst České republiky, nýbrž i ze zahraničí.

Činnost Václav Kopejska se postupem času stala nepostradatelnou součástí kulturního života Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi. Kromě výše uvedených činností je rovněž velice dobrým houslistou, pravidelně účinkuje na koncertních vystoupeních. Doprovází ho nejčastěji klavírista Vít Gregor.

25. září 2010 byl Václav Kopejsko za svou neúnavnou hudebně – pedagogickou činnost oceněn starostou města, Ing. Ondřejem Přenosilem.

Rozhovor se uskutečnil 15. listopadu 2010 v hudební třídě 3. Základní školy.

1. Mohl byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat?

Václav Kopejsko uvedl, že jeho otec hrál na violu v souboru, kde působil rovněž hudební skladatel a pedagog Václav Trojan. Příležitostně hrál také s hudebním pedagogem a ředitelem chrámové hudby ve Staré Boleslavi Josefem Čeňkem Klazarem. Matka chodila zpívat s pozdější národní umělkyní Marií Podvalovou do církevního sboru.

Václav Kopejsko byl veden k hudbě svým otcem. V jedenácti letech se začal učit hře na housle pod vedením učitele Loma v Kostelci nad Labem. Přestože hrál na housle na slušné úrovni, této činnosti zanechal, neboť učitel Lom ho hrou na housle nezaujal. Po dobu jednoho roku zcela odmítal na tento nástroj hrát. Poté ho otec přihlásil k Josefu Čeňku Klazarovi do Staré Boleslavi, u něhož Václava Kopejska po první hodině hudba velice oslovila. Od té doby jezdil dvakrát týdně z Křenku do Staré Boleslavi na hodinu houslí. Později se frekvence výuky zhušťovala a nakonec navštěvoval Václav Kopejsko svého pedagoga téměř každý den i o prázdninách. Žákem Josefa Čeňka Klazara zůstal až do roku 1958. Poté ho vyučovala Marie Hlouňová.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Vzor pro Václava Kopejska představovali jeho učitelé hry na housle Josef Čeňk Klazar a Marie Hlouňová.

3. Mohl byste popsat svá studia?

Václav Kopejsko maturoval na brandýské Jedenáctileté střední škole (třídní profesorka Ema Kasková – výborná matematická) v roce 1956, a to z matematiky, českého jazyka, ruského jazyka a zeměpisu.

Svou pedagogickou činnost zahájil v Liběchově. Bydlel tehdy v Želízích a vyprávěl, že v době, kdy doma cvičil na housle, procházela kolem profesorka Akademie múzických umění v Praze, Marie Hlouňová. Protože ji hra Václava Kopejska zaujala, nabídla mu, že ho bude vyučovat.

Václav Kopejsko později vystudoval Pedagogické gymnázium v Mělníku. Poté odešel na vojnu, kde strávil dva roky. Po svém návratu do Mělníka pokračoval ve své pedagogické činnosti. Tehdy za ním přišel inspektor Tichota a požádal ho, aby na pouhé dva týdny nahradil nemocné kolegy ve Mšeně. Václav Kopejsko se chtěl po uplynutí určené doby vrátit. Protože si však tamní pedagogové všimli jeho nadání, poprosili ho, aby u nich nadále vyučoval. Václav Kopejsko jim vyšel vstříc. Při pedagogické činnosti ve Mšeně zároveň dokončil Pedagogický institut v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Ve Mšeně vyučoval rovněž hru na housle v Lidové škole umění.

Do Brandýsa přišel v roce 1968. Od té doby dodnes vyučuje hudební výchovu na 3. Základní škole.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého pedagogického působení.**

V Lidové škole umění ve Mšeně řídil Václav Kopejsko žákovský orchestr, který pod jeho vedením později postoupil až do krajského kola soutěže orchestrů (nejlépe se pravidelně umísťovaly soubory ze tří Lidových škol umění – z Mělníka, Kralup nad Vltavou a Mšena). V době svého působení ve Mšeně jezdil Václav Kopejsko hrát do souboru Labín v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Vedoucím orchestru Labín byl Josef Klazar. Nastudovali například operu Jaroslava Křičky Ogaři.

V roce 1968 začal Václav Kopejsko vyučovat na 3. Základní škole v Brandýse nad Labem, kde působí dodnes jako učitel hudební výchovy. Zde v roce 1972 založil Dětský pěvecký sbor 3. Základní školy. V roce 1990 napsal Václav Kopejsko dopis sbormistru Sedláčkovi (z brněnského sboru Kantiléna). Zeptal se ho, zda souhlasí s tím, aby se jeho sbor také jmenoval Kantiléna. Sbormistr Sedláček byl návrhem potěšen, doporučil pouze drobnou úpravu, a to aby se nový sbor jmenoval Kantiléna Brandýs.

Tento sbor nejdříve spadal pod 3. Základní školu, v letech 1990 – 1993 patřil pod vedení města a v roce 1993 byl převeden pod Základní uměleckou školu, kde v tomtéž roce začal Václav Kopejsko vyučovat. Při jeho nástupu mu bylo svěřeno také vedení žákovského orchestru. Po určité době získal soubor kvalitní úroveň, vyhrával dokonce na

soutěžích krajských orchestrů a v roce 2003 získal 3. místo na celostátní soutěži. Řada z jeho členů dnes hraje i v komorním orchestru Far musica.

Václav Kopejsko byl rovněž jedním ze zakladatelů komorního orchestru Far musica. Vedoucím tělesa byl Bohumil Šára, který inicioval založení souboru po příchodu vynikajícího violoncellisty, bez jehož přítomnosti by nebyla možná existence souboru. Na jeho jméno si však Václav Kopejsko už nevzpomíná. Tento ansámbl po mnoho let doprovázel pěvecký sbor Kantiléna, a to i při koncertech v zahraničí.

Nedávno vznikl také sbor učitelů a kuchařek, jehož vznik inicioval ředitel 3. Základní školy Jaroslav Kindl po zhlédnutí koncertního vystoupení sboru Kantiléna na zámku.

Václav Kopejsko se zmínil o absenci zpěvu v rodinách. Uvedl, že za 50 let svého pedagogického působení nachází každý rok méně dětí, které jsou schopny zpívat. Konstatoval, že příčinou jeho náhledu může být i vznik rozšířené hudební výchovy na 5. Základní škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kam se zapisuje velké množství talentovaných dětí. Proto je tam hudební klima kvalitnější.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byly soubory, v nichž působíte, na vrcholu své kariéry, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Podle názoru Václava Kopejska byl pěvecký sbor Kantiléna na vrcholu své činnosti v dubnu roku 1998, kdy koncertoval na Sardinii. Motivace uskutečňovat zájezdy zeslábla po revoluci 1989, a tak má dnes soubor s náborem nových členů problémy. S příchodem kvalitních nových členů mají podle slov Václava Kopejska problémy i vynikající sbory, například Kühnův sbor v Praze. Jedním z míst, kde zůstala kvalita sborů na vynikající úrovni, je Hradec Králové. V tomto městě existuje sbor Jitro a sbor Boni Pueri. Oba chóry dosahují vynikající úrovně. Je to jistě i prostřednictvím Školy sborového zpěvu, kam chodí 300 dívek.

Úroveň Komorního orchestru Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi se dle názoru Václava Kopejska rok od roku zlepšuje.

6. Profesní cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Václav Kopejsko se v tomto bodě zmínil o tom, že se snažil politice vyhýbat, prioritou pro něj byla hudba.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy souborů, v nichž působíte.**

Pěvecký sbor Kantiléna koncertoval zpočátku v Rusku, Bělorusku, Německu a Rakousku. V roce 1998 se uskutečnil zájezd na Sardinii, v dalším roce následovala návštěva Holandska a v dubnu 2001 sbor vystoupil v Dánsku. V září 2004 soubor koncertoval v italském Toskánsku a v červnu 2007 v Chorvatsku. Václav Kopejsko i členové sboru navázali s lidmi z těchto zemí cenná přátelství, což bylo jedním z důvodů, proč se později v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi uskutečnilo několik jejich koncertů. Tento fakt významně obohatil zdejší kulturní život.

Na soutěžích dosáhl nejlepšího výsledku v roce 1990, kdy získal 2. místo na přehlídce sborů České republiky v Pardubicích.

Komorní orchestr Základní umělecké školy získal v roce 2003 v Olomouci 3. místo v celostátním kole, mnohokrát však zvítězil také v krajském kole soutěže orchestrů. Tento soubor pod vedením Václava Kopejska koncertoval v Itálii i v Chorvatsku.

8. Osobnosti a žáci

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkal, Vás nejvíce ovlivnily?**

Václava Kopejska nejvíce oslovila profesorka AMU Marie Hlouňová, která ho vyučovala hře na housle. Mezi další velké osobnosti zařadil členy Dvořákova kvarteta, zejména profesora Jaroslava Ruise. Oslovil ho také vynikající klavírista a pedagog Antonín Kubálek, který emigroval do Kanady.

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Ze svých žáků jmenoval Václav Kopejsko Jiřího Fetra ze Mšena, kterého považuje za dobrého houslistu. Dnes vyučuje na Ústecku. Další nadanou žákyní je Tereza Lieblová (rozená Marková), bývalá dlouholetá členka sboru Kantiléna. Václav Kopejsko uvedl, že T. Lieblová má neobyčejně krásný sopránový hlas.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč? Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?

Václav Kopejsko se v tomto bodě zmínil o tom, že vše, co se dnes činí pro dobro dětí, je přehnané, neboť je to mnohdy kontraproduktivní. Upřednostnil by přísnější výchovu.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni? Proč ano / proč ne?

Podle názoru Václava Kopejska je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi v porovnání s ostatními městy na dobré úrovni. Cení si práce Vojtěcha Vančury, který vede brandýský Kruh přátel hudby a kromě toho je výborným hudebníkem.

V závěru rozhovoru se Václav Kopejsko zmínil o tom, že každý pedagog by se měl snažit chtít děti něčemu naučit. Doslova uvedl: „Kantor nesmí koukat na hodiny, na nějaký čas. Když je potřeba, musí dát tomu žákovi, když za to stojí, třeba i něco navíc.“ A po chvíli dodal: „Smysl života je ten, aby se člověk nemusel stydět za to, že tady byl, že za člověkem snad něco dobrého zůstane.“

Václav Kopejsko, staženo z internetu (26)

5.5 Čeněk Pavlík

Mistr Čeněk Pavlík se narodil 1. dubna 1955 v Praze, pochází však ze Staré Boleslavi, kde získal první základy hry na housle. Dnes patří k našim nejvýznamnějším houslistům, vyhrál mimo jiné mezinárodní soutěž Pražského jara a londýnskou soutěž Emily Anderson. Stal se také finalistou Čajkovského soutěže v Moskvě, kde obdržel diplom prvního stupně a předseda poroty David Oistrach prohlásil: „Pavlíkův Bach byl nejkrásnější.“ K první ceně ve vítězství v Bratislavské rozhlasové soutěži patřila také možnost zahrát si s Henrykem Szeryngem Bachův dvojkonzert. Kromě své sólové dráhy hraje od roku 1986 společně s dalšími vynikajícími sólisty Markem Jerie (violoncello) a Ivanem Klánským (klavír) v Guarneri triu. Kromě hudby se zajímá také o reliéfní kachle, přírodu či lokomotivy.

Mistra Čenka Pavlíka jsem z důvodu jeho vytíženosti požádala místo rozhovoru o zodpovězení otázek písemnou formou. Díky jeho neobyčejné vstřícnosti jsem od něj 5. února 2011 obdržela odpovědi na poněkud rozšířenou formu otázek. Dotazník jsem mírně modifikovala vzhledem ke skutečnosti, že mnoho faktů je o Čenku Pavlíkovi již známo i díky několika dostupným rozhovorům. Rozšíření dotazníku jsem učinila kvůli výjimečnosti tohoto umělce.

- 1. Dětství – dočetla jsem se, že Váš dědeček i babička byli všestranní hudebníci, babička Vám prý často zpívala, když jste byl malý. Vaši rodiče hráli na klavír a Vaše starší sestra se kromě hry na klavír věnovala i zpěvu. Odmala jste tedy byl obklopen hudbou. Pokud se nemýlím, začal jste na housle hrát už ve čtyřech letech, ale už dříve jste hrál na klavír a zhudebňoval různé pohádky, které se Vám líbily.**

 - Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, nějaký moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat? Jak vše začalo? Jaká hudba se Vám líbila, když jste byl malý? Co jste nejraději poslouchal?**

Je to zvláštní a zní to jako fráze, ale já se s hudbou v srdci asi už narodil. Ještě zajímavější je, že mne od počátku, tedy co si pamatuji, daleko více oslovovala hudba, která má hlubší obsah a vyžaduje soustředění. Například nějaký populár, valčíček, no dobrý, ale Mozartovu árii, tu jsem vyžadoval víckrát. Rodiče měli na tu dobu docela dost gramofonových nahrávek různého druhu a pánové jako Mozart, Beethoven, nebo Sarasate to suverénně vyhráli (ve svých pěti letech jsem vydržel poslouchat celý čtyřiceti minutový Beethovenův houslový koncert), takže už od prvního stisku skutečných houslí jsem měl jasno, pro co se hodím a co chci, nebo skromněji řečeno, co bych chtěl jednou zahrát. Pokud jde o zhudebňování pohádek, víme, že dětská fantazie je schopná velkých věcí a následně ovlivňuje celý život. Je jen přirozené, že u mne se to projevilo na poli hudebním.

2. Vzor

- Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě nebo byl inspirací, abyste začal hrát na housle? Asi se to v průběhu let mění, budu ráda, pokud Vás napadne více lidí.**

Můj první učitel, houslista Jakub Kazda, po úspěšné intonační zkoušce a při pohledu na mé ruce vyřkl osudové „z tebe bude houslista“ a bylo to. Nikdy jsem se na

housle nezlobil, pouze na sebe. Pokud jde o mé houslové vzory, jmenuji namátkou Vášu Příhodu, Henryka Szerynga, Nathana Milsteina, Jaschu Heifetze, Itzhaka Perlmana...

- 3. Prosím, napište, v kterých letech jste studoval na konzervatoři a kdy na Akademii múzických umění v Praze. Zkuste, prosím, napsat několik vět, pár vzpomínek na své učitele (nejen na konzervatoři a AMU, ale i na dřívější učitele). Jak učili, čím Vás obohatili, to nejcennější, co Vás naučili, pro co si jich vážíte?**

- **pan učitel Jakub Kazda, poté Josef Muzika**

Panu učiteli Jakubu Kazdovi patří vavřín objevitele mého talentu. Jako chlapec jsem ho znal jako koncertního mistra brandýského symfonického orchestru, což mi velmi imponovalo. Byl to pracovitý člověk se smyslem pro řád, nijak mne nerozmazloval. Vedl mne v letech 1959-1963. Jeden z porotců soutěží, které jsem pravidelně vyhrával, profesor Stanislav Srp, mne představil mistru Josefu Muzikovi, jednomu z posledních žáků Otakara Ševčíka. Šlo o houslistu světového formátu, který se na sklonku svého života usadil v Nové Pace. Přijal mne do učení a tak díky obětavosti rodičů, kteří mne k němu pravidelně každých čtrnáct dnů vozili, jsem osobně poznal prvního ze světaznalých virtuózů. Pustili jsme se bez zábran do studia i těch nejtěžších kompozic. Po letech bych tuto nádhernou dobu charakterizoval jako předběžné seznámení se s „terénem“. Bylo ale třeba vtisknout studiu řád, který by nabyté impulzy optimálně zhodnotil, věnovat se detailní práci. A opět jsem měl štěstí, v roce 1967 se objevila Nora Grumlíková.

- **Nora Grumlíková**

Tato renomovaná pedagožka a houslistka byla pro mne klíčová nejen z toho důvodu, že jsem pod jejím vedením v letech 1970-1975 absolvoval Pražskou konzervatoř a v letech 1975-1980 pražskou Akademii múzických umění, ale také proto, že jsem šťastně překlenuj záludnosti dospívání, kdy se většinou teprve ukáže životnost talentu. Nora Grumlíková měla neobyčejně poctivý, obětavý a lidský přístup ke svým žákům.

Vedle svých bohatých pedagogických zkušeností dovedla v obtížných chvílích – například během soutěží – poskytnout oporu. Mému způsobu studia vtiskla řád a pod jejím vedením jsem nastudoval rozsáhlý repertoár.

- **profesor Nathan Milstein (kurzy v Zürichu)**

Bylo to vlastně pro mne optimální seskupení učitelů: systematický – inspirativní – systematický – okouzlující. Ano, legendární Nathan Milstein působil jako přírodní živel. Studoval jsem u něho vždy o letních prázdninách v Zürichu při studiu na vysoké škole i několik let poté. Měl jsem již něco za sebou a tak již nešlo o vztah učitele a žáka v pravém slova smyslu, nýbrž o tvůrčí dvojici. On však byl jako studnice plná živé vody. Bylo úchvatné sledovat jeho nápaditou dokonalost. Mohl jsem si naplno ověřit, jak bezbřehé umění je a jakou slast může poskytnout. Naposledy jsem se s tímto géniem setkal v roce 1990.

4. Vaše působení

- **Sólista – kolik hodin denně jste cvičil, když jste byl na AMU? Dnes prý cvičíte šest hodin denně. Kolik koncertů míváte za měsíc? Jaké máte rád publikum, jak vnímáte lidi v sále? Které nástroje máte rád kromě houslí, klavíru a hoboje?**

Cvičení, přípravě a hledání různých možností se rád věnuji dodnes. Za dob studií jsem byl pilný a svody studentského života jsem dovedl korigovat, ale do extrému jsem nešel. Myslím, že víc než osm hodin jsem nikdy necvičil. Dnes spatřuji jako ideální průměr tři hodiny, hodně to závisí na počtu skladeb, které musím pro nejbližší období připravit, protože množství koncertů se v jednotlivých měsících může diametrálně lišit. Někdy ale dá jedna skladba více práce než deset ostatních. K otázce publika – to hraje u mne čím dál větší roli. Víím, že dokáže svou vnímavostí inspirovat a poskytnout tak nádherný pocit, když s ním mohu tiše, tajemně komunikovat. Vždycky se ale takový kontakt nepodaří navázat.

V dobách studia jsem jako jeden z předmětů měl tzv. obligátní klavír. Tohoto nástroje si velmi vážím dodnes. Lákalo mne seznámení se s technikou hry na dechový nástroj a vybral jsem si hoboj. Tuto ideu jsem ale nerealizoval, snad později. Velkou inspirací se pro mne stal lidský hlas. Jeho úžasné zabarvení a chvění je houslovému zvuku a vibrátu nejbližší.

- **Guarneri trio – které skladby hrajete v triu nejraději? Chystáte k 25. výročí nějaký koncert?**

Naše trio má rozsáhlý repertoár s těžištěm na klasickou a romantickou hudbu, kterou hrajeme nejvíce a asi i nejraději. Za pětadvacet let se dá – i při souběžné sólové činnosti – realizovat hodně uměleckých plánů a zakázek. Výročí budeme slavit v závěru této a na počátku příští sezony na mnoha koncertech. Například v Praze máme v tomto roce vystoupit ve dnech 20. dubna, 31. května a 1. listopadu. Posledně jmenované vystoupení bude věnováno našemu výročí. V plánu jsou i speciální koncerty, třeba ten podzimní v Bazileji, kde po úvodní skladbě necháme posluchače losovat, které asi ze čtyřiceti připravených skladeb budeme dále hrát. Dále se připravují plakáty a speciální CD s vybranými ukázkami naší tvorby. Je vzácné, že tak dlouhou dobu hrajeme ve stejném obsazení.

- **Pedagog – co považujete za nejdůležitější, když učíte (u nás i ve Španělsku, Kanadě a Německu)? Četla jsem, že Vaše dcera je také nadaná, prý jste ji také učil hře na housle. Je těžší učit vlastní dítě?**

Částečně na tuto otázku odpovídám v závěrečném dílu a myslím, že jsou důležitější vlohy a povahové vlastnosti, než místo narození, avšak společná kulturní tradice samozřejmě leccos usnadní. Svou dceru jsem učil poměrně krátce. Bylo jasné, že nepůjde mou cestou, ale hudba ji v každém případě zaujala. Později zkoušela i klavír a nakonec se rozhodla pro studium biologie a příležitostně ráda zpívá ve sboru. Z doslechu vím, že je skutečně těžší učit vlastní dítě, protože rodič snadno ztratí zdravý nadhled a dítě zase lépe přijímá připomínky od cizích.

- **Porotce – napište, prosím, v kterých soutěžích jste byl porotcem a zda si vzpomínáte na nějaký výrazný talent, který Vás oslovil.**

Jako porotce jsem působil na mezinárodních soutěžích Concertino Praga, Eurovize, Pražské Jaro, Janáčkův máj aj. Mnohé výkony mne příjemně překvapily, některé i potěšily a inspirovaly. Tak je tomu vždy, když se setká technická vyspělost s hudební inteligencí a citem. To oceňuji a naopak zcela chladným mne nechají hudební sportovci a předstíratelé.

- **Váš zájem o kachle je všeobecně známý i díky dílům, která jste napsal a také ilustroval, zaujal mě ale také Váš zájem o hlasy ptáků, prý podle jejich zpěvu poznáte, jaké bude počasí. Můžete o tom něco napsat, prosím?**

Při tom výroku jsem měl na mysli zimní období, letní zpěv ptáků je podřízen pudu rozmnožování. V zimě jde o to, že někteří ptáci, např. sýkora koňadra, nebo kos obecný, s předstihem jednoho až dvou dnů dávají najevo, jak bude. Když jsou jejich hlasové projevy tiché a krátké, bude zima. Když jsou krátké, ale silné, bude slunečno. Když jsou dlouhé a silné, bude obleva. Každá alternativa má svou typickou melodickou linku. Nejlépe je nastavit uši po ránu, ale v případě blízkého citelného oteplení to tihle tvorečkové rádi vytrubují i odpoledne. Pokud jde o mé záliby obecně, kromě přírody – zejména lesa, jde o gotické a renesanční umění (obecně je známá má záliba v reliéfních kachlích pocházejících z těchto epoch a přiznám se, že mi v odborných periodikách či knižně vyšlo již 40 titulů a další jsou na cestě. Jsou zde skryté souvislosti, které mne osvěžují a inspirují. Např. umění gotiky lze připodobnit k hudbě klasické, renesanci k hudbě romantické, a to navzdory tomu, že se jedná o zcela rozdílné světy, a kdo slyšel zvuky, které vydává stojící i jedoucí parní lokomotiva – včetně nádherného hlasu píšťaly – snad mi dá zapravdu, že „muzikálnější“ stroj si těžko představit.

- **Skladatel – jako malý jste zhudebňoval pohádky. Komponujete dnes?**

Občas se o to, spíše pro zajímavost, pokusím, ale chybí mi jedna z klíčových vlastností skladatele – schopnost uchovat v paměti velké množství tvořících se hudebních

informací, získat tak nadhled nad celkovým průběhem delší kompozice a díky němu vybrat ty nejlepší ingredience. Jistě se dá na tom pracovat, ale cítím, že jako interpret mám zelenou mnohem blíž, mimo jiné právě proto, že struktura a obsah díla je již dán, stačí mu „jen“ vdechnout život.

5. Kdy jste byl na vrcholu své kariéry a kdy bylo na vrcholu své kariéry Guarneri trio, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?

Přistoupím k této otázce z pohledu kariéra = nejlepší díla a přidám na úvod úsměvnou příhodu: když se jednou kdosi zeptal světoznámého houslisty Davida Oistracha, která jeho nahrávka je nejlepší, odpověděl: „Ta příští.“ Umění, jakožto nezměřitelný projev ducha, nemá hranice, a pokud člověk může tvořit, nikdy neví. Samozřejmě, určitá vrcholná období vystopovat lze, avšak těžko hodnotit, protože svou roli mají různé faktory, třeba jedinečnost raného a pozdního projevu. V každém případě je třeba mít klidné zázemí. Své výkony vnímám jako živý organismus a je jasné, že každému uměleckému vzepjetí předchází příčina, vyžaduje přípravu, inspiraci, uvolnění a teprve když se tyto prvky sloučí, dílo vykvete. Takže, kdy vlastně nastává ta vrcholná chvíle? Dávno před vystoupením, nebo až na něm? Interpretace hudby (není jediná) má navíc tu potíž, že na rozdíl třeba od malování obrazů, jde o akt okamžiku, vznikající přímo před publikem a je proto vždy svým způsobem riskantní. Je to trochu, ale opravdu jen trochu, jako závody F1, kde trať (kompozice) je daná a závodník (interpret) se jí musí zhostit co nejlépe a jak mu auto (nástroj) dovolí.

6. Profesní cesta – jaké překážky (např. z politických důvodů odepřeno studium v Bruselu u Henryka Szerynga) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Těžko říct coby, kdyby. S tím studiem to nevyšlo, prý se ztratil přihlašovací materiál. Nicméně na smůlu v životě si opravdu nemohu stěžovat.

7. Turné a soutěže

- **Kanada, USA, Argentina, Austrálie atd. – prosím, napište, v kterých dalších zemích jste koncertoval a zda vzpomínáte na některou zemi obzvláště rád (např. zajímavá či vtipná příhoda).**

Od doby, kdy počet mých koncertů přesáhl 2000, už koncerty vnímám jako výzvu posloužit hudbě, lidem a nakonec i sobě. Kde se koncert odehrává, mne tak moc nezajímá, daleko víc vnímám akustickou kvalitu sálu a citlivost posluchačů. Ještě na sebe prozradím, že nejraději hraji v Evropě, v rodišti hudby, kterou hraji, anebo jinak: dlouhé cestování není má parketa. Ze vzdálenějších zemí jsem byl nejčastěji v Brazílii a Kanadě – pětkrát. Nejdále na Novém Zélandě (dál už to v rámci naší planety ani nejde). Nádherných a zajímavých míst je ovšem na světě mnoho. Škoda jen, že globalizovaná civilizace citelně utlumila jedinečnou rozmanitost zemí a jejich kultur.

Krásná příhoda se mi stala v Londýně. Koncert našeho Guarneri tria v přímém přenosu snímalo rádio. Měli jsme krátkou zkoušku na mikrofon a poté jsme se šli do šatny převléknout. Cesta byla, dlužno říct, trochu složitější, šlo se i přes malou restauraci. V šatně jsem se převlékl, zahrál si pár míst a k tomuto rituálu samozřejmě patří i příprava potřebných not. A já najednou nemohl najít Haydna, kterým se začíná. Vždyť to přece není možné, z těch not jsem před chvílí v sále zkoušel! Asi mi cestou vypadly. Ale nikde nic! Čas tlačil a hledali všichni, i zástupci stanice BBC. Mně to bylo hloupé a nepochopitelné zároveň. Abych to neprodužoval, představte si: ty noty mi zpod paží skutečně vypadly při chůzi restaurací (měl jsem jich více, proto jsem si toho nevšiml). Chvilku poté je ze země sebral číšník a hodil do koše. Výhra! Jenže ony tam nebyly. Jak to? Potom si jiný číšník vzpomněl: „Jó, ten koš zrovna vyprázdnili do kontejneru.“ Až tam byl part nebohého Haydna objeven! Bylo třeba jej otřít od majonéz a sušit fénem, aby tolik nesmrđěl a držel žádaný tvar. To jsme ale už museli být jednou nohou na pódiu, protože hlasatel nevěděl, co ještě říct, a vymezený čas běžel. Proces sušení nebyl ukončen a museli jsme začít. Přiznám se, že jsme se na prvním tónu tak úplně, no prostě jsme se nesešli. Od té doby vím, že uklízení se nemá přehánět.

- **Vítězství v Kociánově soutěži (1965), Concertino Praga (1970), finále Čajkovského soutěže v Moskvě (1974) a vítězství v mezinárodní soutěži Pražského jara (1976), výrok Davida Oistracha: „Pavlikův Bach byl nejkrásnější.“ Vítězství na Bratislavské rozhlasové soutěži (1975), odměna – zahrát si společně s Henrykem Szeryngem Bachův dvojkonzert. Vítězství v londýnské soutěži Emily Anderson. Váže se k některé z těchto událostí nějaká zvláštní vzpomínka, která je Vám obzvlášť milá?**

Vzpomínky jsou různé, úžasné, milé i úsměvné, záměrně neříkám nemilé, protože dnes je všechno již v dáli. Je také pravda, že leccos člověk pochopí, nebo plně docení, až po letech. Zažil jsem nádherné výhry i poučné prohry – ne všechno jsem vyhrál. Měl jsem to štěstí, že na mne nebyl, například od rodičů, vystaven nátlak zvaný „musíš“. Proto, když se něco nepovedlo, v klidu jsem s učitelem hledal příčiny, ověřoval své možnosti, hledal a pracoval na slabinách a pokud jsem se zlobil, tak jen na sebe. Poznat sebe není snadné, ale když už je člověk nucen se sebou žít, měl by to zkusit, aby si ulehčil život.

8. Osobnosti a žáci

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkal, Vás nejvíce ovlivnily?**

Krátkodobých ovlivnění bylo mnoho. Je třeba ale zjistit, zda takové ovlivnění je s podstatou ovlivněného slučitelné a tak rozpoznat svou originalitu. Poznal jsem několik velkých osobností z různých oborů, z houslistů nejlépe Nathana Milsteina. V umělecké oblasti má člověk tu výhodu, že se může poměrně snadno nechat ovlivnit a vlastně i komunikovat s lidmi, kteří již dávno nežijí, poznat jejich povahu a založení takřka důvěrně. Zvláště v hudbě. Stejně tak jako jsou spojnice mezi různorodou lidskou činností, existují spojnice nadčasové.

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Dojem udělá každý, avšak na uspokojivou odpověď je ještě brzo. Má výuka se totiž dá charakterizovat jako příležitostná (kurzy, soukromé hodiny) a to je něco jiného, než pečovat o rozvoj žákových kvalit nepřetržitě několik let.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč? Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?

Přál bych si, aby byla jiná, aby děti skutečně pocítily, že hudba není tak chudá, aby plnila pouze roli baviče, kdy je důležité, co kdo má na sobě, kolik světel svítí a tak dále. Aby poznaly, že hudba svým obsahem nemusí neustále pouze opakovat působivá, líbivá hesla, nýbrž že může tlumočit úžasný text, protože má slov bezpočet, podobně jako román či báseň. Že existuje možnost ztišit se a pozorně naslouchat srdcem. Prostě, že jde o úžasný svět, bohatý jako moře.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni? Proč ano / proč ne?

Jsem šťasten, že v dnešní hektické době, navzdory její uniformitě, jsou v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi lidé, kteří pečují o všestrannou kulturnost obyvatel, moc jim děkuji a držím palce. Nemají to snadné. Velmi rád vycházím jejich snaze vstříc a dá se říci, že pravidelně vystupují na komorních koncertech konaných v brandýském zámku. V posledních letech přibyla ještě nádherná spolupráce se zdejším symfonickým orchestrem (příští koncert je plánován na 1. května v kostele Panny Marie ve Staré Boleslavi, další na sv. Václava). Jako nádherný klenot, poskytující kulturní zázemí, vnímám brandýský hrad a zámek a jsem vděčen všem, kteří pečují o jeho opětovný rozkvět.

Mistře, pokud by Vám zbyl čas a chuť, budu ráda, když odpovíte na některé z dalších otázek.

- **Co byste vzkázal začínajícím (hudebním) pedagogům, jak mají tuto práci dělat, co je nejdůležitější?**

To je složitá věc, a protože má pedagogická činnost je ve své podstatě příležitostná, nemám na tomto poli dostatek zkušeností. Proto jen v hrubých rysech: pokud jde o umělecký rozvoj nadaného žáka, je třeba, aby pedagog svůj systém výuky dovedl optimálně přizpůsobit potřebám žáka. Je tedy důležité vystihnout podstatu rodící se osobnosti a nepředávkovat jej svými požadavky. Dále jde o to logicky a jednoduše umět vysvětlit příčiny zdaru či nezdaru při řešení technických problémů, dát žákovi prostor pro vlastní iniciativu a pečovat o rozvoj jeho tvůrčí fantazie, pokud ovšem nevybočí planým směrem. V případě, že žák nemá talentu a nadání na rozdávání, je třeba jej nepřetěžovat a mít na mysli, že člověk s kladným vztahem k umění je v každém případě bohatší, i když v peněžence to není. Aby snaha učitele byla úspěšná, nemalou roli hraje i určité duševní souznění s žákem. Pokud ta se ani po čase neobjeví, je lépe dopřát žáku možnost hledat jinde.

- **Co Vám dává hudba?**

Po některých koncertech mám nádherný, nepopsatelný pocit životního naplnění, při kterém jakoby se ve mne v nepopsatelném světle sbíhal celý svět. Tento prožitek je na druhé straně vykoupen letitou pílí, mravenčí pečlivostí, nervovým vypětím a do jisté míry i odříkáním, ale to nevadí, co jde samo, přestane těšit.

- **Kterí skladatelé patří mezi Vaše nejoblíbenější? (Můžete vyjmenovat i konkrétní skladby.)**

Největší rozmanitost nálad, citů a barev nalézám většinou v klasicko-romantickém období. Pevná forma starých časů ještě drží (pozdní gotika) a nový obsah již přetéká přes

okraj (renesance), čímž jsem nepřímou odpověď na otázku. V průběhu života se pocity, chápání, potřeba a názory člověka mění, nicméně základ je dán od narození.

- **Jaký je podle Vás smysl života?**

Odpověď trochu ukryji do své profese, protože ta mne věrně provází od útlého mládí a v ní se cítím nejjistěji a dokonale zamilovaně. Uměleckou činnost obecně lze přirovnat k obrovskému, bohatě rozvětvenému stromu. Některé jeho větve jsou silné a zdravé, jiné jsou efektně pokroucené, další usychají a jiné se naopak rodí. Něco mají všechny společné a v něčem se naprosto odlišují. Již dávno není tajemstvím, že se dá umění i zneužít a vtisknout mu zlou službu. Připojil jsem se k těm, kteří chtějí pomocí svého umění přinášet nadčasovou, osvobozující krásu a lásku – ve svém úvodním, mne adresovaném textu, jste to vlastně krásně vystihla, děkuji Vám. Když se to povede, život mi nebyl dán nadarmo, i kdybych vše ostatní pokazil.

Čeněk Pavlík (vlevo), Ivan Klánský (uprostřed) a Marek Jerie (vpravo), staženo z internetu (32)

5.6 Bohumil Šára

Bohumil Šára se narodil 6. srpna 1926 v Praze, celý život však žije v Neratovicích, dokonce pochází z jednoho z nejstarších tamních rodů. Mnoho let vyučoval v Brandýse nad Labem hru na housle, violu i kytaru. Kromě úspěšné pedagogické činnosti založil komorní orchestr Far musica. Dodnes se denně věnuje hře na klavír a vedle hudební činnosti vytváří dřevěné sochy.

Rozhovor se uskutečnil 7. dubna 2010 v jeho bydlišti.

1. Mohl byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat?

Bohumil Šára v rozhovoru prozradil, že jeho matka výborně zpívala, nebyla sice školenou zpěvačkou, měla však velký talent. Hrála také v ochotnickém divadle. Matka Bohumila Šáry byla schopna zapamatovat si obrovské množství melodií, znala tedy velmi bohatý repertoár, ovládala mnohé známé operetní árie a rovněž některé árie operní. Bohumil Šára zpíval se svou matkou dvojhlasé písně.

Ve škole vyučoval Bohumila Šáru výborný učitel (jehož jméno si Bohumil Šára už nevybavuje), který ovládal hru na housle a nacvičoval se žáky vícehlasé písně. Jejich třída na hodinách tvořila trojhlasý sbor. Zajímavé bylo, že každou hodinu zpívaly různé rady lavic odlišné hlasy, žáci tedy byli schopni zazpívat kterýkoliv hlas. Tento učitel žáky naučil velké množství lidových písní, které si Bohumil Šára dodnes pamatuje.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Když bylo Bohumilu Šárovi 13 let, navštívil jeho rodiče hudebník Josef Hovora, který hrál za první světové války ve vojenské kapele. Matka Bohumila Šáry Josefa Hovoru poprosila, aby je potěšil svou hrou na housle, aby zahrál dílo Babička. Dali mu k dispozici staré housle, kterým Josef Hovora postavil kobylku, naladil je a zahrál žádanou skladbu. Bohumila Šáru to natolik okouzlo a ovlivnilo, že ihned projevil zájem

o hru na housle. Protože tento hudebník byl také učitelem, začal Bohumila Šáru vyučovat.

3. Mohl byste popsat svá studia?

Bohumil Šára začal ve svých 13 letech hrát na housle pod vedením Josefa Hovory. Po roce už hrával Bohumil Šára se svým učitelem a jeho dalším žákem každý víkend v hostinci. Po dalším roce Bohumil Šára poprosil svého učitele, aby ho připravil na konzervatoř, neboť ho hra na housle oslovila natolik, že se jí chtěl věnovat povoláním. Učitel Hovora slíbil, že ho připraví a že mu na konzervatoři domluví u svých známých konzultaci. Bohumil Šára se tedy dostavil na přijímací zkoušky, nebyl však přijat, neboť nepředvedl požadovaný repertoár, učitel navíc Bohumila Šáru nenaučil ani správnému postavení rukou. Po čase vyšlo najevo, že Josef Hovora na konzervatoři nikoho neznal. V přijímací komisi seděl profesor hry na hoboj (koncertní mistr z filharmonie), který mu místo hry na housle nabídl možnost naučit se hrát na hoboj. Bohumil Šára si však přál věnovat se houslím, a proto nabídku odmítl.

Když po čase zjistil, že byl učitelem v jistém slova smyslu oklamán, pokračoval ve hře na housle u učitele Veselého, který byl také vojenským muzikantem. Učitel Veselý ukázal Bohumilu Šárovi správnou techniku houslové hry. Bohumil Šára začal opět od základů. Během jednoho roku probrali takové množství látky, že se Bohumil Šára opět dostavil k přijímací zkoušce na konzervatoř, avšak ani tentokrát nebyl přijat. Část požadovaného repertoáru sice zahrál, předepsané etudy však předvedl na nedostatečné úrovni, navíc přednesová skladba v jeho programu zcela scházela. U učitele Veselého totiž hráli žáci kromě houslových škol a etud pouze písně, které měly nahrazovat přednes.

Bohumil Šára poté docházel do jiné hudební školy, jednalo se o vyšší stupeň hudební školy, která byla zaštitěna pražskou Unií hudebníků z povolání. Zde vyučovali renomovaní profesionálové. Bohumil Šára vedle hry na housle u sólistky rozhlasu Kitty Červenkové chodil také na teoretické předměty. Kitty Červenková Bohumilu Šárovi otevřela svět přednesových záležitostí. Stejně jako jeho první učitel a posléze i učitel Veselý, ho však neučila, jak správně vibrovat, vibroval tedy instinktivně, nápodobou. Tímto způsobem se naučil nesprávnému vibratu z lokte. Existují totiž tři druhy vibrata: vibrato prstové, vibrato ze zápěstí a vibrato z lokte. Bohumil Šára podle svých slov

používá vibrato z lokte, které se za celý život nedokázal odnaučit, je to totiž jedna z mála chyb, jejichž odstranění je téměř nemožné. Přestože se používají všechny tři druhy vibrata, hlavním vibratem by mělo být vibrato ze zápěstí. Profesorce Červenkové se však hra Bohumila Šáry líbila, dojednala mu proto i několik veřejných vystoupení.

Kitty Červenková pro Bohumila Šáru domluvila konzultaci na konzervatoři u Bedřicha Voldána. Bohumil Šára se tedy k přijímacím zkouškám na konzervatoř dostavil potřetí, tentokrát úspěšně. Jeho vyučujícím se stal Bedřich Voldán. Hra na violu byla tehdy na konzervatoři povinná, Bohumil Šára se tedy na tento nástroj naučil hrát právě zde.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého pedagogického působení v Brandýse nad Labem.**

Bohumil Šára uvedl, že v Brandýse nad Labem vyučoval po dobu šestadvaceti let. Přijala ho ředitelka Stanislava Štursová, a to navzdory jeho politickému posudku. Přestože po profesionální stránce mohl být přijat na více místech, jeho posudek mnohé spolehlivě odradil.

Zpočátku Bohumil Šára vyučoval pouze hru na housle, brzy však vyučoval i kytaru a po delší době také violu.

V Brandýse nad Labem však podle slov Bohumila Šáry vyvstal problém malého množství talentovaných dětí mezi houslisty. Příčinu vidí Bohumil Šára zejména ve faktu, že hudební předvýchovu učily pedagožky, které byly zároveň klavíristkami, nejtalentovanějším dětem tedy doporučily, aby se učily hře na klavír. Přestože Bohumil Šára po dobu mnoha let navrhoval, aby se uplatnila praxe, která se osvědčila v Mladé Boleslavi, jeho nápad nebyl realizován. Hudební škola v Mladé Boleslavi totiž byla proslulá svým houslovým oddělením, v soutěžích pocházeli vítězové téměř pokaždé právě z Mladé Boleslavi. Josef Novák, ředitel školy v Mladé Boleslavi, prozradil Bohumilu Šárovi, jak dosáhl takového úspěchu. Řekl, že pokud v předvýchově pedagogové spatří muzikální děti, které mají pro hru na smyčcový nástroj náležité předpoklady (intonační citění a vhodné ruce), přesvědčí rodiče o tom, aby dítě začalo hrát

na smyčcový nástroj. Na klavír totiž žáci nemusejí mít dobrý sluch, na housle je to však jedna z nejdůležitějších podmínek.

Podle slov Bohumila Šáry byla brandýská houslová třída tristní. Aby byl jeho úvazek naplněn, musel do své třídy přijímat i žáky, u nichž byl přesvědčen, že za několik let hru na housle opustí. S vědomím tohoto faktu ho pedagogická činnost zcela nenaplnovala. Bohumil Šára byl ctižádostivým učitelem, který nepatřil k zastáncům názoru, že nezáleží na skutečnosti, zda z žáka bude virtuóz, nýbrž na tom, aby dítě přišlo s hudbou do styku. I když teoreticky uznával, že by bylo vhodné, aby se každé dítě učilo hrát alespoň na nízké úrovni na některý z jemu vyhovujících hudebních nástrojů, v praxi se pokoušel každé dítě naučit všemu, čeho byl schopen. Pokud však byl žák nadaný, Bohumila Šáru pedagogická činnost naplnovala.

Protože Bohumil Šára o sobě tvrdí, že je špatným houslistou, troufá si říci, že právě díky této skutečnosti je dobrým učitelem, přečetl totiž velké množství literatury o houslích, a dozvěděl se tak mnoho o tom, jak správně vyučovat hru na housle. Ihned u žáků viděl, co dělají špatně a co je potřeba napravit.

Co se týče hry na kytaru, Bohumil Šára obdivoval už v roce 1945, po skončení druhé světové války, swing, čemuž se tehdy říkalo jazz. V té době existovaly swingové big bandy a Bohumil Šára s pomocí několika absolventů konzervatoře žijících v Neratovicích a s menší výpomocí z Prahy vytvořil takřka profesionální big band, se kterým koncertoval po celé republice. Bohumil Šára zde kromě hry na doprovodnou kytaru, tzv. gibson, také vedl zkoušky big bandu, i když skupinu neřídil. Bohumil Šára poté odešel na vojnu, big band však existoval dál. Po jeho návratu z vojny byla kapela modernizována; hrály v ní housle, trumpety, trombón a doprovodná skupina, tedy klavír, bicí, kytara a basa. Saxofony byly zastoupeny houslemi, které vytvořily jinou hudební barvu.

V padesátých a šedesátých letech pořadatelé zjistili, že je finančně výhodnější zvát na taneční kulturní události menší skupiny, které pomocí mikrofonů vytvoří stejně honosný zvuk jako big bandy. Tento fakt byl jedním z důvodů, proč big band, v němž Bohumil Šára hrál, zanikl.

Po zániku big bandu se Bohumil Šára začal věnovat klasické kytáře. Koupil si kytaru, jež má dodnes ve svém bytě, a sám se na ni naučil hrát.

- **Popište, prosím, průběh založení a činnosti komorního orchestru Far musica.**

Komorní orchestr Far musica nebyl prvním brandýským souborem, už dříve existoval orchestr symfonický, v němž Bohumil Šára také působil. Vedoucím tohoto souboru byl ředitel základní školy a vedoucí sboru Bojan, učitel Vilém Černík. Po čase se však orchestr rozpadl. Později utvořil smyčcový komorní orchestr Josef Klazar, který tehdy učil v Čelákovících. Členy souboru byli zejména hudebníci z Brandýsa nad Labem, ale také muzikanti z Čelákovic a z Prahy. Orchestr se po určité době samovolně rozešel.

Bohumil Šára prozradil, že měl pro komorní orchestry odjakživa slabost a měl dokonce několik konstruktivních nápadů, jak by bylo možné takový orchestr řídit. V Brandýse nad Labem byl však nedostatek hudebníků, kteří by utvořili orchestr.

Po čase se do Brandýsa přistěhoval hoch, který velmi dobře ovládal hru na violoncello a nabídku Bohumila Šáry, hrát v orchestru, přijal. Cesta pro zrod orchestru tedy byla otevřena. Podle vyprávění Bohumila Šáry by orchestr Far musica bez violoncellisty, na jehož jméno si však nemohl vzpomenout, neměl šanci vzniknout. Bohumil Šára tedy s pomocí Václava Kopejska, Karla Untermüllera a učitelky Engelmajerové postavil komorní orchestr. Na violu hrála Patricie Malcová, která v orchestru hraje dodnes, tedy celkem přibližně 35 let. Dalšími členy se stali tři sourozenci z rodiny Šestáků, nejtalentovanější Marie, která dodnes hraje ve Far musice v sekci prvních houslí, Jan a Ladislav, který se přeučil hrát z houslí na violu. Ve skupině viol byli tři členové, a to vedoucí této sekce, Patricie Malcová, František Hejnák a Ladislav Šesták. Do sekce prvních houslí zanedlouho přibyla Věra Vartová a po delší době i dcera Růženy Stránské, bývalá žačka Bohumila Šáry. Vedoucím druhých huslí byl jeden z nejlepších místních hudebníků, Václav Kopejsko. Dále v této sekci hráli Evžena Engelmajerová a po čase přibyla Růžena Stránská, rovněž bývalá žačka Bohumila Šáry. Absenci basisty, kontrabasisty a druhého violoncellisty vyřešil zakladatel souboru pozváním profesionálů.

Komorní orchestr Far musica vznikl v říjnu roku 1976 a Bohumil Šára jej vedl přibližně po dobu dvaceti let. Název Far musica našel ve slovníku, tento pojem znamená „hrát pro potěšení“. Název zůstal souboru dodnes a podle slov Bohumila Šáry zřejmě druhý orchestr toho jména neexistuje.

Po vzniku komorního orchestru hledal Bohumil Šára pro koncerty vhodný repertoár, prvními nastudovanými skladbami se staly Grossmannovo Divertimento a Stamicova Symfonie G dur. Poté se svým kolegou, Karlem Untermüllerem, jezdil téměř každý týden hledat v archivu Pražské konzervatoře či v Městské knihovně další vhodný repertoár, po jehož nalezení Bohumil Šára z dirigentské partitury rozepisoval party pro jednotlivé nástroje.

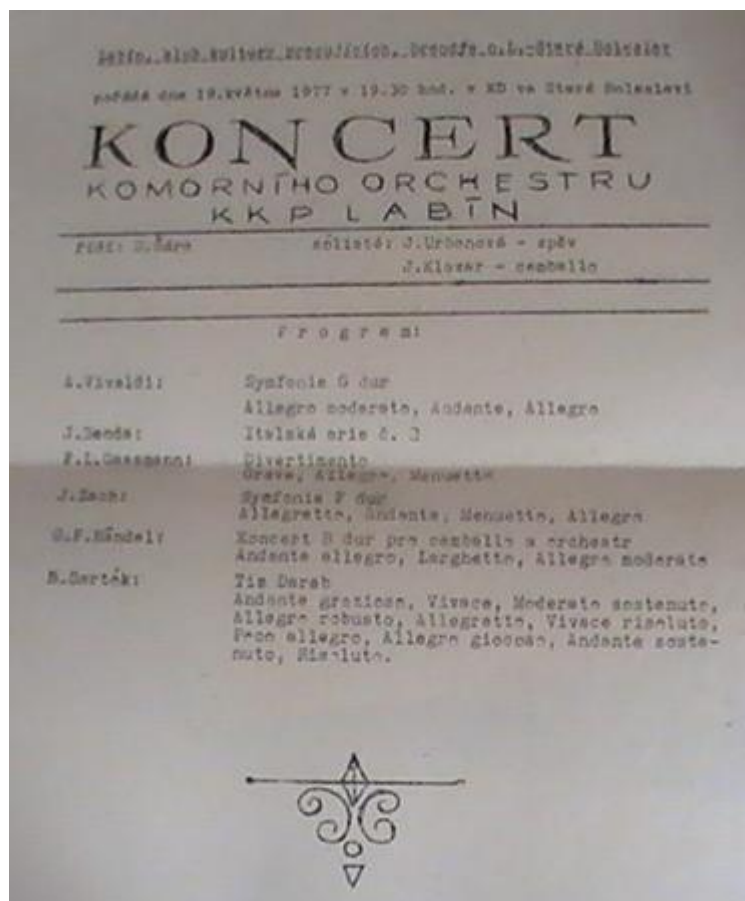
Členové orchestru Far musica od začátku vystupovali s renomovanými sólisty. Při jednom z hledání not v archivu Pražské konzervatoře potkal Bohumil Šára flétnistu Jiřího Stivína, se kterým se Karel Untermüller znal z Armádního uměleckého souboru, a při té příležitosti se ho zeptali, zda by si s jejich nově vzniklým orchestrem nechtěl zahrát. Jiří Stivín s nimi od té doby opakovaně vystupoval, dokonce brandýský orchestr pozval na Malostranskou besedu, kde vystoupil jak s orchestrem Far musica, který ho doprovázel, tak s jazzovým triem, v němž hrál na klávesy bývalý ministr Michael Kocáb a na kontrabas skladatel Ondřej Soukup. Prostřednictvím Jiřího Stivína dokonce Soukup později vypomáhal orchestru Far musica hrou na kontrabas.

Kromě sólisty Stivína s Far musicou podle vyprávění Bohumila Šáry spolupracoval i kytarista Milan Zelenka či už zesnulý Václav Žilka, jež se souborem a se svou dcerou hrál flétnový dvojkoncert. Opakovaně s Far musicou hrál také houslista Jan Mráček.

Od založení v roce 1976 až do revoluce roku 1989 měla úroveň hry v orchestru vzestupnou tendenci, což lze doložit repertoárem. Po úspěšném účinkování na Krajských setkáních v Příbrami byl orchestr Far musica pozván dokonce na nahrávání v rozhlase. Po roce 1989 se však doba změnila natolik, že lidé začali hledat jiná zaměstnání, osamostatňovali se a nároky na jejich čas v zaměstnání se stupňovaly. Bohumil Šára postupně zjišťoval, že členové souboru přicházejí na zkoušky naprosto nepřipraveni. Soubor ještě přibližně po tři léta vedl, avšak nepřipraveností hráčů byl tak zklamán, že svou činnost ukončil. Aby zabránil rozpadu tělesa, hledal za sebe náhradu prostřednictvím vnučky Barbory Mráčkové. Za dobu, kdy byl soubor bez dirigenta, byl orchestr veden Karlem Untermüllerem či Věrou Vartovou. Barbora Mráčková přivedla dva studenty dirigování. Jedním z nich byl Zdeněk Klauza, který Far musicu vede dodnes.

Bohumil Šára mi poskytl možnost nahlédnutí do programů komorního orchestru Far musica. Ukázal mi mnoho materiálů z doby, kdy vedl Far musicu. Na jednom ze svých

prvních koncertních vystoupení 19. května roku 1977 předvedli členové souboru v Kulturním domě Labín ve Staré Boleslavi Vivaldiho Symfonii G-dur, Gassmannovo Divertimento, Zachovu Synfonii F-dur, ale i moderní Bartókovy skladby. Na cemballo tehdy hrál Josef Klazar a sólistkou byla zpěvačka Jaroslava Urbanová.

V dalších programech se objevovaly skladby jako například Giulio Caccini: Ave Maria, Antonio Vivaldi: Koncert g moll pro dvě violoncella, smyčce a continuo, Jean Philippe Rameau: Taneční suita, Wolfgang Amadeus Mozart: Ave verum corpus a Korunovační mše, Ottorino Respighi: Staré tance a árie, Béla Bartók: Dětská suita. Další díla hráli členové orchestru Far musica od skladatelů, jako jsou Adam Václav Michna z Otradovic, Jean-Baptiste Lully, Arcangelo Corelli, Giuseppe Torelli, Henry Purcell, Tomaso Albinoni, Alessandro Scarlatti, Johann Sebastian Bach, Gerg Friedrich Händel, Jan Zach, František Benda, Jan Vácav Stamic, Anton Fils, Josef Mysliveček, Karel Stamic, Jakub Jan Ryba, Robert Schumann, Bohuslav Martinů, Benjamin Britten. Bohumil Šára však uspořádal i moderní koncert „Večer evergreenů“, na kterém

zavzpomínal na léta strávená s big bandem. Na tomto koncertě zazněly skladby George Gerschwina, Dukea Ellingtona či Jaroslava Ježka. Některé koncerty byly spojeny s literaturou, interpretovány byly například úryvky z děl Jana Amose Komenského či Karla Čapka.

Orchestr Far musica pod vedením Bohumila Šáry vystupoval několikrát ročně. Koncertovali nejen v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, ale i v Praze, Mělníku, Neratovicích či Liběchově.

Z pěvců s orchestrem spolupracovali například Zbyněk Blecha, Agáta Čákrtová, Jan Holub, Johana Karásková, Eva Novotná, Alena Tichá, Jaroslava Urbanová, Vojtěch Vančura či Sylva Zemková. Orchestr Far musica doprovázel i houslisty, například Jana Mráčka (koncertního Mistra Československého rozhlasového orchestru), Barboru Mráčkovou či Blanku Mráčkovou (členku souboru Musica bohemica). Rodina Mráčkových je s Bohumilem Šárou v příbuzenském vztahu, spolupracovali s Far musicou velmi často.

Z violistů hráli s orchestrem Far musica sóla Vladimír Kroupa či Karel Untermüller mladší, který však hrál původně na housle. Bohumil Šára mu tehdy nabídl možnost zahrát si s Far musicou Vivaldiho koncert a moll pro housle a orchestr. Tento koncert prý odstartoval jeho kariéru.

Mezi violoncellisty, kteří hráli s Far musicou sólově, patřili například Lukáš Pospíšil či Petra Jeřábková, ale zejména Daniel Weis, který vyhrál první cenu v soutěži Pražského jara a druhou cenu v Čajkovského soutěži v Moskvě. Podle slov Bohumila Šáry je Daniel Weis přesto velice skromným člověkem, když prý dohráli koncert, ve kterém měl sólo, sedl si k ostatním violoncellistům a hrál s nimi tutti part.

Komorní orchestr Far musica měl tu čest doprovázet našeho nejvýznamnějšího koncertního kytaristu Milana Zelenku, který prý říkával, že s tímto orchestrem se mu hraje dobře, protože mu vždy vyhoví, aby mohl hrát, jak si přeje. Kytarová sóla hrál také Zdeněk Černý, kterého Bohumil Šára vyučoval, než odešel do Vojenské hudební školy v Roudnici nad Labem.

Z hráčů na dechové nástroje Far musica doprovodila kromě jiných Jaroslava Bednáře (fagotista z poděbradského orchestru), Jana Fišera (dodnes trumpetistou ve FOKu), Milana Konečného (flétna), Vlastimila Mareše (klarinetista, vítěz mnoha soutěží), Janu Novákovou (flétnistka, členka souboru Musica bohemica a bývalá

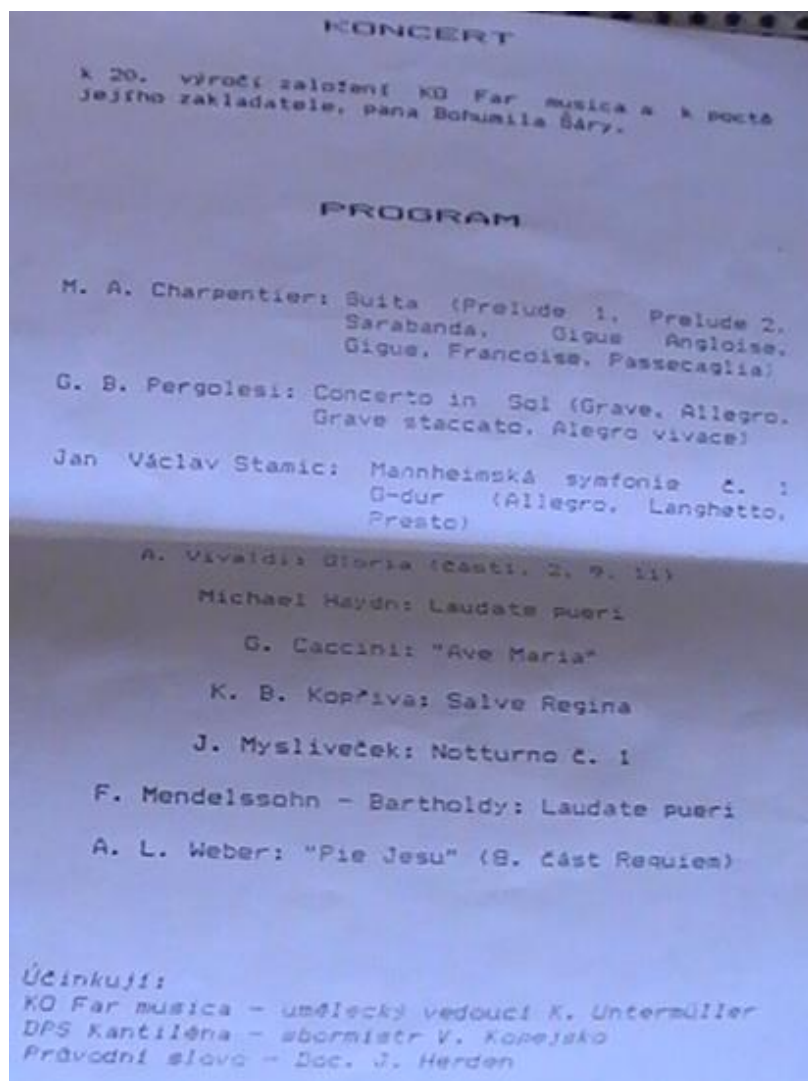
profesorka konzervatoře), Václava Žilku, Jiřího Štengla (klarinet) či Miloše Wichterleho (fagot).

Koncerty komorního orchestru Far musica slovem provázeli Alfred Strejček (špičkový interpret poezie a prózy, který dlouhá léta spolupracuje s Českou televizí a rozhlasem), Daniela Kolářová (členka divadla Na Vinohradech), Ivan Dlask (moderátor rádia Classic fm) a Jaroslav Herden.

Na klávesové nástroje u souboru Far musica hráli Josef Klazar, Jaroslav Herden, který později provázel koncerty slovem, geniální varhaník Jaroslav Tůma, vítěz mezinárodních soutěží a profesor na HAMU v Praze, či Jiří Vopelka.

Se souborem spolupracovaly také pěvecké sbory, kupříkladu dětský pěvecký sbor Kantiléna (sbormistr Václav Kopejsko), Dětský pěvecký sbor 5. Základní školy v Brandýse nad Labem (sbormistryně Alena Tichá) či smíšený pěvecký sbor Bojan (sbormistr Vojtěch Vančura).

V roce 1996 se konal koncert k 20. výročí založení komorního orchestru Far musica a k počtě jejího zakladatele, Bohumila Šáry. Na programu byla následující díla: Marc-Antoine Charpentier: Suita, Giovanni Battista Pergolesi: Concerto in Sol, Jan Václav Stamic: Mannheimská symfonie č. 1 G dur, Antonio Vivaldi: Gloria, Michael Haydn: Laudate pueri, Giulio Caccini: Ave Maria, Karel Blažej Kopřiva: Salve Regina, Josef Mysliveček: Notturmo č. 1, Felix Mendelssohn – Bartholdy: Laudate pueri a Andrew Lloyd Weber: Pie Jesu. V době konání koncertu Bohumil Šára už v čele orchestru nestál, uměleckým vedoucím souboru byl Karel Untermüller. Spoluúčinkujícím byl také Dětský pěvecký sbor Kantiléna pod vedením Václava Kopejska. Průvodní slovo měl Jaroslav Herden.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byl komorní orchestr Far musica na vrcholu své kariéry? Proč tomu tak bylo?**

Z rozhovoru vyplynulo, že komorní orchestr Far musica byl neúspěšnější před revolucí a výkonnost orchestru se od jeho založení zlepšovala. Zpočátku učil Bohumil Šára členy primárním zásadám orchestrální hry, seznámil je s taktovací technikou, se smyky v orchestru, s gesty, podle kterých je nutné v určitý moment nastoupit. Bohumil Šára se snažil klást na členy souboru vysoké nároky v oblasti jednotnosti, a to nejen intonační, ale i rytmické.

6. Profesní cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Kolem roku 1954 učil Bohumil Šára v Děčíně, kde rovněž bydlel. Ředitel tamní školy Bohumilu Šárovi nabídl spolupráci s komunistickou stranou. Bohumil Šára to ale odmítl. Od té doby se choval ředitel k Bohumilu Šárovi nečestně.

Bohumil Šára v té době vyučoval talentovaného žáka a školní stanovy po schválení ředitele školy v takovém případě umožňovaly rozšířit výuku dítěte na více hodin týdně. Přestože Bohumil Šára už ve skutečnosti nadanému žákovi více hodin delší dobu poskytoval, rozhodl se, že si tuto možnost raději nechá odsouhlasit oficiálně. Navštívil ředitele a zeptal se, zda by tomuto žákovi mohl poskytnout dvě hodiny týdně. Ředitel tuto událost zmanipuloval a po letech, kdy s Bohumilem Šárou probíhal proces, řekl, že učitel Šára tehdy uvedl, že by žákovi dal dvě hodiny pouze za předpokladu finanční odměny.

Během procesu se Bohumil Šára hájil téměř sám, s menší pomocí jediného kolegy. Ve všech bodech se mu podařilo prokázat, že má pravdu. Nakonec mu však bylo vedením Ústeckého kraje sděleno, že přestože se obhájil, bylo by lepší, kdyby odešel do Litoměřic, kde mu dají k dispozici byt a potřebné podmínky. Protože Bohumil Šára byl unaven lžemi a intrikami, souhlasil.

V dalším školním roce tedy začal učit v Litoměřicích. Protože však žádný byt k dispozici nedostal, po hádce s krajským inspektorem, kterému vyčetl, že nesplnili, co slíbili, rozvázal pracovní poměr. V těchto letech však nebylo jednoduché dostat se ze Severočeského do Středočeského kraje. Po opakovaném odmítnutí Bohumil Šára tedy řekl vedoucím funkcionářům kraje, kam spadala jeho manželka, nepravdivou informaci, že už do Mělníka přeložen byl. Poté zažádal o přeložení manželky v zájmu zachování rodiny pohromadě. Na základě této zkreslené informace manželku Bohumila Šáry přeložili do Středočeského kraje. Vyučovala tedy v Neratovicích. Až poté byl Bohumil Šára také přeložen (opět z důvodu zachování rodiny pohromadě). V Neratovicích poté pracoval jako nádeník ve Spolaně.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy komorního orchestru Far musica.**

Bohumil Šára mne v tomto bodě odkázal na programy, které mi ukázal, například program, kde uvedli Janáčkovu suitu, Stamicovu koncertantní symfonii D dur pro housle a violu a Serenádu číslo 2 Bohuslava Martinů, už považoval za náročný.

Váží si také zvučných jmen, která jsou spojena s činností komorního orchestru Far musica. Všechna tato jména v rozhovoru vyjmenoval, a to v části pojednávající o činnosti orchestru Far musica.

8. Kteří žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?

Z žáků Bohumila Šáry se hudbou zabývají profesionálně dcera Blanka, vnučka Barbora, Karel Untermüller a kytarista Zdeněk Černý. Brandýs nad Labem je však dle názoru Bohumila Šáry chudý na talentované žáky. Na krajských soutěžích prý s Karlem Untermüllerem často konstatovali, že kupříkladu na říčanské škole jsou mnohem nadanější děti.

Bohumil Šára svou vnučku Barboru Mráčkovou dovedl k přijímacím zkouškám na Pražskou konzervatoř. Hraje nejen na housle, ale i na violu. Jejím přáním je vyučovat v brandýské Základní umělecké škole. Houslistkou je rovněž dcera Bohumila Šáry, Blanka Fousková (dříve Mráčková, rozená Šárová), která hraje ve FOKu. Bohumil Šára se zmínil také o Františku Hejnákovi, který se učil hrát na housle u vojenského kapelníka. Po několika letech se ve věku 12 let dostal pod vedení Bohumila Šáry, který ho začal vyučovat od základů. Práce přinesla své ovoce, protože František Hejnák je dnes členem několika souborů a rovněž učí na Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Bohumil Šára na tohoto svého žáka vzpomíná velice rád, stali se z nich přátelé.

Více nadaných žáků měl Bohumil Šára mezi kytaristy, což přisuzuje faktu, že na kytaru hrají starší žáci, se kterými si lépe rozuměl.

**9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč?
Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?**

Mládež je podle mínění Bohumila Šáry čím dál méně ukázněná a její chování hrubne. Děti nemají zájem o uměleckou činnost. Záleží však na tom, kdo je vyzve ke spolupráci. Na druhou stranu uvedl, že dětí, které jsou talentované, je dnes více. Současní mladí houslisté jsou podle jeho názoru fenomenální. Před padesáti lety byly takové výkony naprosto výjimečné, dnes takto ovšem hraje mnohem větší počet lidí.

**10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni?
Proč ano / proč ne?**

Přestože Bohumil Šára nebydlí v Brandýse nad Labem, zná a oceňuje práci Vojtěcha Vančury, který nese hlavní podíl na vysoké úrovni hudebního života v Brandýse nad Labem.

V závěru rozhovoru Bohumil Šára konstatoval, že pro učitele je kromě perfektního zvládnutí svého oboru nejdůležitější přístup k dětem. Svěřil se, že svou ctižádostí chtěl žáky naučit co možná nejvíc, čeho byl schopen. Své vnučce, která se chystá na pedagogickou dráhu, doporučil několik bodů, které považuje v rámci pedagogické činnosti za nejdůležitější. „Na první místo jsem jí napsal chval, chval, chval,“ řekl doslova Bohumil Šára. Považuje za důležité, vytvořit k dítěti dobrý vztah prostřednictvím pochvaly a poskytnutím dostatku sebedůvěry.

5.7 Alena Tichá

Alena Tichá se narodila 13. prosince 1951 na Mělníku, v dětství však žila v nedalekém Hostíně. Je absolventkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (obor český jazyk – hudební výchova) a rovněž Akademie múzických umění v Praze (obor sólový zpěv). V roce 1984 získala titul PaedDr. a roku 2003 byly její schopnosti oceněny titulem Ph.D.

Doktorka Tichá vyučuje na Pedagogické fakultě a také na Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde vyučuje sólový zpěv. Dříve pracovala také na základní škole Na Výsluní či Základní umělecké škole Jana Zacha v Čelákovících. V roce 1992 založila vlastní pěvecký sbor, který vedla po dobu osmnácti let. Jako hlasová poradkyně působí v mnoha dalších sborech. Významná je i její činnost v oboru hudební režie, které se věnuje při práci s členy sborů, jež natáčejí kompaktní disk. Provádí rovněž režii hudebních příloh svých publikací.

Alena Tichá je jednou z nejlepších hlasových poradkyň v České republice. Vede workshopy, přednášky a semináře v několika zemích Evropy. Ve všech výše zmíněných činnostech je uznávanou odbornicí, což podtrhuje i fakt, že je rovněž vynikající sólovou zpěvačkou.

Rozhovor se uskutečnil 19. ledna 2011 v bydlišti doktorky Tiché.

1. Mohla byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodla, že se jí budete věnovat?

Alena Tichá pochází z hudební rodiny, její babička (otcova matka) hrála ochotnické divadlo, tedy rovněž zpívala, a dědeček (matčin otec) hrál na housle. Otec Aleny Tiché také ovládal hru na housle. V mládí ho vedl učitel Čížek, který vychoval mnoho hudebníků, z nichž se hře na housle někteří věnují dodnes. Matka Aleny Tiché krásně zpívala. Právě o ní se v souvislosti s první vzpomínkou na hudbu Alena Tichá zmínila. Vzpomínala, jak se na matku při jejím zpěvu dívala. Velice ráda ji poslouchala.

Alena Tichá v dětství často zpívala na houpačce, ze které měla výhled na les. Pociťovala zde zajímavé splynutí s přírodou. Houpání jí navíc pomáhalo ve zpěvu. Zde si uvědomila kouzlo lidových písní, zjistila, že nejsou tak jednoduché, jak se na první pohled zdají, nýbrž že v nich je mnoho příběhů. S dnešním nadhledem dodává, že houpání má s výukou zpěvu mnoho společného, neboť to lze přirovnat k přílivu a odlivu moře, také proto se dnes snaží zpěv vyučovat přirozenou metodou.

Alena Tichá bydlela v dětství uprostřed lesa v malé vesnici Hostín. Ve vedlejší vsi navštěvovala soukromé hodiny klavíru, výuka však nebyla příliš efektivní. Když bylo Aleně Tiché 9 let, jela bez vědomí rodičů do Mělníka se svými přáteli, kteří se chtěli

zapsat do hudební školy. Přijati nebyli, neboť neměli dostatečné nadání, avšak při té příležitosti Alena Tichá požádala komisi o své přezkoušení. Učitelka klavíru Riegrová ji však po zkoušce odmítla. Učitelka Nováková ale pedagogům navrhla, aby Alenu Tichou přezkoušeli ze zpěvu, neboť má krásný hlas. Ředitel Lidové školy umění tak učinil a Alena Tichá byla přijata. Později ji vyučovala na klavír právě učitelka Riegrová, která se stala její nejmilejší učitelkou.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Prvním a snad největším vzorem byla pro doktorku Tichou její matka, která měla neobyčejný hlas. Vzor pro ni však představovala i svou lidskostí, doslova uvedla: „Ona měla to srdíčko úplně na pravém místě a když zpívala, tak to bylo přesně, jak to má být.“

3. Mohla byste popsat svá studia?

Alena Tichá se zmínila o základní škole v Hostíně, kterou navštěvovala. Chodila do třídy společně s dětmi z první až čtvrté třídy. Toto období na ni mělo velmi pozitivní sociální a etický vliv.

Alena Tichá v roce 1974 vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze (obor český jazyk – hudební výchova). V roce 1980 absolvovala Akademii múzických umění v Praze (obor sólový zpěv) a v roce 1984 získala v oboru hudební teorie a pedagogika titul PaedDr. Roku 2003 pak dosáhla v téže oblasti titulu Ph.D.

Od roku 1983 absolvovala také mnoho kurzů zaměřených na didaktiku zpěvu, například kurzy metody Werbeck u Balda Mikulíče, kurz Feldenkraisovy metody, didakticky zaměřené kurzy České Orffovy společnosti či kurzy muzikoterapie. Hospitovala také na Orffově institutu v Salzburku.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého sbormistrovského působení.**

Doktorka Tichá byla zakladatelkou Dětského pěveckého sboru základní školy Na Výsluní. S tímto sborem vystoupila zhruba na 250 koncertech, například v rámci svatováclavských slavností, na vánočních a jarních koncertech či na festivalu Musica Angelica. Roku 2001 natočil sbor k desátému výročí založení základní školy s rozšířenou hudební výchovou své profilové CD.

Několikrát se zúčastnili soutěží, zvítězili například v krajském kole soutěže sborů, v roce 2003 vyhráli zlaté pásmo v Mnichově Hradišti na přehlídce školních dětských pěveckých sborů Středočeského kraje a v témže roce reprezentovali na Olympiádě v Litomyšli Středočeský kraj.

V roce 1995 se v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi uskutečnil koncert, na kterém tento sbor zpíval společně s pěveckým sborem Bojan pod vedením Aleny Tiché.

Od roku 2004 převzala po Aleně Tiché vedení sboru učitelka Ludmila Vacková. Poté dostal chór název „Rozmarýnek“.

- **Popište, prosím, průběh svého působení jakožto hlasové poradkyně.**

Alena Tichá je hlasovou poradkyní několika souborů, například dětských pěveckých sborů Calicantus – Švýcarsko, Kantiléna – Brandýs nad Labem a Cantilena – Luže či pěveckých sborů Iuventus Paedagogica Praha či Yuventus Gymnázium Svitavy.

Doktorka Tichá uvedla, že ve sboru Iuventus Paedagogica (dirigent Jiří Kolář) působila v letech 1974 – 1997. Za tuto dobu se sborem absolvovala více než 750 koncertních vystoupení, z nichž se asi 250 odehrálo v zahraničí (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Norsko, Rakousko, Polsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie). Sbor natáčel v několika zahraničních rozhlasových studiích a vydal také gramofonové desky, CD a audiokazety. Sbor Iuventus Paedagogica se stal laureátem deseti mezinárodních soutěží v zahraničí a v letech 1975 – 1986 získal 1. cenu v ústředních kolech všech národních soutěží u nás.

Alena Tichá se v roli porotce ocitá na mnoha soutěžích v sólovém zpěvu a soutěžích dětských pěveckých sborů.

Vede rovněž kurzy zaměřené na hlasovou výchovu ve sborech (pořádáno organizacemi NIPOS - ARTAMA, Česká hudební společnost atd.)

- **Popište, prosím, průběh svého působení jakožto sólové zpěvačky.**

Alena Tichá po mnoho let spolupracovala s komorním orchestrem Far musica pod vedením Bohumila Šáry, sólově vystupovala zejména na vánočních koncertech.

Mezi nejoblíbenější kompozice Aleny Tiché patří Bachova / Guonodova Ave Maria, ale také skladba téhož názvu od Camilla Saint-Saëns. Mezi své oblíbené skladatele zařadila Antonína Dvořáka, Roberta Schumanna a Josefa Klazara, z jehož díla Missa pro Patria nahrála roku 2003 sólový sopránový part na CD.

V letech 1979 a 1980 se v Praze uskutečnily dva samostatné koncerty Aleny Tiché. Za dobu svého sólového pěveckého působení kromě jiných nastudovala například následující skladby: sopránový sólový part Stabat mater (Giovanni Battista Pergolesi), sólo v části Agnus Dei v Missa pro Patria (Josef Klazar), sólo v motetu Beatus vir (Zdeněk Fibich), sólo v Salve Regina (Bohuslav Matěj Černohorský) a sopránový sólový part Otvírání studánek (Bohuslav Martinů).

- **Popište, prosím, průběh své režijní práce.**

Alena Tichá uvedla, že hudební režii se věnuje při práci se členy sborů, které natáčejí CD. Hudební režii provedla rovněž v rámci své publikace Lidové písničky a hry s nimi z roku 1999 (kdy vydala MG kazetu i CD) stejně jako publikace Lidové písničky a jejich dramaturgie v roce 2000. Režijní práci a přípravu interpretů uskutečnila i před vznikem profilového CD Dětského pěveckého sboru základní školy Na Výsluní. CD z roku 2001 má název „Bota leze voknem“. Alena Tichá nahrála také didaktická videa „Práce s dětmi hudebně a pěvecky zaostávajícími“ či „Tvořivá intonace ve 2. až 4. třídě“.

- **Popište, prosím, průběh své publikační činnosti.**

Alena Tichá je autorkou či spoluautorkou mnoha publikací, jmenovala například díla: Lidové písničky a hry s nimi, Lidové písničky a jejich dramatizace, Hlasová výchova v dětském sboru, Učíme děti zpívat, Zpíváme a nasloucháme hudbě s nejmenšími či Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími.

V publikační činnosti doktorky Tiché (autorka či spoluautorka) je zahrnuto i mnoho článků. Zmínila se o následujících: „O jedné učebně hudební výchovy“, „Práce s dětmi hudebně a pěvecky zaostávajícími I“ a „Práce s dětmi hudebně a pěvecky zaostávajícími II“, „Nedostatky v čisté intonaci zapříčiněné chybnou pěveckou technikou a jejich odstraňování pomocí motivací a her I“ a „Nedostatky v čisté intonaci zapříčiněné chybnou pěveckou technikou a jejich odstraňování pomocí motivací a her II“.

Alena Tichá mi také ukázala knihu s názvem Vokální činnosti jako prostředek rozvoje hudebnosti a zpěvnosti žáků. Její dílo bylo vydáno v roce 2007 v Praze.

Obsah jejích přednášek na mnoha konferencích se objevil ve sborníku Kontexty hudební pedagogiky I 2006 (Sborník příspěvků z konference konané 6.-7. dubna 2006 v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi), kde byl její článek Kreativní hudební výchova v 1. a 2. ročníku ZŠ, a také ve sborníku Kontexty hudební pedagogiky II 2007 (Sborník příspěvků z konference konané 28.-29. března 2007 v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi), kde byl její článek Motivace hlasových cvičení jako prvek integrace v pěvecké výchově dětí.

Alena Tichá mi ukázala také polský sborník s názvem „Wokalistyka w Polsce i na świecie“ (Wroclaw 2010), kde byl její článek o psychických a somatických problémech zpěvu dětí.

- **Popište, prosím, průběh svého pedagogického působení.**

Na Pedagogické fakultě působí doktorka Tichá od roku 1974 dodnes. Vyučuje předměty Hlasová výchova, Hlasová výchova a intonace, Didaktika hudební výchovy, Didaktická praxe a Hudebně výchovný seminář. V současné době je vedoucí oddělení pro 2. stupeň základní školy. Pod jejím vedením bylo dosud obhájeno více než padesát diplomových prací. Je rovněž členkou státní zkušební komise.

Od roku 1986 působí také na Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi a v letech 2005 – 2009 vyučovala i na Základní umělecké škole Jana Zacha v Čelákovících.

Za nejdůležitější oblast svého působení považuje založení základní školy s rozšířenou hudební výchovou v roce 1992. V té době se stala rovněž sbormistryní zdejšího dětského pěveckého sboru. Na prvním stupni této školy vyučovala po dobu osmnácti let hudební výchovu.

Alena Tichá se v letech 1993 – 1995 věnovala i hlasové výchově herců na divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze (katedra autorské tvorby a pedagogiky).

Již delší dobu pořádá přednášky pro studenty pedagogických fakult v Hradci Králové, Plzni, Olomouci, ale i v zahraničí – v Polsku (v Łódži, Leszně, Poznani či Rzeszowě) a na Slovensku (v Prešově a Žilině). Pořádá také semináře pro pedagogy z praxe (od roku 1983 je lektorkou pro Českou hudební společnost, Českou Orffovu společnost a NIPOS – ARTAMU). Na těchto seminářích se zabývá tématy, jako jsou Práce s nezpěváky, Hlasová výchova ve sboru, Hlasová výchova v hodinách hudební výchovy na základní škole, Práce s dětmi hudebně a pěvecky zaostávajícími a Hlasová hygiena pro učitele. V březnu 1999 například přednášela na Pedagogické fakultě v Prešově o práci s dětmi hudebně a pěvecky zaostávajícími.

Alena Tichá mi ukázala několik vzácností, kterých si velmi váží. Jedná se o děkovné diplomy za kurzy, přednášky a semináře, které vedla, dále články v novinách o její práci, plakáty koncertů, fotografie ze soustředění či programy konferencí. Nejcennějším je z těchto pokladů novinový článek „Jak rozvíjet muzikálnost“, celý totiž pojednává o Aleně Tiché. Vyšel v polských novinách Kultura i Biznes (Magazyn Kulturalno-Spoleczny, Rok VII, Nr 42, Łódź, maj-czerwiec 2008, ISSN 1644-4043). Monika Kolasa-Hladikova zde píše o studiích i působení Aleny Tiché a rovněž popisuje průběh její přednášky v Łódži pojednávající o hlasové výchově dětí. Autorka článku uvedla, že zapojení účastníků semináře bylo ohromné a Alena Tichá osvětlila mnoho problémů práce s hlasem.

Doktorka Tichá mi umožnila nahlédnout i do novinového článku o sboru Yuventus Gymnázia Svitavy, jehož členům se věnuje od roku 2001, kdy zde začala působit jako hlasová poradkyně. V článku je napsáno, že Alena Tichá se 26. března 2005 stala jednou z kmoter třetího CD sboru s názvem „Cesty“. Yuventus se za dobu své existence

zúčastnil mnoha soutěží, například Mezinárodní sborové soutěže Bedřicha Smetany v Litomyšli v roce 1994 (přivezl stříbrné pásmo), Sborové olympiády v rakouském Linci v roce 2000 (získal dva stříbrné diplomy a stříbrnou medaili), jedné z nejprestižnějších festivalů pořádaných ve Spolkové republice Německo Cäcilia Chortage v Lindenholzhausenu v roce 2001 (přivezl dva stříbrné diplomy) či mezinárodní soutěže Pražské dny sborového zpěvu (získal zlatý pohár v kategorii vyspělých smíšených sborů). Sbor rovněž koncertoval v několika zemích, například ve Velké Británii, Francii, Itálii, Rakousku, Rusku, Maďarsku či Kolumbii.

Alena Tichá mi ukázala i čtvrtletník pro sborové umění Cantus z roku 2010, kde byl publikován její článek o prevenci hlasové únavy sbormistra. V tomtéž čísle o ní psali také v dalším článku s názvem „Porta musicae 2010“ (soutěž sborů v Jičíně). Alena Tichá byla členkou poroty této celostátní soutěže dětských pěveckých sborů

Další složka, jejíž tajemství Alena Tichá odkryla, představovala přednášky, semináře a workshopy. 26. října 2007 přednášela na hudebně-pedagogickém fóru v Prešově o hlasové výchově dětí hudebně a pěvecky zaostávajících. V listopadu 2010 se na Žilinské univerzitě zúčastnila 1. mezinárodního semináře s workshopem (téma Tvořivé vyučování zpěvu). Přednášela zde o psychických a somatických blocích bránících volnému znění hlasu a o práci s hudebně a pěvecky zaostávajícími dětmi.

Nejvíce mne ale okouzila poděkování lidí za přednášky. 26. února 2008 za Institut hudební výchovy v Klecanech srdečně děkovala Aleně Tiché za přednášku o dětském hlase ředitelka Maria Kaczmarkiewicz. Za Hudební akademii v Poznani poděkoval Aleně Tiché 9. prosince 2008 děkan Antoni Grochowalski za praktické semináře o problémech ve zpěvu dětí a mládeže. Polská společnost učitelů zpěvu ve Wroclawi udělila Aleně Tiché diplom za účast v kurzu hlasové výchovy v únoru roku 2009.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byl na vrcholu své činnosti Dětský pěvecký sbor základní školy Na Výsluní a kdy byla na vrcholu Vaše pedagogická činnost, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Dětský pěvecký sbor základní školy Na Výsluní byl na vrcholu své činnosti v době, kdy natočil CD, a v následujících dvou letech, tedy mezi lety 2001 a 2003. Po převzetí sboru Ludmilou Vackovou se podle slov Aleny Tiché úroveň sboru opět zlepšuje.

Alena Tichá uvedla, že nejpłodnější období přednášek, seminářů a workshopů prožívá právě nyní. Od roku 2005 vede workshopy v průměru dvakrát týdně, navíc se věnuje i práci se sbory. Zmínila se i o tom, že díky úspěšnosti svých seminářů byla na jedno místo pozvána až dvanáctkrát.

- ## 6. Profesní cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Alena Tichá optimisticky uvedla, že na celé její profesní cestě se vyskytly pouze pozitivní záležitosti. Je vděčná za to, že se jí na základní škole Na Výsluní podařilo založit rozšířenou výuku hudební výchovy. Tuto událost považuje za velice důležitou. Váží si také možnosti přednášet na mnoha kurzech, neboť každý z nich je pro ni velkým zážitkem. Považuje za vynikající také fakt, že má možnost vyučovat na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy své pedagogické činnosti.**

Alena Tichá považuje za největší úspěch skutečnost, že založila základní školu s rozšířenou výukou hudební výchovy, čímž poskytla dětem první impuls do života, nabídla jim možnost, jakým směrem se mohou vydat. Alena Tichá se zmínila o Anně Prokopiusové, Monice Votrubicové či Ludmile Budínské, které prošly právě školou

s rozšířenou hudební výchovou, a staly se tak lidmi, pro které hudba představuje životní náplň. Alena Tichá uvedla, že kdyby tito žáci základní školou Na Výsluní neprošli, možná by se dnes hudbě nevěnovali profesně.

8. Osobnosti a žáci

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkala, Vás nejvíce ovlivnily?**

Alena Tichá uvedla, že za velkou osobnost považuje každého kolegu na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Největší vliv na ni měl zřejmě Jaroslav Herden.

Dalšími lidmi, kteří na Alenu Tichou silně zapůsobili, byli Božena Havránková-Kozlíková, profesor Seeman a Libuše Válková, kteří ji v druhé polovině 90. let naučili, jak léčit lidi s hlasovými poruchami.

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Největší dojem na Alenu Tichou udělala zřejmě Jitka Kopřivová, které pomohla při přípravě na přijímací zkoušky na Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Alena Tichá Jitku Kopřivovou přivedla ke zpěvu a otevřela její světovou kariéru.

Alena Tichá vzpomínala rovněž Johanu Karáskovou, kterou připravila na přijímací zkoušky na Akademii múzických umění v Praze. Dnes se zpěvu věnuje profesionálně. Mnoho dalších žáků doktorky Tiché dnes působí ve sborech, například ve Smetanově divadle či v Národním divadle.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojena, proč? Pokud nejste spokojena, co by bylo možné zlepšit?

Alena Tichá se v tomto bodě zmínila o tom, že kniha *Zpíváme a hrajeme si s nejmenšími* vznikla proto, aby matky dětem neříkaly neustále jen to, co nesmějí dělat, nýbrž aby s nimi začaly komunikovat.

Na druhou stranu se zmínila i o problematice motivace dětí. Zaujmout děti je podle názoru Aleny Tiché v dnešní době daleko náročnější než před deseti lety. Příčinou je velká nabídka odpoledních činností. Děti mají příliš mnoho zájmů, většina se však žádnému z nich nevěnuje naplno.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni?

Proč ano / proč ne?

Alena Tichá uvedla, že kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi je na vynikající úrovni. Hluboce si váží práce Vojtěcha Vančury, kterého navíc považuje za úžasnou lidskou bytost a skvělého hudebníka. Podle jejích slov je chvályhodné, že pořádá koncerty navzdory faktu, že souměstí Brandýs nad Labem – Stará Boleslav se nachází velice blízko hlavnímu městu.

Dalším pozitivem je hojná účast posluchačů na zdejších koncertech, což vypovídá o tom, že brandýsko-boleslavští občané mají rádi kulturu a že jsou zvyklí navštěvovat koncertní vystoupení.

V závěru rozhovoru se Alena Tichá zmínila o nutnosti celoživotního vzdělávání pedagogů. Podle jejího názoru by po absolvování studií měl každý navštěvovat různé kurzy, neboť vysoká škola lidem poskytne pouze nezbytné minimum znalostí a jedině hledáním se z absolventů stanou dobří učitelé. Dále je důležité, aby měli určitou osobnostní úroveň a chovali se taktně. V neposlední řadě z nich musí vyzařovat fluidum, které má na děti značný vliv.

Alena Tichá (v růžovém kostýmu), staženo z internetu (36)

5.8 Vojtěch Vančura

Vojtěch Vančura se narodil 25. února 1941 v Praze, celý život však žije v Brandýse nad Labem. Je absolventem Stavební fakulty Českého vysokého učení technického v Praze (obor zeměměřičství), ale hudba je jeho hlavním koníčkem. V mládí se učil hrát na klavír a violoncello, později studoval sólový zpěv. V současné době působí ve třech sborech: v pražském Canticorum Iubilo, v brandýském Bojanu a ve staroboleslavském chrámovém sboru Václav. Vede také brandýský Kruh přátel hudby, díky němuž je hudební život v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi velice aktivní.

27. září 2009 byl Vojtěch Vančura oceněn starostou města za dlouholeté vedení nejstaršího kulturního spolku ve městě (pěveckého sboru Bojan) a propagaci klasické hudby.

Rozhovor se uskutečnil 13. dubna 2010 v jeho domě.

1. Mohl byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodl, že se jí budete věnovat?

Z rozhovoru vyplynulo, že Vojtěch Vančura pochází z rodiny, v níž hrálo na hudební nástroje více členů. Rodiče se aktivně věnovali hudbě pouze v mládí. Otcův bratr, Jaroslav Vančura, vystudoval Učitelství v Českých Budějovicích. Na více místech svého učitelského působení vytvořil vždy orchestr či sbor. Věnoval se i komponování. Zábor pohraničních oblastí v roce 1938 jej zastihl v Českých Velenicích. Odešel odtud s rodinou do své domovské obce, Staré Boleslavi. Zaměstnání získal v Kostelci nad Labem, kde působil i jako starosta tamního Sokola. To se mu stalo osudným, v roce 1942 byl Němci odvezen do Osvětimi, kde krátce na to ve věku 32 let zemřel. V Kostelci je po něm pojmenována ulice, kde bydlel.

Matčin bratr, Antonín Bečvář, hrál od dětství na housle, na klavír se naučil hrát sám v dospělém věku. Vystudoval přírodní vědy na Karlově universitě (obor astronomie a klimatologie) a postavil si se svými přáteli malou hvězdárnu, která dodnes stojí na zahradě Vojtěcha Vančury. Hvězdárna už není funkční, jím založená meteorologická stanice však pracuje od třicátých let dodnes, Vojtěch Vančura patří již ke třetí generaci

jejich obsluhovateli. Antonín Bečvář byl od roku 1937 zaměstnán jako klimatolog ve Vysokých Tatrách, kde zůstal i po roce 1939, v období Slovenského štátu. Naučil se perfektně slovensky. Shodou příznivých okolností se mu podařilo vybudovat v Tatrách na Skalnatém Plese největší hvězdárnu v tehdejší Československu. Jejím ředitelem byl v letech 1944 až 1951. Byl sice především vědec, ale hudbu pěstoval i tam. Pořídil si klavír (křídlo) a přesvědčil pracovníky tamní kabinkové lanovky, aby mu jej přestěhovali až do hvězdárny. Při cestách do Bratislavy, kde také přednášel na universitě, si pořídil velké množství notových publikací pro klavír. A právě tam se Vojtěch Vančura setkal poprvé s hudbou – při čtyřruční hře na klavír svého strýce a jeho ženy, což ho ve věku pěti let silně upoutalo. Antonín Bečvář doufal, že do vysokých hor nemůže politika proniknout, v čemž se mýlil. V roce 1951 byl nucen hvězdárnu opustit, vrátil se do Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi a bydlel ve společném domě s rodinou Vojtěcha Vančury. Velmi bohatě se tam muzicírovalo, často zaznívala hra na čtyřruční klavír (úpravy symfonií apod.) v podání Antonína Bečváře a Vojtěcha Vančury. Hráli také sonáty pro housle a klavír (Mozart, Beethoven) i klavírní tria, v nichž hrál Vojtěch Vančura na violoncello.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Prvním vzorem pana inženýra byl Antonín Bečvář, dalším se stal Josef Čeněk Klazar, pod jehož vedením se učil hře na violoncello.

3. Mohl byste popsat svá studia?

Vojtěch Vančura se učil hrát na klavír od sedmi let u Věry Říčařové a od dvanácti let na violoncello u Josefa Čenka Klazara. Po maturitě na zdejší gymnázium (tehdejší Jedenáctiletá střední škola) v roce 1958 zvažoval, zda zvolit studium hudby, rozhodl se však pro praktické technické povolání. Vystudoval na Stavební fakultě obor zeměměřičství. Celý život pracoval v tomto oboru až do svého odchodu do důchodu roku 2002, hudba však zůstala jeho hlavním koníčkem. Na violoncello hrál několik let v místním orchestru Viléma Černíka, který pak zanikl. (Far Musica se ustanovila až později.) Se sborovým zpíváním začal rovněž pod Černíkovým vedením v 17 letech.

Dcera pana Josefa Čeňka Klazara, paní Anna Marešová, vyučovala ve zdejší hudební škole klavír, ale také zpěv. Vojtěch Vančura k ní v období, kdy byl na vysoké škole, chodil na hodiny zpěvu. Stalo se tak prostřednictvím jejího manžela, Vladislava Mareše, který byl ředitelem brandýského gymnázia a zároveň třídním profesorem Vojtěcha Vančury. S manžely Marešovými se Vojtěch Vančura přátelil až do jejich smrti, hlavním tématem jejich rozhovorů byla vždy hudba. Po třech letech u Anny Marešové chodil Vojtěch Vančura na zpěv v Praze k různým pedagogům, poté se přibližně deset let učil zpěvu u profesorky Chalabalové, která vyučovala na konzervatoři. Po dobu dvou let navštěvoval jednou týdně i sbormistrovský kurz dirigenta a sbormistra Jana M. Dobrodinského. Dobrá pěvecká průprava je podle slov Vojtěcha Vančury velice důležitá jak pro sborové zpívání, tak pro sbormistrovskou činnost.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého působení ve sboru Canticorum iubilo.**

V období studií na vysoké škole v Praze chodil Vojtěch Vančura do Vysokoškolského uměleckého souboru. Někteří jeho členové později, kolem svých třiceti let, vytvořili menší komorní soubor, který pojmenovali Canticorum iubilo. Zpočátku hráli na zobcové flétny renesanční tance, poté začali zpívat madrigaly a podobné skladby vokálních žánrů. Ve sboru bylo poměrně málo členů, přibližně patnáct. Sbor tehdy neměl dirigenta, postupem času (v roce 1977) se jim ale podařilo získat ke spolupráci Olivera Dohnányiho, jemuž v té době bylo 21 let a studoval dirigování na HAMU v Praze. Před dvaceti lety měl sbor výjimečnou úroveň, vyhráli dokonce tři zahraniční soutěže. Zpívali náročné skladby a capella a dokonce spolupracovali s Petrem Ebenem. Dirigent byl velmi talentovaný, v jistém období byl také šéfdirigentem Národního divadla v Praze či dirigentem v Anglické Národní opeře. Smíšený sbor Canticorum iubilo se po čase orientoval spíše na oratorní repertoár, na skladby s orchestrem. V tomto sboru Vojtěch Vančura vybírá repertoár a nacvičuje ho s jeho členy. Hlavním dirigentem dodnes zůstává Oliver Dohnányi. V roce 2010 například koncertovali s královéhradeckou filharmonií (Haydnovo Stvoření). Do sboru dnes chodí přibližně třicet členů, z původních

sboristů se stali docenti, profesori či ředitelé výzkumných ústavů, od roku 1973 zde dokonce zpívá Jiří Drahoš, současný předseda Akademie věd.

- **Popište, prosím, průběh svého působení ve sboru Bojan.**

Do Bojanu, brandýského sboru, který existuje už od roku 1862, začal Vojtěch Vančura chodit po maturitě a setrval v něm tehdy asi dva roky. V té době vedl sbor Vilém Černík, jenž chór řídil celkem devětapadesát let. V roce 1988 zemřel. Členové sboru potom hledali sbormistra a shodli se na tom, že by se jím mohl stát Vojtěch Vančura, kterému bylo v té době sedmačtyřicet let. Vojtěch Vančura se obával možného rozpadu tohoto tělesa, neboť ze zdejší Pedagogické fakulty nikdo o řízení sboru zájem neměl, a tak na návrh přistoupil. Od té doby působil v obou spolcích. V Bojanu je dnes asi třicet členů, převážně starší věkové kategorie. Se sborem Bojan spolupracuje v posledních několika letech orchestr Far Musica (v čele s dirigentem Zdeňkem Klaudou), díky čemuž dostal možnost proniknout k zajímavé literatuře pro sbor a orchestr. Sbor byl několikrát na malém festivalu ve Vlachově Březí v Jižních Čechách. Letos například nastudoval Mozartovy Loretánské litanie. Ve sboru je dnes nedostatek basistů, tzv. čtvrtý hlas zpívají pouze tři členové.

Nejdůležitější vlastnost sbormistra podle svých slov Vojtěch Vančura nemá. Jedná se o absolutní sluch. Bývalá členka Bojanu, Marie Hanschelová, která zesnula před několika lety v pozeňnaném věku 85 let, absolutní sluch měla. Tato dáma, jejíž otec a dědeček byli rovněž sbormistry Bojanu, ve sboru v době, kdy byl sbormistrem Vilém Černík, vypomáhala jako druhý sbormistr. Absolutnímu sluchu se těší také dirigent souboru Canticorum iubilo, Oliver Dohnányi, stejně jako prakticky všichni profesionální dirigenti.

- **Popište, prosím, průběh svého působení v chrámovém sboru Václav.**

Třetí sbor, ve kterém Vojtěch Vančura působí, byl založen přibližně před dvěma lety při kostele ve Staré Boleslavi. Vedoucí tohoto souboru je Marie Nohynková (mimo jiné členka komorního orchestru Far Musica), která Vojtěcha Vančuru poprosila, aby zde zpíval čtvrtý hlas – bas. Vojtěch Vančura tomuto přání vyhověl, i když jeho hlasový obor

je spíše baryton. Díky svým zkušenostem s jinými sbory však zde působí také jako umělecký poradce. Členové chrámového souboru často zpívají upravené skladby pro sbor, čtyři smyčcové nástroje a varhany. Tomuto vokálnímu tělesu pan inženýr také navrhl název, a to podle tradice, neboť dříve působil ve Staré Boleslavi kostelní sbor Václav, jehož vedoucím byl již zmíněný Josef Čeněk Klazar.

- **Popište, prosím, průběh svého sólového pěveckého působení.**

Vojtěch Vančura realizoval s klavíristou Vítem Gregorem několik sólových písňových koncertů na brandýském zámku, například Schubertovu Krásnou mlynářku či Zimní cestu, připravili však také recitál z české písňové tvorby, kde přednesli mimo jiné Dvořákovy Biblické písně, jež byly pak ve studiu na zámku nahrány na CD. Vojtěch Vančura občas zpívá sólo i ve výše zmíněném chrámovém sboru Václav.

- **Popište, prosím, průběh svého působení v Kruhu přátel hudby.**

Vojtěch Vančura se Kruh přátel hudby pokoušel založit už po roce 1989, po převratu. Přestože Kruhy přátel hudby u nás mají dlouholetou tradici, v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi nic obdobného nebylo. Vojtěch Vančura si všiml, že Kruh přátel hudby je velmi praktická celostátní organizace, která je zaštitěna Českým hudebním fondem. Pohrával si tedy s myšlenkou jejího založení a konzultoval ji například s Jaroslavem Herdenem. Diskutovali o problematice místa pro koncerty, v rozhovoru vyvstávaly různé nápady, Jaroslav Herden chtěl dát možnost hudebníkům koncertovat v bývalé fakultní koleji, neboť zámek tehdy ještě nebyl ve stavu připraveném přijímat hudebníky. Další myšlenkou bylo realizovat koncerty v sokolovně, kde se dříve koncerty i divadelní představení konaly, tento nápad byl však zavržen kvůli zrušení pódia a celkové nevhodnosti prostoru pro hudbu. Nakonec byl po určité době zámecký sál zveleben, ale koncerty, které se na tomto místě náhodně konaly, neměly zpravidla vysokou úroveň a publikum nebylo nijak početné. Jako dirigent Bojanu byl tehdy Vojtěch Vančura členem kulturní komise, a tak jednoho dne napsal do hlášení, že by se rád s kolegy z Bojanu ujal organizace koncertů. Tento zápis ze schůze přečetl starosta Daniel Procházka a zeptal se Vojtěcha Vančury, zda by se organizace koncertů ujal,

pokud by mu na tuto činnost dal k dispozici finanční prostředky. Vojtěch Vančura společně se Zdeňkou Hajlekovou a Danou Píčovou souhlasili a založili občanské sdružení – místní Kruh přátel hudby.

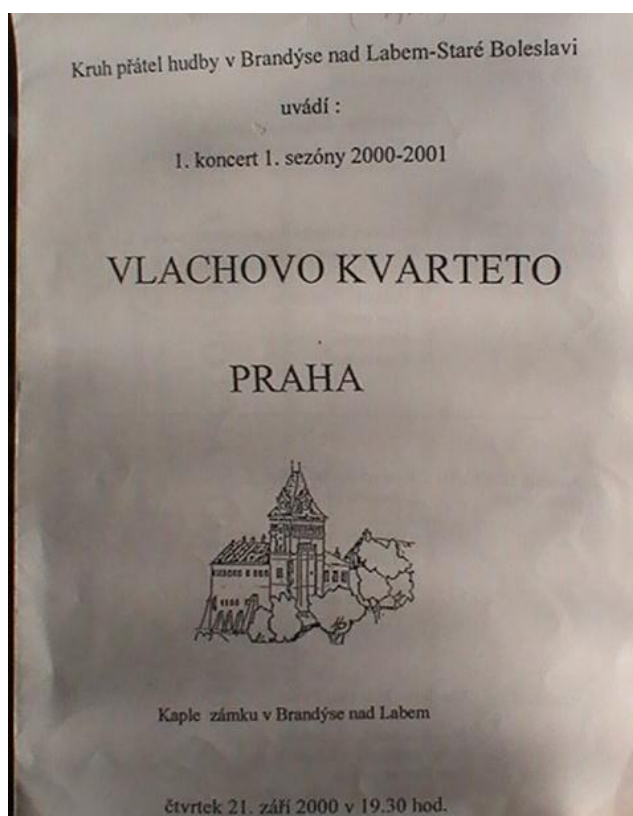
Díky své činnosti ve sboru Canticorum iubilo znal Vojtěch Vančura mnoho vynikajících hudebníků, které pozval hned v první sezóně. Český hudební fond kromě jisté finanční podpory navíc každoročně posílá tipy na nadané mladé umělce. V devadesáti procentech případů na koncertech vystupují profesionální hudebníci, konají se však i koncerty, na nichž vystupují amatéři, například sbor Bojan s orchestrem Far musica, jejichž členové někdy své koncerty spojí se světově proslulým houslistou Čeňkem Pavlíkem, staroboleslavským rodákem. Podobný koncert bude letos 27. května v kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Staré Boleslavi, kde Čeňk Pavlík přednese Mozartův koncert. V loňském roce hrál tento fenomenální houslista s orchestrem Far musica Beethovenův koncert. Na zámku hrálo také Guarneri trio, v němž Čeňk Pavlík rovněž působí. Vojtěch Vančura vynaloží vždy maximální úsilí na to, aby byly koncerty na vysoké úrovni.

K práci v Kruhu přátel hudby patří i zajištění propagace koncertů. Propagace pouhými plakáty nemůže zajistit vysokou návštěvnost. Protože Vojtěch Vančura viděl, že na koncerty chodí vždy titíž lidé, na konci jednoho z koncertů v kostele Nanebevzetí Panny Marie na Festivalu dětských pěveckých sborů (dnešní Musica Angelica) rozdál přibližně třem stovkám lidí informační materiály o založení Kruhu přátel hudby v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde byla nabídnuta možnost písemného sdělení adresy, pokud by lidé měli zájem o doručení pozvánek na koncerty poštou domů. O ustanovení brandýského Kruhu přátel hudby vyšla inzerce i v novinách. Od té doby byly lidem pozvánky posílány domů, navíc každá pozvánka obsahovala i stručnou charakteristiku interpreta. O propagaci bylo tedy dobře postaráno, o čemž svědčí i fakt, že skoro každý z lidí, kteří obdrželi pozvánky poštou, koncerty navštěvoval, byť byl tento způsob propagace pracný a drahý. Dnes je už padesát procent lidí zváno elektronickou formou.

Za dobu působení v Kruhu přátel hudby Vojtěcha Vančuru překvapilo, že na klavírní recitály chodí nejméně lidí, a to navzdory faktu, že klavír má nejbohatší literaturu, navíc interpreti, kteří v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi hráli na klavír, měli vždy vysokou úroveň. Na druhou stranu byl Vojtěch Vančura překvapen i faktem,

že největší zájem mají lidé o smyčcová kvarteta. Za politováníhodnou skutečnost považuje nízkou návštěvnost koncertů mladými lidmi, přestože plakáty byly umístovány na několika nástěnkách místních škol, ba i Pedagogické fakulty.

Vojtěch Vančura mi ukázal všechny programy Kruhu přátel hudby. Z přibližně 120 programů uvádím několik příkladů. Na zahajovací koncert 1. sezóny Kruhu přátel hudby bylo pozváno Vlachovo kvarteto, v kapli brandýského zámku vystoupilo 21. září 2000. Původní Vlachovo kvarteto vedl otec první houslistky dnešní sestavy. V nynějším složení hraje rovněž Mikael Ericsson, švédský violoncellista žijící v České republice, který před dvaceti lety vyhrál violoncellovou soutěž Pražského jara (a oženil se s dcerou Josefa Vlacha).

Program prvního koncertu Kruhu přátel hudby

18. ledna 2001 v brandýské kapli vystoupilo Šporkovo trio, ve kterém hraje i houslistka Věra Vartová, učitelka hry na housle v místní Základní umělecké škole a koncertní mistryně místního orchestru Far Musica. Koncert se uskutečnil k desátému výročí založení souboru.

18. května 2001 účinkoval na brandýském zámku Vít Gregor, a to s Beethovenovými Sonátami f-moll, „Appassionatou“ a e-moll, a skladbami Fryderyka Chopina.

Vystoupil zde i komorní sbor Canticorum iubilo pod vedením dirigenta Olivera Dohnányiho (Martinů: Mikeš z hor aj.)

22. listopadu 2001 na brandýský zámek zavítal klavírista Tomáš Víšek. Vojtěch Vančura o něm do programu napsal: „Tento vynikající klavírista není v našem městě neznámý, v minulých letech vystoupil již třikrát v samostatných recitálech v Základní umělecké škole. Pro tento koncert připravil program výhradně z české klavírní tvorby. Od Josefa Suka uslyšíme Píseň lásky, Idylky a Capriccietto, z tvorby Antonína Dvořáka Serenádu a Humoresku, z díla Bohuslava Martinů impresionismem inspirovaný cyklus Motýli a rajky, dále Veselé kousky Jaroslava Křičky a na závěr překrásný cyklus Vítězslava Nováka Písně zimních nocí.“

16. prosince 2001 přijel do Brandýsa nad Labem vokálně instrumentální soubor Rebelcanto s vánočním programem. Soubor byl založen v roce 1988 na půdě konzervatoře v Pardubicích skladatelem Miroslavem Raichlem. Dnes vede soubor Petr Hostinský. Vojtěch Vančura v programu napsal: „Mladí zpěváci, kteří jsou zároveň instrumentalisty, jsou ověnčeni řadou úspěchů z mezinárodních soutěží a četných koncertních turné.“

10. ledna 2002 pak brandýský zámek hostil houslistu a violistu Jiřího Tomáška a houslistku Gabrielu Kubátovou. Oba vyučují na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Koncerty se však nekonaly jen na brandýském zámku, 7. února 2002 vystoupil například v koncertním sále Okresního muzea v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi kytarista Libor Fišer.

9. května 2002 bylo publikum potěšeno Filharmonickým kvartetem Praha, Petr Hejný hrál na violoncello jako spoluúčinkující v Schubertově kvintetu.

16. ledna 2003 se v Brandýse konal „Koncert slova a hudby“, kde Vladimír Matějček přednesl sbírku básní F. Halase Naše paní Božena Němcová a přečetl úryvky z Babičky. Klavírní skladby Bedřicha Smetany hrál Miroslav Sekera.

Koncert sefardských písní 27. března 2003 si živě vybavuji, neboť mě zaujala už pozvánka, kterou jsem od Vojtěcha Vančury obdržela poštou. Stálo v ní: „Roku 1492

vypověděla Královna Isabela Kastilská všechny Židy z Iberského poloostrova. Sefardité, jak se jim od té doby říká (i když toto slovo je hebrejský název pro Španěly), se sice rozptýlili po Evropě, ale uchovali si původní kulturu, která se projevuje zvláště ve velkém množství písní. Kromě nich v pořadu zazní i několik loutnových Fantasií na témata těchto písní, jejichž autorem stejně jako aranžérem písní je loutnista Rudolf Měřínský.“ Na koncertě účinkovali zpěvačka Daniela Demuthová, Rudolf Měřínský, který hrál na loutnu, Ingeborg Žádná, jež hrála na violu da gamba, a Pavel Plánka, který hrál na bicí nástroje. Sefardské písně byly interpretovány špičkovou technikou, ale hlavně s výjimečným citem.

29. května 2003 zde pod vedením Richarda Heina vystoupil soubor Harmonia Mozartiana Pragensis. Na klavír hrála Viktoria Kraf, nynější ředitelka Základní umělecké školy v Čelákovících.

6. srpna 2003 hostilo nádvoří brandýského zámku smíšený pěvecký sbor ze Spojených států Jefferson County Choir s dirigentem Richardem Bellem. Sbor přednesl pestrý program od Mozarta a Schuberta až po sborové úpravy spirituálů.

19. února 2004 se uskutečnil koncert písní s loutnou, které přednesli zpěvačka Jarmila Chaloupková a loutnista Brian Wright z Velké Británie, kde na rozdíl od ostatních států Evropy tradice hry na loutnu nikdy zcela nevymizela. Na koncertu zazněly i písně velkých mistrů 16. století z Anglie (J. Dowland), z Francie (A. Boesset, J. Maudit) a Itálie (G. Caccini).

22. dubna 2004 byl na zámku uspořádán koncert k 75. narozeninám hudebního skladatele Josefa Klazara, bývalého ředitele Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Jeho skladby přednesli komorní orchestr Far musica, smíšený sbor Bojan a sólisté. V rámci koncertu byla představena CD nahrávka skladatelovy mše Missa pro Patria, která byla autorem věnována „...sboru Bojan a jeho dirigentovi Vojtěchu Vančurovi“.

2. června 2004 doprovodil komorní orchestr Far musica pod vedením dirigenta Zdeňka Klauďy houslistu světového formátu Čeňka Pavlíka. Na programu byly skladby od Scarlattiho i Haydna a zazněl zde i Mozartův houslový koncert A dur, K. s. 219.

16. září 2004 zde hrála klavíristka Yukiko Sawa. Vojtěch Vančura o ní na pozvánce napsal: „Tato japonská pianistka završila svá studia absolutoriem pražské AMU ve třídě prof. Josefa Páleníčka. Odtud pramení její láska a obdiv k české hudbě, kterou ve své

zemi i na koncertních cestách soustavně uvádí. Na programu koncertu budou skladby Leoše Janáčka (cykly *Po zarostlém chodníčku* a *V mlhách*), Antonína Dvořáka a Josefa Suka, jakož i japonských autorů.“

25. listopadu 2004 se zde konal koncert předního pražského ženského sboru, vítěze několika mezinárodních sborových soutěží – Foersterova komorního pěveckého sdružení. Dirigentem tohoto sboru je Lukáš Vasilek. Zazněly skladby Jacoba Gallus-Handla, Jana Dismase Zelenky, Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka, Petra Iljiče Čajkovského, Antonína Tučapského, Petra Ebena a Zdeňka Lukáše, ale také lidové písně.

26. ledna 2006 se uskutečnil koncert k 250. výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta. Zazněly zde jeho skladby v podání Víta Gregora (klavír) a Ivy Volavé (soprán). Oba interpreti vyučují na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

27. dubna 2006 brandýské publikum potěšila vokální skupina Ensemble Guillaume a instrumentální skupina Harmonia Delectabilis, soubory specializované na provádění barokní hudby. Soubory řídil Lukáš Vendl.

14. září 2006 vystoupil v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi pod vedením Aleny Sobotkové vynikající smíšený pěvecký sbor z Liberce, Rosex, jehož členy jsou zejména bývalí zpěváci dětského sboru Severáček, který také často vystupuje v rámci koncertů zdejšího Festivalu dětských pěveckých sborů (Musica Angelica).

25. ledna 2007 bylo publikum potěšeno velkou nadějí, neboť na brandýském zámku vystoupili velice nadaní mladí umělci – čtrnáctiletý David Hausknecht, který hrál na klavír, a Marie Mátlová hrající na housle. Oba tehdy studovali v hudební třídě Gymnázia Jana Nerudy v Praze 3. David Hausknecht vystoupil již v červnu 2006 s velkým úspěchem jako sólista České filharmonie v Mozartově Koncertu B dur pod taktovkou Zdeňka Mácala. V Brandýse zazněly Beethovenovy skladby Jarní sonáta a Sonáta f moll, ale také díla Liszta, Bacha, Chopina a Debussyho.

22. března 2007 se v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi konal koncert s názvem „Večer jubilantů 2007“, na kterém zazněla díla Václava Trojana.

28. června 2007 zde hrál houslista Čeněk Pavlík a klavírista Ivo Kahánek, laureát Pražského jara.

26. září 2007 se odehrál koncert v rámci Národní svatováclavské pouti s názvem „Slavné české housle“. Účinkujícími byli Jaroslav Svěcený (housle a průvodní slovo), jeho dcera Julie Svěcená (housle) a Jitka Navrátilová (cembalo).

4. ledna 2009 se zde uskutečnil novoroční koncert komorního orchestru Far musica pod vedením dirigenta Zdeňka Klaudy. Spoluúčinkoval pěvecký sbor Bojan pod vedením sbormistra Vojtěcha Vančury, a to ve vokální úpravě valčíku Johanna Strausse Na krásném modrém Labi (Dunaji).

28. ledna 2009 do Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi přijel soubor Ensemble Bona Fide, jehož členové předvedli, že barokní hudbu lze hrát i na saxofony.

12. února 2009 v brandýské zámecké kapli vystoupil Eduard Šístek, mladý nadějný violoncellista, kterého doprovodil klavírista Miroslav Sekera.

19. března 2009 přijel komorní sbor Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v čele se sbormistryní Janou Veverkovou.

6. dubna 2009 byl na zámku v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi neobvyklý host, a to pěvecký sbor z Faerských ostrovů se sbormistrem Jóhanem Mortensenem.

23. dubna 2009 zde vystoupila polská mezzosopranistka Monika Kolasa-Hladíková. Spoluúčinkovali Arkadiusz Tokarski (klavír) a Alena Tichá (soprán).

21. května 2009 se v Brandýse nad Labem konal koncert Pražského komorního kytarového orchestru, jehož členové zahráli mimo jiné i upravené skladby Wolfganga Amadea Mozarta a Georgese Bizeta.

Na koncertě 17. září 2009 jsem byla také přítomna, obdivovala jsem soubor Quartetto con flauto, v němž hráli A. Slivanská na housle, V. Slivanský na flétnu, J. Matějková na violoncello a M. Pecikiewiczová na klavír. Zazněly tehdy například skladby Josepha Haydna, Johanna Joachima Quantze, Zdeňka Lukáše či Bohuslava Martinů.

Koncert 8. října 2009 byl zajímavý mimo jiné tím, že klavírista Roman Frič představil publiku svou dceru, která zahrála na klavír rovněž několik skladeb.

Dalším hostem Kruhu přátel hudby bylo 20. října 2009 vynikající česko-německé klavírní „Max Brod trio“ (Kerstin Strassburg – klavír, Petr Matěják – housle a Maximilian von Pfeil – violoncello).

5. listopadu 2009 zde v pásmu renesančních zpěvů, hudby a poezie, nazvaném Amor Vittorioso aneb Vřavy milostné, vystoupil v dobových kostýmech soubor Cantio Antiqua.

3. ledna 2010 zde na novoročně-tříkrálovém koncertě vystoupil Revival Swing Band Praha.

12. února 2010 v Brandýse opět účinkoval komorní soubor, který svým koncertem dne 21. září roku 2000 zahajoval první koncertní sezónu: Vlachovo kvarteto Praha, jehož členy jsou: Jana Vlachová a Karel Stadtherr (housle), Georg Haag (viola) a Mikael Ericsson (violoncello). Soubor zahrál skladby Antonína Dvořáka, Josepha Haydna a Leoše Janáčka.

4. března 2010 se zde uskutečnil koncert věnovaný 200. výročí narození Fryderyka Chopina. Jeho skladby zahrál klavírista a profesor Pražské konzervatoře Martin Vojtišek.

Další koncert se má uskutečnit 16. dubna 2010. Vystupovat bude Rebelcantissimo, vokálně instrumentální skupina z členů pardubického Rebelcanta, a Vosk, dvanáctičlenná mužská vokální skupina pod vedením Davida Nykla, který na zámku již několikrát vystupoval jako sólový zpěvák. Členové Vosku v dětství navštěvovali soubor Pueri Gaudentes, jenž byl rovněž hostem festivalu Musica Angelica. Členové Rebelcantissima předvedu židovské a sefardské písně, zpěváci Vosku pak zazpívají skladby Zdeňka Lukáše, Jiřího Temla a Jana Vičara.

Vojtěch Vančura se snaží prostřednictvím Kruhu přátel hudby představit brandýským milovníkům hudby jak domácí, tak zahraniční profesionální umělce. Repertoár je široký, obsáhne všechna období od baroka až po úplně moderní skladby. Hosty Kruhu přátel hudby jsou kvarteta, tria, klavíristé, ale i vokální skupiny, neboť každý má rád něco jiného.

Kaple zámku v Brandýse nad Labem pátek 16. dubna 2010 v 19.30 hod.

Město Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a Kruh přátel hudby
uvádí devátý koncert X. sezóny (2009 – 2010), na kterém vystoupí

REBELCANTISSIMO
vokálně – instrumentální skupina ze členů pardubického Rebelcanta
Program: židovské a sefardské písně

a

V O S K
dvanáctičlenná mužská vokální skupina, dirigent: **DAVID NYKL**
Program: Zdeněk Lukáš, Jiří Teml, Jan Vičar

Vstupné 50,- Kč, mládež a studenti 20,- Kč

Program následujícího koncertu Kruhu přátel hudby

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byly pěvecké sbory, v nichž působíte, na vrcholu své kariéry a kdy byl na vrcholu své kariéry Kruh přátel hudby, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Z rozhovoru vyplynulo, že sbor Canticorum iubilo byl na vrcholu před dvaceti lety, kdy jeho členové vyhráli několik soutěží, neboť se této činnosti každý z nich mnohem více věnoval. Sbor Bojan byl na svém vrcholu někdy ve dvacátém století, kdy měl více členů. Před vedením pana Černíka byl sbor Bojan účasten amatérskému provedení Prodané nevěsty, ale v kronikách není zachyceno, jaké další skladby sbor zpíval. Sbor Václav byl obnoven poměrně nedávno.

V Kruhu přátel hudby se Vojtěch Vančura vždy snaží zajistit nejvyšší možnou úroveň koncertů.

Vojtěch Vančura lituje faktu, že mnoho lidí nevychutná krásu klasické hudby, neboť například mladí lidé upřednostňují populární hudbu, o kterou se ale už za deset let nezajímají, na druhou stranu o klasickou hudbu se zajímají lidé, pokud jí rozumějí nebo pokud ji dokážou poslouchat, celý život. Klasickou hudbu dokáže poslouchat, aniž by ji vyhledávalo, přibližně 10% lidí. Více než 90% lidí tedy nemá možnost poznat krásu klasické hudby. Úplná absence hudebního sluchu, tedy amúzie, je přitom velmi vzácná, dokonce vzácnější než například barvoslepost. Příčinou nevyhledávání hudby je také fakt, že zpěv odumřel existenci reprodukované hudby. V dřívějších dobách umělo zpívat na přijatelné úrovni mnohem více lidí, například zpívat lidové písně bylo naprosto přirozené.

6. Profesní cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?

Vojtěch Vančura uvedl, že doba minulého režimu měla svá pozitiva i negativa, většina aspektů ovšem byla negativní. Duchovní repertoár byl buď zcela zakázán, nebo pouze trpěn – to platilo spíše pro hlavní město. Dalším problémem byla izolace, nemožnost volného cestování. Vysokoškolskému uměleckému souboru se shodou okolností několikrát podařilo vycestovat za hranice, ale ve většině případů to bylo skoro

nemožné. Dalším aspektem byl fakt, že členové spolků, které dostávaly určitou finanční podporu, museli aspoň částečně zpívat angažovaný repertoár, který měl zpravidla problematickou úroveň.

Mezi klady lze zařadit fakt, že spolky byly poměrně dobře podporovány, například od kulturních domů. Dalším pozitivem byl větší zájem lidí o sborové zpívání, což se dalo přičíst možnosti cestování se sborem do zahraničí.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy svojí sólové pěvecké dráhy a úspěchy Kruhu přátel hudby.**

Vojtěch Vančura jako sólový zpěvák spolupracoval s klavíristou Vítem Gregorem, svou sólovou činnost však nepovažuje za primární záležitost, zařadil by se spíše mezi sborové zpěváky.

Pan inženýr dále uvedl, že tria i kvarteta, která měla koncert v rámci Kruhu přátel hudby, byla na špičkové úrovni a byla známá dokonce i v zahraničí.

8. Které osobnosti, jež jste na své cestě potkal, Vás nejvíce ovlivnily?

Nejvýraznější hudební osobností, se kterou se Vojtěch Vančura setkal, byl pan Josef Čeněk Klazar ve Staré Boleslavi. Později byl po hudební stránce ovlivněn dirigenty a sbormistry, se kterými si jako sborista rozuměl. Ke sborovému zpívání byl pan inženýr nasměrován Gottfriedem Woltersem. V roce 1964 se Vysokoškolskému uměleckému souboru, jehož členem Vojtěch Vančura byl, podařilo jet na sborový festival Evropa Cantat ve Francii, který vznikl primárně samozřejmě kvůli hudbě, existoval však i skrytý důvod, kterým byla potřeba sblížení evropských národů, Německa, Francie a Anglie v poválečném období. Členové Vysokoškolského uměleckého souboru byli festivalem fascinováni nepochybně i proto, že mnozí byli v zahraničí, tedy „na Západě“, vůbec poprvé. Zde potkal Vojtěch Vančura sbormistra z Hamburku, Gottfrieda Wolterse, který řídil i společné zpívání všech účastníků festivalu v katedrále, jež dokázal pojmout až dva tisíce lidí. S Gottfriedem Woltersem se členové Vysokoškolského uměleckého souboru,

kteří později vytvořili soubor Canticorum iubilo, setkali ještě několikrát. Gottfried Wolters sboru Canticorum Iubilo prostřednictvím Vojtěcha Vančury posílal mnoho not i díky tomu, že pracoval v nakladatelství, které například jako první vydávalo Monteverdiho skladby. Měl tedy zásadní vliv na hudební činnost Vojtěcha Vančury. Když byl Gottfried Wolters v roce 1980 v Praze, vyslovil přání setkat se s Petrem Ebenem. Podle slov Vojtěcha Vančury byl Gottfried Wolters neobyčejný člověk, který jistě ovlivnil mnoho dalších lidí v Německu i jinde. Byl to prý dokonalý vzor sbormistra.

9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojen, proč? Pokud nejste spokojen, co by bylo možné zlepšit?

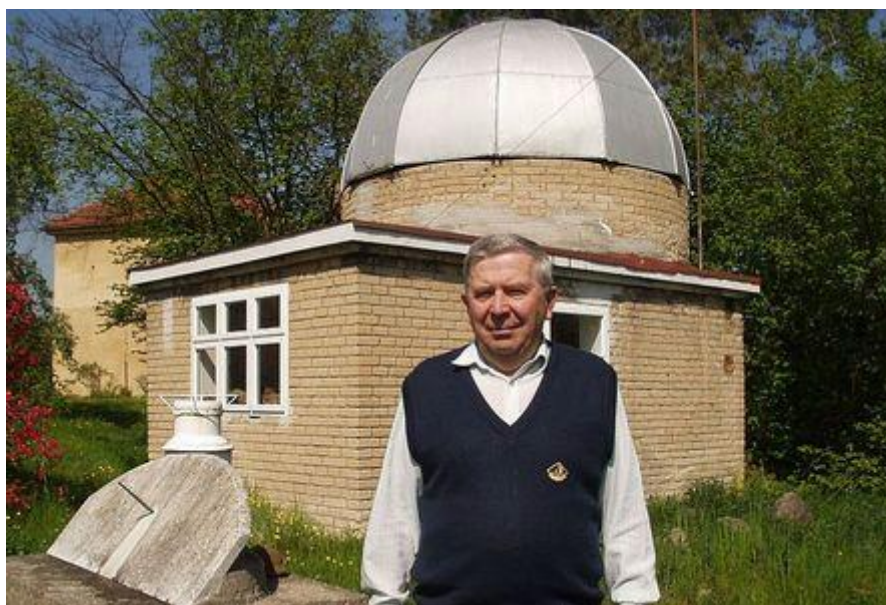
Vojtěch Vančura uvedl, že s dětmi nespolupracuje, nicméně vyjádřil jistou formu lítosti nad skutečností, že ve školách se hudební výchova vyučuje málo. Jistě by bylo přínosné, kdyby se absolventi oboru sbormistrovství na Pedagogické fakultě svému oboru věnovali i po studiích. V Anglii má každá základní škola dětský sbor, některé z nich dokonce více sborů. Vojtěch Vančura ocenil fakt, že naše město se pyšní několika sbory, jmenoval například Dětský pěvecký sbor 5. Základní školy, který nyní vede po Aleně Tiché Ludmila Vacková, sbor Kantiléna, jehož sbormistrem je Václav Kopejsko, či sbory dospělých Bojan a Václav.

Kruh přátel hudby představil posluchačům také sbor z Faerských ostrovů, které leží mezi Švédskem a Islandem, má přibližně čtyřicet tisíc obyvatel. Členové sboru prozradili o své zemi zajímavou informaci – na svém území mají asi 40 sborů. Podobná situace je také ve Švédsku či v Norsku. Anglie a Německo mají sborový zpěv rozšířen nejen v kvantitativním, ale i v kvalitativním slova smyslu. V Estonsku či Lotyšsku je sborový zpěv také velmi oblíbenou záležitostí. Rozšířenost sborového zpívání lidí bezpochyby obohacuje už tím, že lidé skrze něj proniknou do hudby, a jejich životy jsou jistým způsobem obohaceny.

10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni? Proč ano / proč ne?

Vojtěch Vančura se zmínil o vysoké úrovni kultury v Brandýse nad Labem, a to nejen v oblasti hudební, je toho názoru, že zde téměř není možné stihnout navštívit každou kulturní událost.

Vojtěch Vančura v závěru rozhovoru popsal své setkání se skladatelem Václavem Trojanem u manželů Marešových ve Staré Boleslavi. Václav Trojan tehdy pronesl: „Držte se muziky, ta Vás nezklame.“ Tuto radu Mistra Trojana by rád předal dál a dodal, že i když se člověk hudbou neživí, a nemá na ni tak moc času, nemá ji opouštět, protože, jak řekl: „Všichni máme málo času, ale já vždycky říkám, času máme všichni stejně. Teď jde o to, čemu ho věnujeme.“

Vojtěch Vančura, staženo z internetu (29)

5.9 Věra Vartová

Věra Vartová se narodila 14. října 1950 v Čelákovících, kde několik let žila. Poté se přestěhovala do Staré Boleslavi a od roku 1985 dodnes vyučuje v brandýsko-boleslavské

Základní umělecké škole hru na housle a v jistém období učila i hru na kytaru. V roce 1976 se stala členkou komorního orchestru Far musica, v němž byla krátce uměleckou vedoucí, od roku 1990 působí ve Šporkově triu a hraje také v nedávno obnoveném chrámovém sboru ve Staré Boleslavi.

Rozhovor se uskutečnil 3. prosince 2010 v Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem.

1. Mohla byste říci, kdo se ve Vaší rodině zabýval hudbou? Máte nějakou první vzpomínku na hudbu, moment, který Vás inspiroval, kdy jste se rozhodla, že se jí budete věnovat?

První impuls vyšel z domova, Věru Vartovou zaujala otcova hra na housle. Hře na tento nástroj se v hudební škole v Čelákovících začala věnovat ve svých deseti letech.

2. Kdo byl pro Vás vzorem, který Vás inspiroval na hudební cestě?

Pro Věru Vartovou je houslista Čeněk Pavlík vzorem všeho – člověka, inteligence, muzikálnosti a přístupu k lidem.

3. Mohla byste popsat svá studia?

V Čelákovících navštěvovala Věra Vartová základní školu i Lidovou školu umění, kde ji po dobu dvou měsíců učila hře na housle učitelka Drahekoupilová. Poté se dostala pod vedení Josefa Čeňka Klazara, který jí později doporučil studium konzervatoře, a zařídil jí proto přípravné hodiny u profesora Čermáka. Po úspěšném složení přijímacích zkoušek studovala Věra Vartová pod vedením Václava Vacka, primáristy Národního divadla.

4. Vaše působení:

- **Popište, prosím, průběh svého pedagogického působení v Brandýse nad Labem.**

Věra Vartová svou pedagogickou činnost zahájila v roce 1985, kdy nastoupila k řediteli Josefu Klazarovi na brandýskou Lidovou školu umění. Protože přebírala úvazek po Bohumilu Šárovi, který učil housle i kytaru, musela se naučit hrát na kytaru. Tento úkol zvládla přes dvouměsíční prázdniny, kdy chodila na konzultace ke svému kolegovi. Poté začala vyučovat jak housle, tak kytaru.

Za dobu svého působení došla k názoru, že nadané děti přicházejí do hudební školy v určitých nárazech. Některé roky jsou na talenty bohatší, jiné chudší. Ve vlnách se podle názoru Věry Vartové projevuje i výběr nástrojů, zatímco v některých letech hraje nejvíce děti například na klavír, jindy hraje mnoho z nich na kytaru.

Věra Vartová ocenila činnost Aleny Tiché, která na 5. Základní škole v Brandýse nad Labem zavedla rozšířenou výuku hudební výchovy. Z těchto tříd přichází do hudební školy velké množství žáků. Láká je i velké množství různých souborů ve zdejší umělecké škole, která je na vysoké úrovni i díky kvalitním učitelům.

V rámci pedagogické činnosti Věra Vartová spatřuje jako nejdůležitější faktor toleranci, protože každé dítě je jedinečné. Pokud má žák zájem něčemu se naučit, musí mu učitel vyjít vstříc a věnovat se mu zcela individuálně, což je v hudební škole díky přítomnosti pouze jediného žáka možné. Dalším důležitým aspektem je dobrý vztah mezi žákem, učitelem, ale i rodiči. Učitel by dále měl být trpělivým a měl by motivovat žáka také svými koncerty, které mohou dítě zaujmout a posunout ve hře na nástroj. Je nezbytné věnovat se dítěti podle jeho možností s přihlédnutím k jeho vlastnostem. Ze slov Věry Vartové vyplynulo, že základní umělecké vzdělávání má jednu obrovskou výhodu, totiž že dítě se musí na hodiny připravovat doma, díky čemuž nemá čas na nebezpečné činnosti, kterým mladí naneštěstí často podlehnou. Pokud dítě navštěvuje hudební školu, dostane se do dobré společnosti a získá zde přátele.

- **Popište, prosím, průběh svého působení v komorním orchestru Far musica.**

V Brandýse nad Labem podle vyprávění Věry Vartové původně existoval komorní orchestr Labín. Poté, v září roku 1976, byl Bohumilem Šárou založen komorní orchestr Far musica. V listopadu se Věra Vartová přidala k členům nově vzniklého orchestru. Během prvního roku existence už vystupovali na veřejných koncertech, například na Vánoce roku 1976.

Věra Vartová dále uvedla, že za vedení Bohumila Šáry měl orchestr Far musica možnost hrát se sólisty zvučných jmen, například s kytaristou Milanem Zelenkou, flétnistou Jiřím Stivínem či vynikajícím violoncellistou Danielem Weisem. Dalšími spolupracovníky byli recitátor a spolupracovník Českého rozhlasu i televize Alfred Strejček a herečka Daniela Kolářová. Orchestr spolupracoval rovněž s Alenou Tichou a později i s jejími žáky studujícími Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. S pěveckým sborem Kantiléna pak ansámbl navštívil Itálii, Holandsko a Dánsko.

Po odchodu Bohumila Šáry z čela orchestru se stal uměleckým vedoucím souboru Karel Untermüller, který však po jisté době vážně onemocněl. Po dobu následujících čtyř až pěti let byla uměleckou vedoucí Věra Vartová. Podle jejího vyprávění představovaly tyto roky období krize, kdy nebyl vyloučen rozpad orchestru. Za tuto dobu se mezi kapelníky souboru vystřídalo několik dirigentů, z nichž u orchestru nakonec zůstal Zdeněk Klauđa. Soubor vede od roku 1999 dodnes. Původně byl orchestr Far musica komorním souborem, Zdeněk Klauđa do něj však od svého nástupu vnesl symfonické prvky, a značně tak rozšířil repertoár. Soubor dodnes spolupracuje i s pěveckými sbory, například se smíšeným pěveckým sborem Bojan či se sborem z Čakovic.

- **Popište, prosím, průběh svého působení ve Šporkově triu.**

Věra Vartová je od roku 1990 společně s kytaristou Karlem Novotným a violoncellistou Jiřím Krupičkou členem Šporkova tria. Původně hrál na violoncello Jaroslav Janovský, který však tragicky zahynul. Od roku 1991 hraje v souboru Jiří Krupička, bývalý učitel Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem. Trio vystupuje s širokým repertoárem, členové hrají skladby z období raného baroka, ale i díla moderní, zaměření jsou však hlavně na období klasicismu. Název „Šporkovo trio“ vznikl podle

hraběte Františka Antonína Šporka, milovníka hudby, který vlastnil panství a zámek v Lysé nad Labem, kde má soubor své zázemí.

- **Popište, prosím, průběh své sólové dráhy houslistky.**

Věra Vartová svou sólovou houslovou hru nepovažuje za důležitou. Uvedla pouze, že svými sólovými vystoupeními je nucena udržovat se ve přiměřeném interpretačním stavu a koncertní vystoupení vnímá jako přítomnost lehkého adrenalinu v těle, neboť každé vystoupení v sobě obsahuje nervozitu.

Věra Vartová se zmínila také o svém působení v nedávno vzniklém staroboleslavském chrámovém sboru Václav, kde pod vedením Marie Nohynkové soubor doprovází na housle.

5. Vrchol kariéry:

- **Kdy byly orchestr Far musica a Šporkovo trio na vrcholu své kariéry, nebo je vrchol teď? Proč tomu tak je?**

Komorní orchestr Far musica je podle názoru Věry Vartové na svém vrcholu právě teď i proto, že Zdeněk Klauza má kontakty na vynikající zpěváky a hráče na dechové nástroje, neboť působí rovněž ve Státní opeře v Praze.

Členové Šporkova tria se snaží hrát na slušné úrovni průběžně.

- **Profesní cesta – jaké překážky (např. minulý politický režim) a jaké pozitivní aspekty se na ní vyskytly?**

Věra Vartová se v tomto bodě zmínila o své snaze věnovat se v první řadě hudbě a nevěnovat si politických záležitostí.

7. Úspěchy:

- **Popište, prosím, úspěchy Šporkova tria.**

Za úspěch Věra Vartová považuje možnost několikrát s triem navštívit Itálii a Německo. Jsou také členy Heroldova klubu, sdružení milovníků amatérské komorní hudby, a jezdí na festival Camerata Nova Náchod.

8. Osobnosti a žáci

- **Které osobnosti, jež jste na své cestě potkala, Vás nejvíce ovlivnily?**

Věru Vartovou kromě Čeňka Pavlíka nevíce ovlivnili učitel Josef Čeněk Klazar, Jan Čermák, který ji připravil na zkoušky na konzervatoř, a její profesor na konzervatoři Václav Vacek, primárista Národního divadla.

- **Kterí žáci za Vašeho pedagogického působení na Vás udělali dojem?**

Z třídy Věry Vartové pochází houslistka Ludmila Budínská, která nedávno ukončila studium na AMU. Její žákyně Martina Engelmaierová se nyní připravuje na hudební gymnázium. Neobyčejně talentovaní žáci, Rudolf Bayer a Barbora Brtnová, jsou dnes po boku své učitelky rovněž členy komorního orchestru Far musica. Rudolf Bayer patří k jednomu z nejnadanějších žáků Věry Vartové, i když se hudbě profesionálně nevěnuje. Nedávno na brandýském zámku vystoupil s Bachovým houslovým koncertem E dur v doprovodu Komorního orchestru Základní umělecké školy. Publikum bylo jeho výkonem hluboce zasaženo, dojetí diváků bylo okouzující. Ze slov Věry Vartové vyplynulo, že Rudolf Bayer hraje s lehkostí, vysokou technickou vospělostí, ale zejména s citem. Barbora Brtnová je další velmi nadanou mladou hudebnicí. Zpočátku se hře na tento nástroj příliš nevěnovala, v období puberty však k houslím získala bližší vztah a dnes mnozí pedagogové oceňují zejména krásu tónu, který dokáže vytvořit.

Další žákyní, která navštěvovala orchestr Far musica, je Petra Zedínková. Mezi nadané žáky Věry Vartové patří i Anežka Šestáková, rovněž členka orchestru Far musica,

Jarmila Štrosová či Lenka Režová. S uvedenými muzikálními žáky bylo kromě hudebních děl v běžných hodinách možné nacvičit i komorní skladby.

**9. Jaký je Váš názor na výchovu a kulturu dětí? Pokud jste spokojena, proč?
Pokud nejste spokojena, co by bylo možné zlepšit?**

Věra Vartová považuje za důležité, aby se děti věnovaly určitému koníčku. Výchova v hudební škole nebo jakémkoli jiném zájmovém kroužku, na který se dítě musí připravovat i doma ve svém volném čase, je vždy přínosná.

**10. Je kulturní život Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi na dobré úrovni?
Proč ano / proč ne?**

Věra Vartová považuje kulturní život Brandýsa nad Labem v porovnání s jinými menšími městy za excelentní. Oceňuje práci Vojtěcha Vančury, který kromě vedení Kruhu přátel hudby působí v několika sborech a navíc zpívá i sólově.

Věra Vartová v závěru rozhovoru uvedla, že každý pedagog, a nakonec každý člověk, by se měl snažit předat dalším to, o čem se domnívá, že dělá dobře.

Věra Vartová (vlevo), staženo z internetu (34)

6 Závěry z rozhovorů s vybranými osobnostmi

Rozhodli jsme se vyhodnotit práci jednotlivců v oblasti hudební výchovy a kultury, poté názor na hudební výchovu a kulturu dětí a rovněž názor na kvalitu hudební úrovně v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

6.1 Vyhodnocení práce jednotlivců v oblasti hudební výchovy a kultury v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Všechny osobnosti jsou pro oblast hudební výchovy a kultury v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi nepostradatelné. Jaroslav Bayer dosáhl významných skladatelských i pedagogických úspěchů ve Spolkové republice Německo a rovněž zdárně řídí Základní uměleckou školu v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Vít Gregor vyniká zejména jako sólový klavírista a vyučující hry na klavír v Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem i na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Z rozhovorů dále vyplynulo, že Josef Klazar je vynikajícím skladatelem, ale i hudebním pedagogem, dodnes vyučujícím hru na varhany. Rovněž zdárně vedl Lidovou školu umění. Václav Kopejsko založil pěvecký sbor Kantiléna, který úspěšně koncertoval například v Dánsku, Chorvatsku, Itálii či Rusku. Vede rovněž komorní orchestr Základní umělecké školy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde také vyučuje hru na housle. Pedagogicky působí i na místní 3. Základní škole. Bohumil Šára vynikl významným krokem – založil komorní orchestr Far musica, jež působí dodnes. Vedle dirigentské činnosti vyučoval také hru na housle, violu i klavír v místní Lidové škole umění. Mezi nejvýznamnější činnosti Aleny Tiché patří založení základní školy s rozšířenou výukou hudební výchovy a rovněž její činnost hlasové poradkyně, kterou proslula nejen v České republice, ale i v zahraničí. Kromě toho také působí jako pedagožka zpěvu a podílí se na utváření místní hudební kultury prostřednictvím koncertů, na nichž vystupuje jako sólová zpěvačka. Nejvýznamnějším činem Vojtěcha Vančury se stalo založení brandýského Kruhu přátel hudby. Prostřednictvím této organizace cyklicky pořádá koncerty v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Kromě této činnosti působí rovněž v několika sborech, kupříkladu je sbormistrem Bojanu, nejstaršího místního pěveckého spolku. V neposlední řadě vystupuje na koncertech jako sólový zpěvák. Hlavní přínos rozhovoru

s Věrou Vartovou spočíval v popisu činnosti souboru Far musica po odchodu Bohumila Šáry. Věra Vartová svými koncertními houslovými vystoupeními obohacuje kulturu souměstí. Působí rovněž jako pedagožka v Základní umělecké škole v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi.

6.2 Názor na výchovu a kulturu dětí

V této oblasti výzkumu byl nejčastěji zastoupen názor, podle něhož výchova a kultura dětí upadá, pouze Jaroslav Bayer uvedl, že úroveň výchovy a kultury dětí je v průběhu posledních desetiletí konstantní.

V rozhovoru se objevily i možné návrhy řešení, Vít Gregor, Čeněk Pavlík, Vojtěch Vančura i Věra Vartová vyjádřili přání kultivovat chování dětí prostřednictvím výuky hudby. Vojtěch Vančura navíc dodal, že hudební výchova na školách by se měla rozšířit. Zároveň vyjádřil potěšení nad skutečností, že v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi je relativně vysoké množství sborů. Václav Kopejsko uvedl, že by k lepší kultuře dětí posloužila přísnější výchova. Alena Tichá přímo kvůli této problematice napsala několik knih, kde se nacházejí nápady, jak by měli rodiče s dětmi komunikovat a k jakým činnostem by je měli vyzvat. Ojedinělý je názor Bohumila Šáry, který tvrdí, že dnešní mladí lidé jsou mnohem talentovanější než mládež před padesáti lety.

6.3 Názor na kvalitu hudební úrovně v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi

Z rozhovorů vyplynulo, že hudební výchova a kultura je v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi na relativně vysoké úrovni. Každá osobnost kromě Jaroslava Bayera a Vojtěcha Vančury ocenila činnost Kruhu přátel hudby a rovněž působení Vojtěcha Vančury v jejím čele. Jaroslav Bayer i Vojtěch Vančura uvedli, že se snaží zajistit vysokou úroveň kulturního života v souměstí prostřednictvím koncertů, na nichž hrají profesionální hudebníci.

6.4 Celkový závěr výzkumu

Z výzkumu vyplynulo, že hudební výchovu i kulturu v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi utvářejí povolání lidé, jejichž přínos je nedocenitelný. Kvůli nespokojenosti s hudební výchovou a kulturou dětí mnoho z osobností formulovalo možná řešení tohoto problému. Kvalitu hudební úrovně považovala každá osobnost za relativně vysokou.

7 Vyhodnocení pracovní hypotézy a reflexe do praxe

Hypotéza stanovená na začátku práce (obyvatelé města ležícího v blízkosti metropole budou touto skutečností natolik ovlivněni, že budeme konstatovat průměrnou nebo podprůměrnou úroveň v oblasti hudební kultury a výchovy v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi) byla výzkumem vyvrácena. Kulturní život v celém spektru je velice bohatý a vykazuje velkou spolupráci města, Kruhu přátel hudby, Základní umělecké školy i základní školy Na Výsluní s rozšířenou výukou hudební výchovy. Do kulturního života zasahovala i činnost Pedagogické fakulty v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Její pracovníci Vít Gregor i Alena Tichá se jako aktivní hudebníci zapojují do práce souborů a dosahují v této oblasti významných úspěchů. V minulosti ovlivňovali hudební život i František Sedlák a Jaroslav Herden, který v souměstí například organizoval poslechové večery.

Obyvatelé souměstí Brandýs nad Labem – Stará Boleslav navštěvují koncerty v místě bydliště, jejich prioritní kulturní vyžití se tedy neodehrává v Praze.

Význam této práce pro praxi spatřujeme v inspiraci, kterou mohou výše uvedené osobnosti znamenat pro budoucí hudebníky v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. Toto souměstí má bohatou tradici, na kterou lze navázat další práci, a to jak v oblasti hudební výchovy, tak v oblasti organizace kulturního života.

Závěr

Z výzkumu v rámci diplomové práce vyplynulo, že hudební výchova a kultura je v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi v porovnání s jinými menšími městy na relativně vysoké úrovni. Každá z osobností, která nám poskytla rozhovor, má vzácnou profesionální, ale i lidskou hodnotu. Někteří hudebníci se díky své profesionalitě proslavili nejen v domově, ale i v zahraničí, další vytvořili pro děti a mládež umělecké soubory, jiní se podílejí na organizaci kulturního života v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi. V oblasti výzkumu zabývajícím se zjišťováním kvality výchovy a kultury dětí část respondentů uvedla, že je tato úroveň v průběhu posledních desetiletí konstantní, jiní sdělili, že upadá. Možnosti řešení spatřoval největší počet dotázaných ve využití hudby jako prostředku ke kultivaci ducha, jiní v přísnější výchově či ve vytvoření kvalitnějších vztahů mezi dětmi a rodiči. Je možné se těmito odpověďmi inspirovat a snažit se vytvořit kvalitní hudební výchovu (a to jak na základních, tak na základních uměleckých školách) pro děti a mládež, abychom tím umožnili jejich lidské zrání. Pevně doufáme, že i v budoucnosti budou hudební výchovu a kulturu v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi tvořit a ovlivňovat hodnotní lidé. Hudba je jednou z nejkrásnějších hodnot na světě a kdo ji tvoří či provozuje, naplňuje tím poslání lidského života.

LITERATURA

1. BUDIŠ, R. *Housle v proměnách staletí*. 1. vydání. Praha: Supraphon, 1975. 153 s.
2. BUDIŠ, R. *Slavní čeští houslisté*. 1. vydání. Praha: Státní hudební nakladatelství, 1966. 194 s.
3. ČERNUŠÁK, G. a kol. *Dějiny evropské hudby*. 5. doplněné vydání. Praha: Panton, 1974. 527 s.
4. ČERNÝ, J. a kol. *Hudba v českých dějinách: Od středověku do nové doby*. 1. vydání. Praha: Supraphon, 1983. 460 s.
5. HEINDL, J. *Kurzgefaßte Lebensgeschichte des verewigten Virtuosen auf der Flöte Anton Paladius; Nebst einer Elegie als Blume auf sein Frühes Grab von Welleba*. Prag: Franz Johann Scholl, 1814. 30 s.
6. KRÁLÍK, J. *Hudebníci v brandýském Polabí*. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav: Město Brandýs nad Labem - Stará Boleslav; Oblastní muzeum Praha - východ; Nakladatelství Milana Nováka, 2008. 127 s. ISBN 80-903771-1-4.
7. LOYDA, V. *100 let českého ochotnického divadla v Brandýse n. L. - Staré Boleslavi*. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav: ZK ROH BSS Brandýs nad Labem; muzeum v Brandýse nad Labem - Staré Boleslavi, 1964. 49 s.
8. MAREŠ, V. *Miláček bohů*. Praha: Dar Ibn Rushd, 1996. 74 s. ISBN 80-901881-1-7.
9. PACLT, J. *Slovník světových skladatelů*. 1. vydání. Praha: Supraphon, 1972. 368 s.
10. PRÁŠEK, J. V. *Brandejs nad Labem, město, panství i okres. Díl II*. Brandejs nad Labem: Král. kom. město Brandejs nad Labem, 1910. 406 s.

11. PRÁŠEK, J. V. *Brandejs nad Labem, město, panství i okres. Díl III.* 2. vydání. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav: Oblastní muzeum Praha - východ, 2007. 886 s. ISBN 978-80-903985-1-1.
12. ŠNAIBERK, M. *Putování brandýskou historií.* 1. vydání. Brandýs nad Labem - Stará Boleslav: Miroslav Šnaiberk, 2005. 144 s. ISBN 80-239-5464-4.
13. VRATISLAVSKÝ, J. *Jan Kubelík.* 1. vydání. Praha: Supraphon, 1978. 78 s.
14. ŽÍDEK, F. *Čeští houslisté tři století.* 1. vydání. Praha: Panton, 1979. 350 s.

LITERATURA (BEZ AUTORA)

15. *135 let pěveckého sboru Bojan.* [s.l.] : [s.n.], 1997. Nestr.
16. *Bojan ve fotografii: Z činnosti pěveckého sboru Bojan klubu kultury pracujících "Labín" Brandýs nad Labem - Stará Boleslav.* [s.l.] : [s.n.]. Nestr.
17. *Československý hudební slovník osob a institucí: svazek první A-L.* 1. vydání. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963. 853 s.
18. *Československý hudební slovník osob a institucí: svazek druhý M-Ž.* 1. vydání. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1965. 1080 s.
19. *Čeští skladatelé současnosti.* 1. vydání. Praha: Panton, 1985. 325 s.
20. *Malá encyklopedie hudby.* 1. vydání. Praha: Supraphon, 1983. 736 s.
21. *Sborník Pedagogického institutu v Brandýse nad Labem.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1965. 284 s.

NOVINY, ČASOPISY

22. *Cyril; Časopis pro katolickou hudbu posvátnou v československém státě*. Praha: Editio Cyril, 1929, ročník 55, číslo 7-8. (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 405/96)
23. *Česká hudba*. Počátek 20. století, s. 77-80 (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 428/94)

INTERNETOVÉ STRÁNKY

24. BAYER, R. G. *Základní umělecká škola Brandýs nad Labem – Stará Boleslav* [online]. 2011, poslední změna 6.2.2011 [cit. 2011-03-05]. Úvod. Dostupné z WWW: <<http://www.zus-brandys.cz/uvod>>.
25. BAYER, R. G. *Základní umělecká škola Brandýs nad Labem – Stará Boleslav* [online]. 2011, poslední změna 23.8.2010 [cit. 2011-01-10]. Archiv galerie. Dostupné z WWW: <http://www.zus-brandys.cz/galerie_archiv>.
26. BAYER, R. G. *Základní umělecká škola Brandýs nad Labem – Stará Boleslav* [online]. 2011, poslední změna 23.08.2010 [cit. 2011-02-15]. Archiv galerie. Dostupné z WWW: <http://www.zus-brandys.cz/galerie_archiv>.
27. BĚLOHLÁVKOVÁ, P. *Univerzita Karlova v Praze: Pedagogická fakulta - katedra hudební výchovy* [online]. 24. května 2006, Aktualizováno 1. listopadu 2008 [cit. 2011-03-06]. Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. Dostupné z WWW: <http://repix.org/khvweb/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=7>.
28. POLEDŇÁK, I. *Reneta music: Společnost pro hudební výchovu* [online]. 2003 [cit. 2011-02-27]. Jaroslav Herden. Dostupné z WWW: <<http://www.renetamusic.cz/herden/heslo.pdf>>.

INTERNETOVÉ STRÁNKY (BEZ AUTORA)

29. *Brandýsko-staroboleslavský prostor* [online]. c2010 [cit. 2011-02-05]. Profil - Ing. Vojtěch Vančura 26.4.2009. Dostupné z WWW: <<http://www.novinyprostor.cz/clanek/profil-ing-vojtech-vancura>>.
30. *Brandýsko-staroboleslavský prostor* [online]. c2010 [cit. 2011-02-20]. Žít naplno a hlavně rád. Dostupné z WWW: <<http://www.novinyprostor.cz/clanek/zit-naplno-a-hlavne-rad>>.
31. *Evropská společnost pro školní hudební výchovu* [online]. 25. února 2006 [cit. 2011-03-06]. Slovo národního koordinátora EAS pro Českou republiku. Dostupné z WWW: <<http://www.czechcoordinatorneas.eu/uvod.htm#Doc>>.
32. *Guarneri trio Prague* [online]. 2011 [cit. 2011-03-04]. Fotogalerie. Dostupné z WWW: <<http://www.guarneritrioprague.com/cz-gallery.html>>.
33. *Chrámový sbor Václav* [online]. c2009 [cit. 2011-02-28]. Historické plakáty. Dostupné z WWW: <<http://www.sborvaclav.cz/a150-let-vaclava/historicke-plakaty/>>.
34. *Chrámový sbor Václav* [online]. c2009 [cit. 2011-03-04]. Audience u císaře Karla I. 26.4.2009. Dostupné z WWW: <<http://www.sborvaclav.cz/fotogalerie/audience-u-cisare-karla-i-26-4-2009/>>.
35. *Instantní astronomické noviny* [online]. 11.10.2001 [cit. 2011-03-05]. Vzpomínka na Antonína Bečváře. Dostupné z WWW: <http://www.ian.cz/detart_fr.php?pageNum_clanky=4&id=609>.
36. *Iuventus* [online]. 2005 [cit. 2011-02-10]. Křest CD "Cesty". Dostupné z WWW: <http://www.iuventus.cz/Cesky/Koncerty/Krest_05.html>.
37. *Pražská konzervatoř* [online]. 2007, last updated 2007-07-12 [cit. 2011-03-05]. Marta Cihelníková. Dostupné z WWW: <<http://www.prgcons.cz/old/cihelnikova.asp.htm>>.

38. *Univerzita Karlova v Praze* [online]. 2011, poslední změna 4.3.2011 [cit. 2011-01-12]. Klavírní kousky pro začátečníky i pokročilé. Obor Hra na hudební nástroj KHV PedF UK oslavil 20 let založení. Dostupné z WWW: <<http://www.cuni.cz/IFORUM-10191.html>>.

ČLÁNKY

- I. -b: *Josef Cyril Sychra*. In: Naše Polabí: vlastivědný sborník okresu brandýského n. Labem. Brandýs n. L.: Okresní osvětový sbor a učitelstvo okresu brandýského n. L., 1929, ročník 6, s. 98-100, 113-116.
- II. BAYER, J. *Vystoupí virtuóz Tomáš Víšek*. In: Polabský týdeník TOK. 13. ledna 2010, XI, 2, s. 2. ISSN 1212-8813.
- III. GUTWIRTH, Z.: *J. B Foerster*. In: Naše Polabí: vlastivědný sborník okresu brandýského n. Labem. Brandýs n. L.: Okresní osvětový sbor a učitelstvo okresu brandýského n. L., 1935, ročník 12, s. 116-117.
- IV. GUTWIRTH, Z.: *Karel Šebor*. In: Naše Polabí: vlastivědný sborník okresu brandýského n. Labem. Brandýs n. L.: Okresní osvětový sbor a učitelstvo okresu brandýského n. L., 1930, ročník 7, s. 139-140.
- V. KRÁLÍK, J.: *Česká opera a K. R. Šebor*. In: Svoboda, 1978. (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV3116/94)
- VI. LIST, P.: *Kolem brandýského kůru (Ze vzpomínek na muzikální Brandejs zašlých dob)*. In: Naše Polabí: vlastivědný sborník okresu brandýského n. Labem. Brandýs n. L.: Okresní osvětový sbor a učitelstvo okresu brandýského n. L., 1928, ročník 5, s. 69-70, 83-84.
- VII. MAREŠ, V. *Odešel umělec vskutku národní: vzpomínka na velkého skladatele a člověka Václava Trojana*. Novinový výstřižek v Oblastním muzeu Praha - východ, evidenční číslo AV 147/02. 27. července 1983.

- VIII. MAREŠ, V. *Vzpomínáme Josefa Klazara staršího*. In: Polabský týdeník TOK. Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 1075/99. Září 1995.
- IX. MAREŠ, V. *Zapomenutý brandýský virtuos Antonín Paladius*. In: Studie a zprávy Okresního muzea Praha – východ. Brandýs n. L. – Stará Boleslav: Okresní muzeum Praha – východ, 1977. 127 s.
- X. NOVÁK, L.: *Přežil své dílo... (K 100. narozeninám hudebního skladatele Karla Šebora)*. In: Politika, 1943. s. 1. (Oblastní muzeum Praha – východ, evidenční číslo AV 402/94)
- XI. PRÁŠEK, J. V.: *Zapadlý brandejský virtuos*. In: Naše Polabí: vlastivědný sborník okresu brandýského n. Labem. Brandýs n. L.: Okresní osvětový sbor a učitelstvo okresu brandýského n. L., 1925, ročník 2, s. 2-3.
- XII. STEHLÍK, J. Z.: *Prodaná nevěsta v Brandýse n. L.* In: Naše Polabí: vlastivědný sborník okresu brandýského n. Labem. Brandýs n. L.: Okresní osvětový sbor a učitelstvo okresu brandýského n. L., 1924, ročník 1, s. 98-101.
- XIII. ŠOLÍN, V. *Hledač krásy české hudby*. In: Svobodné slovo. Novinový výstřížek v Oblastním muzeu Praha – východ, evidenční číslo DVV 4718/92. 24. dubna 1982.
- XIV. TROJAN, V. *Krajem svého dětství Vás provází hudební skladatel Václav Trojan, zasloužilý umělec*. Novinový výstřížek v Oblastním muzeu Praha - východ, evidenční číslo AV 3120/94. 14. července 1978.